

Conjuntura econòmica
de les Illes Balears

març 2013

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears *març 2013*

Direcció: Joana A. Perelló Martorell
Directora general d'Economia i Estadístiques

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:
Margalida Albertí Garau
Laura Alomar Llorente
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Joan Matamalas González
Javier E. Olivares Castillo
M^a del Mar Ribas Mas
Mercedes Villalonga Ruiz

Monografia:
Laura Alomar Llorente
Maria del Mar Ribas Mas

Direcció General d'Economia i Estadístiques
Vicepresidència Econòmica, de Promoció
Empresarial i d'Ocupació
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/Palau Reial , 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre butlletí de conjuntura econòmica en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	3
Resum executiu	4
I. Entorn	6
1 Internacional	6
2 Unió Europea	10
3 Espanya	12
II. Illes Balears	14
1 Agropesquer	16
2 Indústria i energia	20
3 Construcció	23
4 Serveis	26
4.1. Comerç	27
4.2. Turisme. Hostaleria	28
4.3. Turisme. Transport i comunicacions	32
4.4. Mediació financera	36
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries	39
4.6. Altres serveis	41
5 Mercat laboral	44
5.1. Les Illes Balears en el context d'Espanya i de la UE-27	44
5.2. Ocupació i atur a les Illes Balears	45
5.3. Condicions de treball	48
6 Preus	51
7 Demanda	53
7.1. Consum	53
7.2. Consum dels no residents	55
7.3. Recaptació fiscal	56
7.4. Inversió	57
III. Medi ambient	59

Temporalitat i estacionalitat en el mercat de treball de les Illes Balears

1 Resum executiu	68
2 L'estacionalitat i la temporalitat de l'ocupació a les Illes Balears	70
2.1. L'estacionalitat	70
2.2. La temporalitat de l'ocupació	72
2.2.1. Marc legislatiu del contracte temporal a Espanya i a la UE-27	72
2.2.2. Evolució de la taxa de temporalitat a Espanya i a les Illes Balears	75
3 El treball fix discontinu a Espanya i a les Illes Balears	78
3.1. Marc legislatiu del contracte fix discontinu	78
3.2. Evolució dels contractes fixos discontinus a Espanya i a les Illes Balears	79
3.3. Treballadors d'alta a la Seguretat Social per tipus de contracte	81
3.4. Perfil dels treballadors amb nous contractes fixos discontinus a les Illes Balears	84
4 Els demandants d'ocupació fixos discontinus	86
4.1. Perfil dels demandants	88
5 Les crides dels fixos discontinus	90
6 Conclusions	92
Índex de taules i gràfics	93
Notes i abreviatures. Agraïments	94

Cronologia

- Novembre 2012**
- 26 L'Eurogrup aprova 43.700 milions d'euros en ajudes per a Grècia i pren mesures per millorar-ne la sostenibilitat.
 - 28 La Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (Sareb) inicia l'activitat.
- Desembre 2012**
- 13 El Consell de la Unió Europea acorda la seva posició sobre el mecanisme únic de supervisió bancària.
 - 13 La Sareb amplia el seu capital a 1.200 milions d'euros amb una contribució de socis privats.
 - 29 Es publica en el BOIB la Llei 15/2012, de 27 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2013
- Gener 2013**
- 1 Entra en vigor el Decret Llei 11/2012, que regula l'ordenació de l'activitat comercial a les Illes Balears.
 - 23 Es presenta l'estudi «Avaluació dels efectes del canvi climàtic a l'Euroregió Pirineus-Mediterrània per a la millora de la competitivitat i l'eficiència del sector turístic» a la Cambra de Comerç de Mallorca.
 - 25 El Govern central aprova l'Avantprojecte de Llei de garantia de la unitat de mercat, dirigida a assegurar la lliure circulació de béns i serveis a tot el territori nacional.
 - 28 El Govern aprova l'execució de la primera fase de la reforma de la dessalinitzadora de Formentera.
 - 31 El grup Melià anuncia que continuarà focalitzant el seu creixement a l'estranger i obrirà fins a quinze hotels a la Xina en quatre anys.
 - 31 S'inagura FITUR a Madrid i es constaten les bones previsions turístiques per a l'estiu.
- Febrer 2013**
- 1 Es publica en el BOE la Resolució per la qual s'estableixen les bases reguladores de la segona convocatòria d'ajuts del Programa d'Incentius al Vehicle Eficient (PIVE-2).
 - 8 El Consell Europeu aprova els pressuposts per al període 2014-2020 amb una despesa de 959.000 milions d'euros. Resta pendent del vistiplau del Parlament Europeu.
 - 18 S'inicien les meses de treball per debatre el Pla Forestal de les Illes Balears. Es duran a terme a les quatre illes.
 - 13 La companyia aèria Iberia presenta un ERO.
 - 15 El Consell de Govern aprova el Projecte de Llei de mesures tributàries per a la sostenibilitat financera de la hisenda pública de les Illes Balears.
 - 19 El grup turístic Orizonia comunica el seu tancament.

Resum executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2008 (en %)

	Anual			Trimestral							
	2010	2011	2012	2011 (p)				2012 (a)			
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zona euro	2,0	1,4	-0,6	2,4	1,6	1,3	0,6	-0,1	-0,5	-0,6	-0,9
Espanya	-0,3	0,4	-1,4	0,5	0,5	0,6	0,0	-0,7	-1,4	-1,6	-1,8
Illes Balears	-0,9	0,6	0,0	0,3	0,6	1,0	0,4	0,2	-0,2	0,1	0,0
Mallorca	-1,1	0,4	-0,1	0,1	0,4	0,8	0,3	0,1	-0,3	0,0	-0,1
Menorca	-1,4	0,2	-0,5	0,0	0,2	0,4	0,2	-0,2	-0,5	-0,6	-0,7
Pitiüses	0,9	2,0	0,8	1,8	2,1	2,8	1,6	1,0	0,6	0,7	0,8

Font: EUROSTAT i Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació
p: provisional a: avanç

La Comissió Europea ha publicat les previsions econòmiques: situa el creixement **mundial** del 2013 en el 3,2% i eleva l'avanç de les economies emergents fins al 5,4%. L'economia es manté estable als Estats Units i al Japó a final del 2012, en canvi la zona euro mostra més feblesa. La taxa d'atur roman a nivells similars als de fa un any per als Estats Units, el Japó, Alemanya, França i Itàlia. Al Japó torna el perill de la deflació, tot i els estímuls monetaris. El 2012 el creixement de l'economia xinesa continua en taxes per sota de les d'anys anteriors, si bé revifa el comerç exterior. El preu del petroli al llarg del 2012 supera pràcticament tots els mesos l'import de 100 dòlars per barril.

La zona euro entra en recessió, tot i que s'evidencien dues evolucions distintes a **Europa**. Els creixements més elevats corresponen a Letònia i a Estònia, i les caigudes més significatives, a Portugal, Hongria i Itàlia. També cau el PIB a Alemanya i a França, tot i que amb menys intensitat. El dèficit públic de la zona euro queda en el 4,1% sobre el PIB per a l'any 2011. A mitjan 2012 l'euro comença a enfortir-se respecte del dòlar i la lliura esterlina. Al febrer el Consell Europeu aprova el pressupost de la Unió Europea per al període 2014-2020, alhora que la Comissió Europea anuncia la implantació de l'impost sobre les transaccions financeres.

A final del 2012 a **Espanya** s'agreuja la recessió com a conseqüència d'una aportació més negativa de la demanda nacional, que és compensada parcialment per l'aportació positiva de la demanda externa. Durant l'any 2012, la pressió dels mercats financers eleva la prima de risc i encareix l'emissió del deute.

Les **Illes Balears** aconsegueixen frenar les caigudes de trimestres anteriors i tanquen el 2012 amb un nivell de producció semblant al de l'any anterior. A Menorca es fa més profunda la situació de recessió tècnica, però l'arxipèlag de les Pitiüses presenta taxes de creixement properes al punt percentual.

El sector **agropesquer** tanca l'any 2012 amb una taxa de creixement negativa del -0,5%. No obstant això, es preveu una recuperació durant l'any amb una estimació del creixement positiva per al 2013 (0,2%). En el mercat central de Mallorca, la producció acumulada de tot l'any de fruites i hortalisses

presenta una variació interanual negativa. Pel que fa al preu mitjà acumulat, s'encareixen les hortalisses, mentre que continua a la baixa el preu de la fruita i les patates. El 2012, la comercialització de la denominació d'origen Oli de Mallorca augmenta un 12% com a conseqüència de l'augment de les vendes internes. En el mercat exterior, segons dades acumulades fins al desembre, l'exportació de la patata disminueix tant en volum com en tones. S'alenteix la demanda externa de vins i licors, mentre que la goma de garroff presenta una tendència positiva durant tot l'any. En els escorxadors de les Illes Balears, la carn sacrificada disminueix de manera generalitzada per a tot el bestiar, i en el sector lacti el preu de la llet en origen cotitza el 2012 per sota del preu mitjà nacional. Pel que fa a la producció pesquera, disminueixen les captures d'aquest any fins al 7,4% en pes i al 3,8% en valor econòmic.

El sector **secundari** perd pes específic en l'economia de les Illes, especialment en el darrer trimestre del 2012. El VAB a preus constants del quart trimestre del 2012 del sector de la indústria i l'energia perd un punt percentual respecte del valor registrat l'any anterior. Al mes de desembre, la variació interanual de l'índex de producció industrial se situa en el -9,6%. Les Illes Balears, amb una taxa anual del 4,1%, se situen en el grup de les autonomies que al llarg del 2012 registren les pujades dels preus industrials més intenses. D'altra banda, al llarg del 2012, la demanda elèctrica total s'incrementa en el conjunt de la comunitat autònoma. L'augment és significatiu a Eivissa i a Mallorca, mentre que a Menorca i a Formentera la demanda energètica evoluciona a la baixa. En el període comprès entre gener i novembre del 2012, el valor total exportat registra una pujada del 15,5% i les importacions davallen un 3,7%. El dèficit comercial es redueix així un 29,0% respecte del saldo del mateix període del 2011.

El sector de la **construcció** agreuja les caigudes en el ritme d'activitat en la segona meitat del 2012. Continua la destrucció d'ocupació en el sector i es redueix la magnitud de les obres iniciades. La licitació pública, el nombre de projectes visats i les llicències d'obra concedides indiquen que l'atonía del sector es perllongarà també durant el 2013.

En el darrer trimestre del 2012, el VAB del sector dels **serveis** a les Illes Balears manté el ritme de creixement. Així, el sec-

tor terciari perllonga una sèrie de deu trimestres consecutius amb valors positius i el confirma com el sector que millor resisteix les conseqüències de la crisi econòmica.

La crisi econòmica ha afectat notablement les empreses del sector del **comerç**. D'ençà del gener del 2008, les vendes al detall han baixat gairebé un 15,0% i, a més, en la segona meitat del 2012 s'intensifica la caiguda de la facturació. La xifra de negoci és en el conjunt de l'any un 5,4% inferior, la qual cosa també ha afectat l'ocupació en aquesta branca.

Tot i el refredament en l'activitat del **turisme** en els darrers mesos del 2012, en les xifres acumulades dels dotze mesos de l'any es mostren resultats positius tant en el nombre de pernотacions hoteleres com en el de viatgers. S'ha revertit la tendència a la baixa dels darrers anys, principalment gràcies a l'arribada de turistes estrangers. Destaca la caiguda del passatge nacional en totes les comunitats autònomes. El 2012, les Illes Balears assoleixen el nivell més elevat d'ocupació mitjana per places (74,7%), la qual cosa es tradueix en més despesa turística acumulada. Cal destacar que una afluència més elevada de visitants estrangers a l'arxipèlag manté els preus de l'oferta complementària. Quasi totes les destinacions competidores de les Illes Balears mostren un resultat estable de la campanya del 2012, sense pujades significatives fins al desembre.

El sector del **transport** no mostra el dinamisme de mesos anteriors. El nombre de passatgers arribats als aeroports de les Illes Balears el 2012 roman estable (-0,4%), gràcies al fet que el passatge internacional ha compensat la caiguda del domèstic. Quant als passatgers per via marítima, els arribats en creuers turístics presenten una evolució a la baixa a final del 2012. D'altra banda, els passatgers arribats als ports de les Illes en línia regular evolucionen a la baixa a Menorca i a les Pitiüses, i a Mallorca romanen estables en comparació de l'any anterior. El transport de mercaderies per via marítima s'incrementa en el conjunt de l'arxipèlag, excepte les arribades a les Pitiüses. Les mercaderies arribades per via aèria tornen a mostrar la tendència negativa dels mesos anteriors i cauen a totes les illes.

Pel que fa a l'àmbit **financer**, se suavitzen les restriccions financeres i s'estabilitza l'assistència financera a Espanya gràcies a l'aprovació dels plans de reestructuració, a la recapitalització de les entitats de crèdit que reben ajuts públics, a la creació de la nova Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (Sareb) i a la transferència d'actius a aquesta societat. No obstant això, la situació fomenta una baixada del nombre d'oficines i de treballadors. A més, els dipòsits i els crèdits concedits baixen en termes interanuals en el tercer trimestre de l'any per al conjunt de les Illes Balears.

El **mercat laboral** de les Illes Balears presenta dades positives durant el darrer trimestre de l'any. Així, el nombre d'aturats

el mes de gener del 2013 descendeix respecte d'un any ençà i suposa el tercer mes consecutiu de variació interanual negativa. Totes les illes mostren caigudes de l'atur. Per contra, el conjunt de l'Estat segueix amb increments interanuals de la desocupació. L'afiliació a la Seguretat Social, en canvi, continua perdent efectius i durant el mes de desembre presenta una caiguda respecte al mateix mes del 2011, tot i que en el conjunt d'Espanya la caiguda en el nombre d'afiliats és més accentuada. Els contractes del mes de gener mostren un augment respecte d'un any ençà a les Illes Balears i, de manera més intensa, a Menorca. L'augment més significatiu es produeix en els contractes indefinits i en els de temps parcial.

Al mes de gener, la inflació es modera i la variació interanual de l'índex de **preus** de consum a les Illes Balears se situa en el 2,8%. La taxa de variació interanual de la inflació subjacent és del 2,1% en el primer mes del 2013.

La majoria d'indicadors coincideixen a mostrar una evolució a la baixa del **consum**. Les pujades de preus i impostos, com també la moderació dels salaris i les pensions, redueixen significativament la capacitat de compra dels agents econòmics. La despesa en consum final de les llars es contreu un 2,7% interanual a Espanya, i la de les administracions públiques, un 4,0%. Tot i això, el gener d'enguany es produeix el millor augment de l'índex de confiança del consumidor d'ençà del març del 2012.

La **recaptació fiscal** dels tributs totalment cedits a la Comunitat Autònoma augmenta el 2012 respecte d'un any ençà, gràcies als increments en l'impost sobre transmissions patrimonials i en el de successions i donacions. Els tributs de competència compartida amb l'Estat també augmenten l'import recaptat entre gener i novembre.

Els principals indicadors d'**inversió**, llevat de les dades relatives a la creació de societats mercantils, presenten una evolució a la baixa. La constitució d'hipoteques corresponents al mes de novembre del 2012 es redueix considerablement en termes interanuals. La inversió estrangera a les Illes Balears durant els tres primers trimestres del 2012 davalla tres quarts parts en relació amb el mateix període del 2011.

L'apartat de **medi ambient** tracta sobre l'impacte de la construcció. Es comença mostrant l'evolució de la construcció a les Illes Balears i com les dificultats que passa afegeixen traves a la reconversió del sector cap a pautes més sostenibles, atès que aquestes tenen un cost. La reactivació econòmica permetrà que la inversió es reconduïxi cap aquest sentit. Malgrat això, l'impacte de la construcció sobre el territori minva, ja que la superfície per construir iniciada el 2011 és només una cinquena part respecte de la de l'any 2000. Després es tracta de l'ecoeficiència del sector de la construcció, la qual és millor el 2010 que el 2000. Finalment, es considera l'impacte social, com també la inversió i la despesa de les empreses en protecció ambiental.

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	4t trimestre	1,5	→	desembre	7,8	→	desembre	1,8	→
Japó	4t trimestre	0,2	→	novembre	4,1	→	desembre	-0,1	→
Unió Europea	4t trimestre	-0,6	→	desembre	10,7	→	desembre	2,3	→
Regne Unit	4r trimestre	0,0	→	novembre	7,7	→	desembre	2,7	→
Zona euro	4t trimestre	-0,9	→	desembre	11,7	→	gener*	2,0	→
Alemanya	4r trimestre	0,4	→	desembre	5,3	→	desembre	2,0	→
França	4t trimestre	-0,3	→	desembre	10,9	→	desembre	1,5	→
Itàlia	4t trimestre	-2,5	↘	desembre	11,3	→	desembre	2,6	→
Espanya	4t trimestre*	-1,8	→	desembre	26,1	↗	desembre	3,0	→

Font: EUROSTAT, US Bureau of Labor Statistics, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior

*Estimació avanç

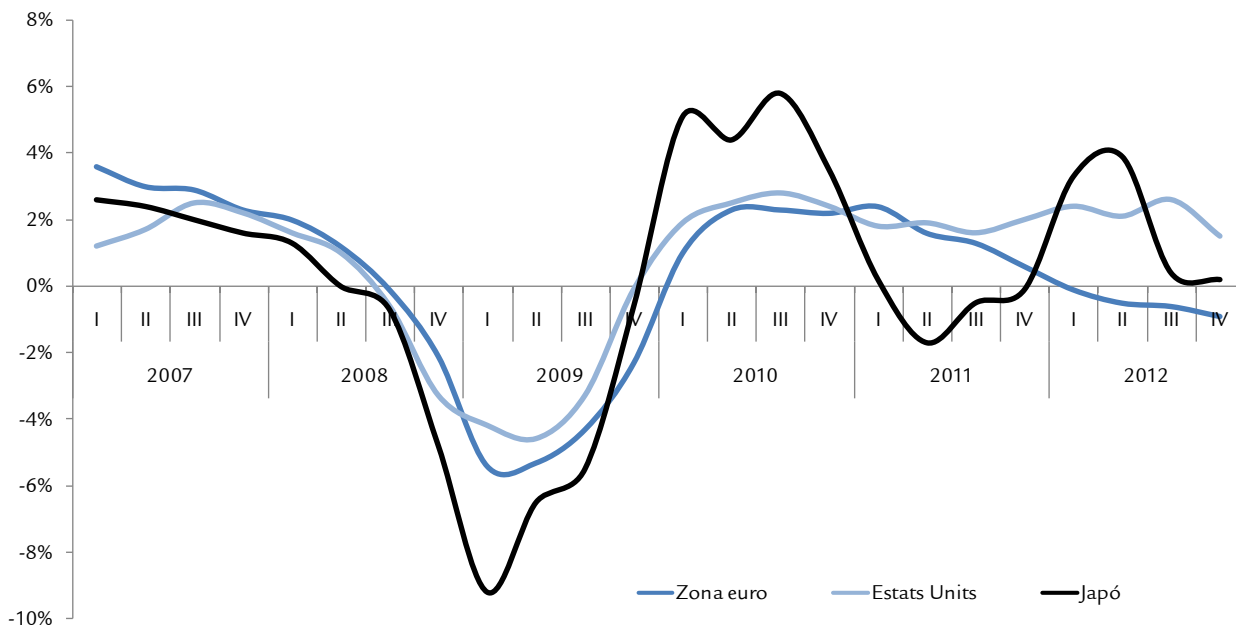
L'economia es manté estable als Estats Units i al Japó a final del 2012, malgrat que hi ha una lleugera tendència decreixent. La zona euro, en canvi, mostra més feblesa i s'hi accentuen les taxes de creixement negatives des del -0,1% fins al -0,9% entre el primer i el darrer trimestre del 2012. La taxa d'atur es manté a nivells similars als de fa un any per als països que es mostren en la taula 2. El desembre del 2012 l'indicador harmonitzat de preus de consum interanual en els països comparats en la taula és superior a Espanya, seguida del Regne Unit i Itàlia. Japó és l'únic que presenta desinflació, com també ho fa Suïssa (-0,3%).

Quant als indicadors globals, el PIB del conjunt de l'OCDE

es contreu en el quart trimestre (-0,2%) en termes intertrimestrals, i és la primera caiguda després del primer trimestre del 2009 (-2,3%). Si es compara l'evolució interanual, el creixement de l'1,2% del tercer trimestre s'alenteix en el quart (0,7%). En el conjunt del 2012 s'anota un avanç de l'1,3%, sis dècimes inferior al de l'any anterior. D'altra banda, la Comissió Europea ha publicat les previsions econòmiques, i situa el creixement mundial del 2013 en el 3,2% i eleva l'avanç de les economies emergents fins al 5,4%.

S'espera un creixement de l'economia mundial del 3,2%

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: EUROSTAT

Estats Units d'Amèrica

L'economia nord-americana **creix** un 1,5% en termes interanuals en el quart trimestre del 2012, mentre que el primer trimestre va créixer un 2,4%. El dèficit comercial de béns i serveis es redueix al desembre el 20,7% mensual, atesos l'avanç de les exportacions (2,1%) i la disminució de les importacions (-2,7%). El volum de compres de petroli a l'exterior fou de 223 milions de barrils, el més baix des del febrer de 1997. La **taxa d'atur** es manté com en els darrers quatre mesos de l'any (7,8%) i inferior a la d'un any enrere (8,5%). D'altra banda, la **inflació** durant l'any 2012 cau des del 2,9% al mes de gener fins a situar-se en l'1,7% al mes de desembre. La confiança dels consumidors, segons l'índex preliminar de la Universitat de Michigan, superà les previsions, i avançà al mes de febrer 2,5 punts, fins a 76,3. Les **previsions** de l'FMI per al 2013 són d'un creixement del 2,0%, si bé per a la taxa d'atur les perspectives no són tan favorables (8,1%).

Japó

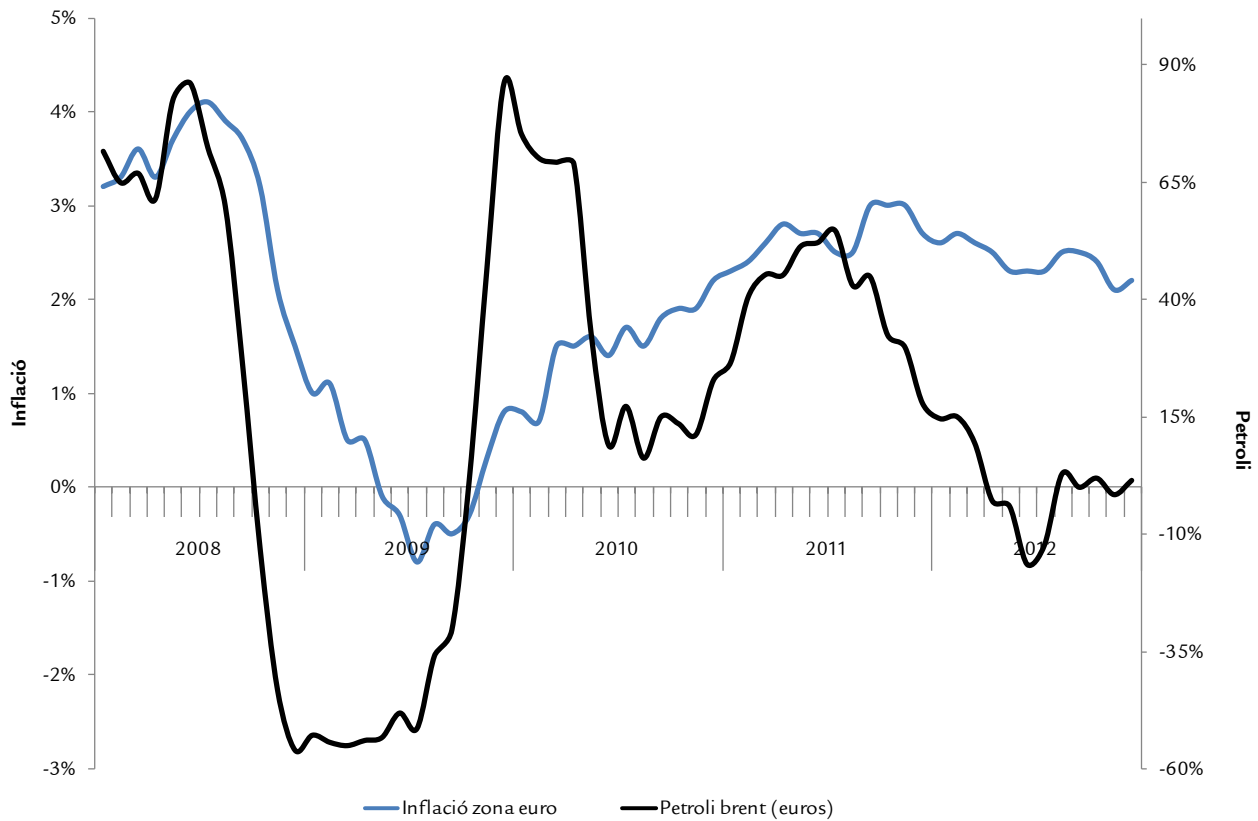
L'economia japonesa presenta un creixement interanual del quart trimestre del 0,2%, més de tres punts percentuals per sota de la taxa de principi d'any. En termes trimestrals, la caiguda se xifra en el 0,4%. En el conjunt del 2012, el PIB augmentà l'1,9%, després d'un descens del 0,6% el 2011, gràcies a un increment de la inversió pública (12,3%), mentre que el **sector exterior** alenteix nou dècimes el creixement com l'any anterior. El ritme de descens de les **exportacions** s'ha moderat. El desembre del 2012, el ien va caure més d'un 13% respecte al desembre de l'any anterior, la qual cosa ajuda les exportacions, però també encareix les importacions. Pel que fa a l'IPC es mantenen taxes negatives des del mes de juny fins

al desembre, quan el nivell dels preus cau un 0,1% interanual, i es manté així el perill de deflació. La **taxa d'atur** del Japó és la més baixa entre els països que figuren en la taula 2. Al mes de febrer, el Banc del Japó destacà els senyals d'una menor debilitat de l'activitat. Però malgrat això, l'FMI revisa a la baixa les previsions de creixement per al 2013 fins a l'1,2%.

La Xina

El 2012 el **creixement** de l'economia xinesa continua en taxes per sota de les d'anys anteriors i en el quart trimestre del 2012 creix a un ritme del 7,8%, 1,1 punts percentuals menys que en el mateix període de l'any anterior. El mes de gener del 2013 l'IPC augmenta un 2,0% interanual, i és superior en les àrees rurals que en les ciutats. Cal destacar l'alentiment de la inflació respecte d'un any enrere, quan assolí la taxa del 4,5%. El gener del 2013 la balança comercial xinesa registrà un superàvit de 29,2 bilions de dòlars. El gegant asiàtic revifa el comerç exterior. Les **exportacions** augmentaren un 25% en relació amb un any enrere i les importacions varen créixer un 28,8%. Els superàvits més elevats es produeixen amb els Estats units, Holanda, el Regne Unit, Vietnam i Singapur. En canvi, els principals dèficits comercials es donen amb Taiwan, Corea del Sud, Austràlia, Alemanya, Sud-àfrica, el Japó i el Brasil. La previsió de l'FMI per al 2013 és d'un creixement del 8,2% per a la Xina. Segons l'OCDE, la previsió de creixement és del 8,5%, taxa per sota de les habituals a la Xina, i cal tenir en compte que el país del sud-est asiàtic depèn sobretot de les exportacions i que també es veu afectada per la crisi a la zona euro. D'altra banda, les autoritats xineses intenten frenar l'especulació immobiliària, atès l'augment del preu de l'habitatge.

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

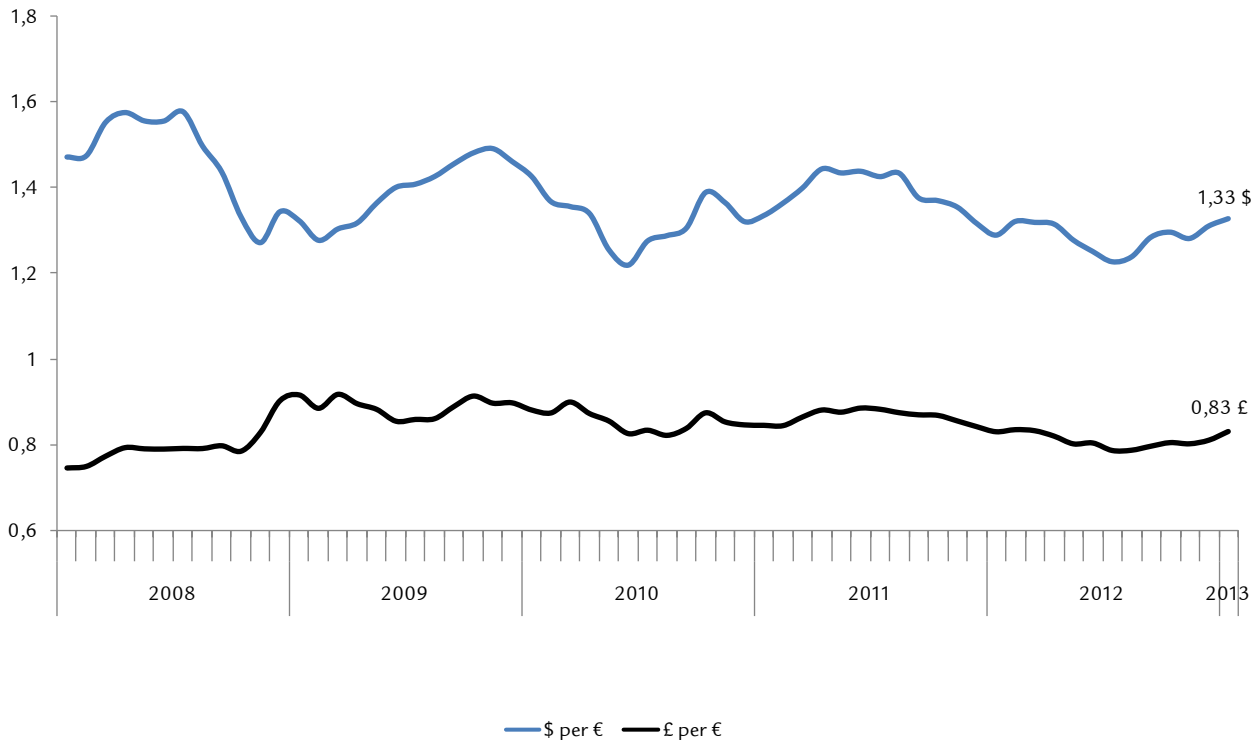
Font: EIA,EUROSTAT

El preu del petroli s'encarí considerablement el 2011, quan es produïren pujades de fins al 54,8%. Des del mes de febrer d'aquell any, el preu del barril Brent s'ha mantingut per sobre de 100 dòlars, amb l'única excepció de juny del 2012 (95,16 \$/barril). Aquesta evolució ha estat influïda per alguns indicadors negatius de la zona euro i per les expectatives que Aràbia Saudita augmenti la seva producció, després d'haver-la reduïda durant els mesos anteriors. El preu més elevat del 2012 es produí al mes de març amb 125 dòlars per barril Brent i en el primer mes de 2013 el preu és de 112,96 dòlars. L'Agència Internacional de l'Energia (AIE) rebaixa la demanda de cru prevista per al 2013 en 90.000 barrils per

día, fins a situar-la en 90,7 milions. Aquesta xifra representa un increment de 840.000 barrils respecte de la demanda del 2012. D'altra banda, l'AIE també assenyalava que la producció de l'OPEP se situà al gener en el nivell més baix en dotze mesos. A la zona euro els preus reflecteixen el manteniment del cost del cru i durant el 2012 la inflació evoluciona per sobre de l'objectiu del 2%, i mostra una tendència lleugerament decreixent.

El març del 2012 el preu del petroli assolí el màxim de 125 dòlars per barril Brent d'ençà de 2008

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: BCE

Pel que fa al mercat de divises, a mitjan 2012 l'euro comença a enfortir-se respecte del **dòlar** i canvia la tendència a la baixa dels mesos anteriors. Així, el mes de gener del 2013, el tipus de canvi se situa en 1,33 dòlars per cada euro, mentre que el juliol de l'any anterior cotitzava a 1,23 dòlars. En relació amb

la **lliura esterlina**, l'euro també s'aprecia des de mitjan 2012 davant les pèrdues de principi d'any. Això fa que es recuperi, i el gener d'enguany un euro es canvia al mateix tipus que el gener del 2012 (0,83 lliures per euro).

Taula 3. Previsions internacionals per al 2013

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,0	8,1	1,8
Japó	1,2	4,4	-0,2
Unió Europea (zona euro)	-0,2	11,5	1,6
Alemanya	0,6	5,3	1,9
França	0,3	10,5	1,0
Itàlia	-1,0	11,1	1,8
Regne Unit	1,0	8,1	1,9
Espanya	-1,5	25,1	2,4

Font: FMI- World Economic Outlook

Les previsions del PIB són de gener de 2013 i la resta d'octubre de 2012

El Fons Monetari Internacional preveu una recuperació gradual en el creixement mundial durant el 2013. Estima que l'economia mundial creixerà el 2%; els Estats Units, l'1,2%;

el Japó, el 3,7%; Rússia, el 3,7%; la Xina, el 8,2%, i a Amèrica Llatina, entorn del 3,6%.

2 Unió Europea

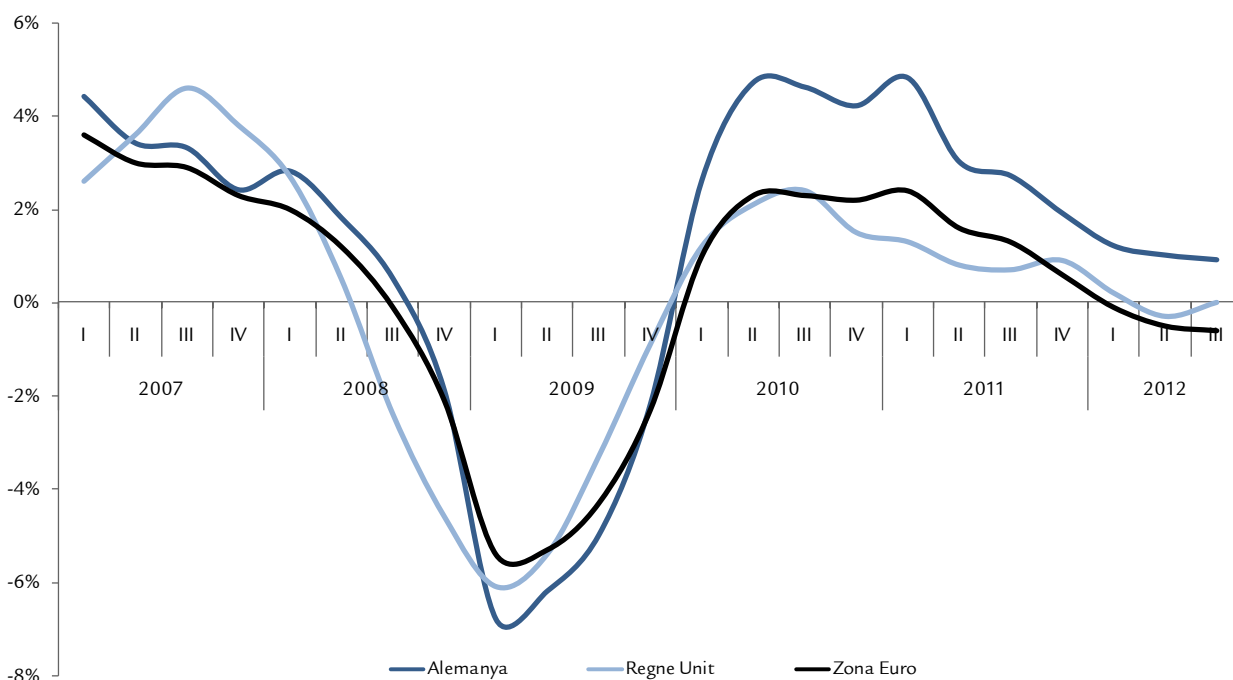
El creixement de l'economia a la zona euro és negatiu els quatre trimestres del 2012 en termes interanuals. A més, les taxes intertrimestrals també són negatives des del segon trimestre, per la qual cosa l'àrea de l'euro està en recessió tècnica. El quart trimestre del 2012 l'indicador estimat del PIB estacional de la zona euro cau un 0,9% respecte del mateix període del 2011, i a la Unió Europea, un 0,6%. Continua així l'evolució negativa iniciada a principi de l'any. Malgrat això, s'evidencien dues evolucions distintes a Europa. D'una banda, els creixements més elevats corresponen a Letònia (5,7%) i a Estònia (3,4%). En canvi, les caigudes més significatives es produeixen a Portugal (-3,8%), a Hongria (-2,8%) i a Itàlia (-2,7%). També cau el PIB a Alemanya i a França, tot i que amb menys intensitat.

La zona euro entra en recessió

A la zona euro i a la Unió Europea el dèficit públic per al 2011 és del 4,1% i del 4,4% sobre el PIB, respectivament. El deute públic se situa per a la zona euro en el 87,3% respecte del PIB, i per a la Unió Europea, en el 82,5%. La previsió de l'FMI per al 2013 és que l'economia de la zona euro retrocedeixi fins al -0,2%. Aquesta xifra és semblant a la previsió de la Comissió Europea (-0,3%), si bé aquest organisme augura que el 2014 l'economia europea creixerà fins a arribar a l'1,4%.

Al mes de febrer, el Consell Europeu aprova els pressuposts de la Unió Europea per al període 2014-2020 (960.000 milions d'euros). Per primera vegada el Parlament Europeu decidirà sobre totes les despeses dels pressuposts de la Unió Europea. Per tant, els hauran d'aprovar els diputats del Parlament Europeu. D'altra banda, la Comissió Europea anuncia la implantació de l'impost sobre transaccions financeres (FTT, *Financial Transaction Tax*) per al 2014.

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: EUROSTAT

Si es confirma la **inflació** estimada a la zona euro per al mes de gener del 2013, s'assolirà l'objectiu del 2% fixat pel Banc Central Europeu. Al mes de desembre l'índex harmonitzat de preus de consum augmenta un 2,2%. De moment, es manté el tipus d'interès oficial del Banc Central Europeu en el 0,75%, el qual no ha variat des del juliol del 2012 per tal d'estimular l'economia. Per la seva banda, el desembre del 2012 la **taxa d'atur** estacional de la zona euro segueix en ascens i escales a l'11,7%, gairebé un punt per sobre de la que es registrà l'any anterior. Els increments més significatius es produeixen a Grècia, Xipre i Espanya. Són precisament Grècia i Espanya

les dues nacions que presenten les taxes d'atur més elevades, amb el 26,8% i el 26,1%, respectivament. Els països on s'observen disminucions en la taxa de desocupació són Estònia (del 12,1% al 9,9%), Letònia (del 15,7% al 14,1%) i Lituània (del 13,7% al 12,3%). El desembre del 2012, 5.702 milions de persones menors de 25 anys estaven desocupades a la Unió Europea, de les quals 3.624 milions eren de la zona euro. Això suposa unes taxes d'atur juvenils del 23,4% i del 24,0%, respectivament. La balança comercial en el conjunt del 2012 se saldà amb un excedent de 81,8 milions d'euros, davant un dèficit de 15,7 milions d'euros l'any anterior.

Alemanya

L'economia alemanya creix dèbilment a causa de la debilitat del sector exterior. El quart trimestre del 2012 la variació del **PIB** germànic se situa en el 0,4%, segons dades estimades de l'Eurostat. Així, la producció germànica disminueix en el quart trimestre un 0,6% respecte del tercer, la qual cosa representa el primer descens intertrimestral d'ençà del final del 2011. El Fons Monetari Internacional **preveu** per a Alemanya un creixement el 2013 del 0,6%, i la Comissió Europea, de mig punt percentual. El mes gener del 2013 la **inflació** teutona continua per sota de la mitjana europea (2,0%) i frena les taxes registrades en els mesos anteriors. El mes de desembre del 2012, Alemanya presenta una de les taxes d'atur més baixes de tota la Unió Europea (5,3%) i, a més, es tracta d'una ràtio inferior a la del mateix període de l'any anterior. El **deute públic** sobre el PIB se situa en el 80,5%. Pel que fa al **dèficit**, en relació amb el PIB queda en el -0,8%.

L'economia alemanya creix dèbilment

França

L'economia francesa, després de mantenir les **taxes de creixement** en positiu els dos primers trimestres de l'any, torna a caure fins al 0,3% en el quart trimestre i segueix l'evolució d'altres països del seu entorn. En termes intertrimestrals, la caiguda se xifra en el 0,3% en el darrer trimestre de l'any. Malgrat això, l'FMI **preveu** per al conjunt del 2013 que el país gal creixi un 0,3%. Pel que fa a la **inflació**, el mes de desembre del 2012 es manté estable i se situa en l'1,5%, per sota de la mitjana europea i amb valors més baixos que en el mateix mes del 2011. Per la seva banda, la **taxa d'atur** augmenta fins al 10,9% el desembre del 2012, 0,8 punts percentuals per sobre

d'un any enrere, però encara es manté per sota de la mitjana de la zona euro.

Itàlia

El **PIB** del quart trimestre accentua la recessió a Itàlia. En termes interanuals, cau tres dècimes fins a arribar al -2,7%, després d'un any de mostrar un retrocés continuat. Pel que fa a l'evolució intertrimestral, també és negativa durant tot l'any: el descens del quart trimestre respecte de l'anterior és del 0,9%, el més acusat de tot el 2012. Itàlia és el segon país amb la proporció de **deute públic** més elevada sobre el PIB, amb una ràtio del 120,7%. Pel que fa al **dèficit** italià, en relació amb el PIB és del -3,9%. Per tot això, l'FMI **preveu** per a Itàlia una caiguda del PIB del -1,0% el 2013. La **inflació** al desembre es frena 1,1 punts percentuals fins al 2,6%, tot i que es manté per sobre de la mitjana de la zona euro. Pel que fa a la taxa d'atur, evoluciona en continus increments i el desembre del 2012 suposa 1,6 punts percentuals més respecte del mateix mes de l'any anterior, i tanca l'any en l'11,2%.

Regne Unit

El quart trimestre del 2012 l'economia britànica manté l'estancament del **PIB** i situa el creixement interanual en el 0,0%, igual que en el trimestre anterior. Per contra, l'evolució intertrimestral és negativa (-0,3%) en el darrer període del 2012. La **taxa d'atur** del mes d'octubre del 2012 (darrera dada disponible) davalla sis dècimes respecte del mateix nivell que l'any anterior i queda en el 7,8%. Com a nota positiva, la **inflació** del mes de desembre del 2012 davalla 1,5 punts percentuals respecte de l'any anterior fins a situar-se en el 2,7% interanual. Pel que fa a la ràtio dels comptes públics, el **dèficit** sobre el PIB és del -7,8% i la del deute públic arriba al 85,0%. Segons l'FMI les **perspectives** per al 2013 preveuen una certa recuperació amb un creixement del PIB de l'1,0%.

3 Espanya

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2013	2014
PIB	-1,4	0,5
Consum privat	-2,3	-0,5
Consum públic	-4,0	-0,8
Formació bruta del capital fix	-9,0	-2,7
Demanda nacional (contribució al creixement)	-3,9	-0,9
Exportació de béns i serveis	6,4	6,2
Importació de béns i serveis	-1,3	2,4
Demanda exterior (contribució al creixement)	2,5	1,4
Inflació	1,2	0,4
Taxa d'atur	26,9	26,8

Font: OCDE Economic outlook, analysis and forecasts

L'OCDE preveu per a l'economia espanyola taxes interanuals negatives del PIB per tancar els exercicis de 2012 i de 2013 (el -1,3% i el -1,4%, respectivament), si bé el 2013 se suavitzava la caiguda. Pel que fa a la demanda, tots els components del PIB davallen, llevat de les exportacions. Està previst que el 2013 la demanda exterior sigui positiva (1,4%) i que la inflació se situï vuit dècimes per davall la de l'any anterior. Les previsions en relació amb l'evolució del PIB del 2013 de FUNCAS

(-1,5%) i el BBVA (-1,1%) són d'una caiguda superior a la que estima el Govern central (-0,5%). Així mateix, per a l'any 2013 estimen un dèficit superior al que va acordar Brussel·les (un màxim del 4,5% del PIB): FUNCAS el situa en el 5,6%; el BBVA, en el 5,9%, i la Comissió Europea, en el 6,7%. Pel que fa a la taxa d'atur, el Govern preveu que el 2013 sigui del 24,3%, en canvi tant FUNCAS, com el BBVA i l'OCDE estimen que serà propera al 27%.

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)
Volum encadenat referència 2008

Trimestre	2011				2012			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV (avanç)
Sector Agropesquer	8,1	8,2	8,7	7,8	2,8	2,5	2,6	-
Indústria i energia	5,8	2,4	2,5	0,2	-3,4	-3,3	-3	-
Construcció	-8,6	-6,1	-4,3	-4,5	-7,5	-7,2	-9,6	-
Serveis	1,3	1,6	1,6	1,1	0,8	-0,3	-0,5	-
PIB a preus de mercat	0,5	0,5	0,6	0,0	-0,7	-1,4	-1,6	-1,8

Font: INE

L'economia espanyola augmenta la recessió en el quart trimestre de l'any. Segons dades avançades per l'INE, la producció cau un 1,8% respecte del mateix període de l'any 2011 i representa un retrocés d'un 0,7% menys respecte del trimestre anterior. La Comissió Europea preveu una taxa de variació del PIB en volum del -1,4% en el conjunt del 2012. Aquest resultat és conseqüència d'una aportació més negativa de la demanda nacional, que és compensada parcialment per l'aportació positiva de la demanda externa.

En el tercer trimestre del 2012 el creixement anual es situa en el -1,6%, dues dècimes menys que en el segon trimestre. Pel que fa a la demanda nacional, cedeix dues dècimes respecte al trimestre anterior i arriba al -4,0% interanual. La demanda exterior manté la seva aportació al PIB trimestral (2,4 punts).

Les contribucions més negatives a la demanda provenen de les administracions públiques (-3,9%) i de la inversió en capital fix (-9,9%). La despesa de les llars decreix al mateix ritme que en el trimestre anterior i arriba al -2,0%, malgrat que la remuneració dels assalariats agreuja la baixada fins al 5,5%.

Pel que fa a la demanda exterior, se'n mantenen les xifres positives. Per una banda, les exportacions augmenten del 2,9% en el segon trimestre al 4,3% en el tercer. Quant als béns, augmenta el flux cap a països que no pertanyen a la Unió Europea i, pel que fa als serveis no turístics, també experimenten un creixement important: del 5,4% al 8,9%. D'altra banda, les importacions es redueixen 1,6 punts percentuals a causa de les caigudes dels serveis no turístics (-1,4%), de les compres dels residents a la resta del món (-8,3%) i de la importació

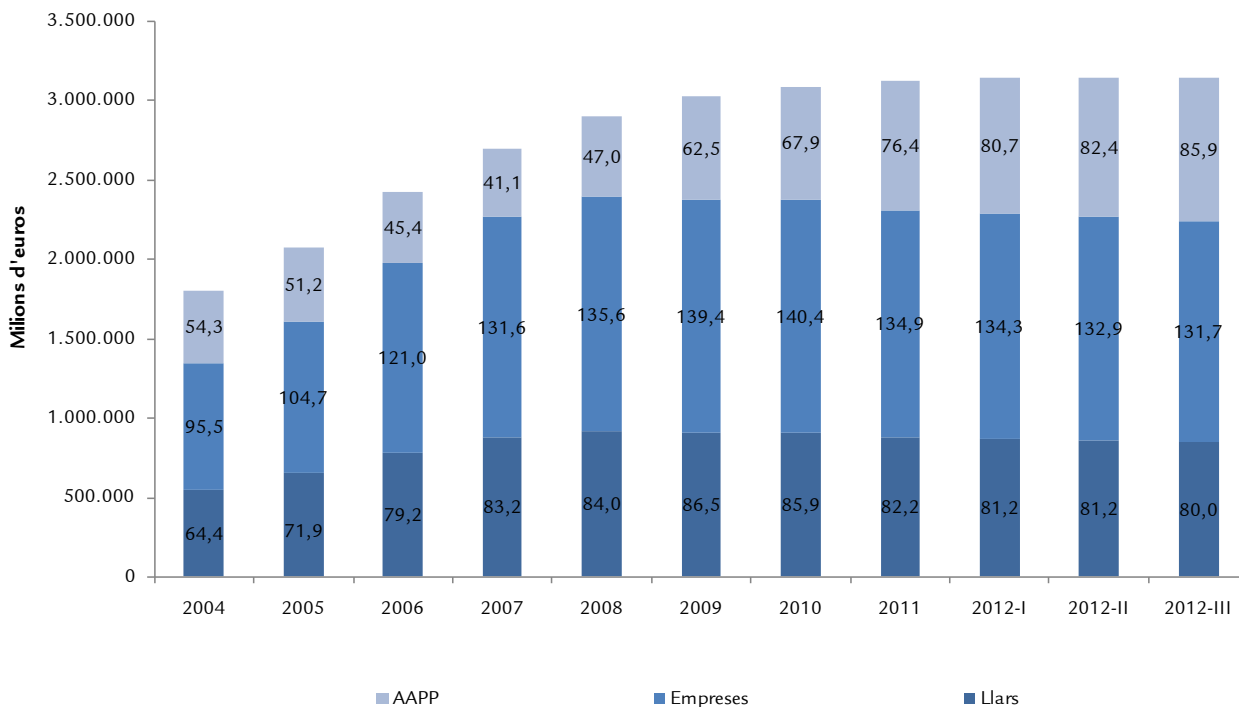
de béns (-3,8%).

Si s'analitza l'oferta, tots els **sectors productius** es contreen en el tercer trimestre del 2012, llevat de l'agricultura. El sector de la construcció continua sent el que presenta el retrocés més accentuat, atès que arriba al -9,6%. En segon lloc, la indústria també registra una caiguda significativa i el seu VAB es redueix un 3% respecte del tercer trimestre de l'any anterior.

D'altra banda, els serveis duen dos trimestres consecutius de caiguda, tot i que la disminució del seu VAB és menor que la dels altres sectors (el -0,5% en termes interanuals).

En el tercer trimestre l'ocupació descendeix un 4,6% interanual. Això significa 789.000 llocs de treball a temps complet menys en un any. Les hores efectivament treballades decreixen un 4,0% interanual.

Gràfic 5. Evolució i ràtio sobre PIB del deute a Espanya

Font: BE
La ràtio deute/PIB expresada en percentatges

Durant l'any 2012, la pressió dels mercats financers sobre Espanya ha elevat la prima de risc, la qual cosa ha encarat l'emissió de deute. Els pressuposts de l'Estat recullen una partida per a interessos de 38.660 milions per al 2013. La setmana del 18 de febrer la prima de risc d'Espanya és de 326 punts bàsics, si bé s'aconseguí un èxit en la subhasta del deute, atès que l'interès del bo espanyol a deu anys se situà en el 5,2%.

En el tercer trimestre del 2012 el deute d'Espanya arriba a 3,14 bilions d'euros. L'endeutament públic continua en ascens, i ja representa el 85,9% sobre el PIB. No obstant això,

l'endeutament privat, que té una tendència a la baixa, es manté com a principal component del deute. Les empreses representen el 131,7% del deute respecte del PIB, mentre que les llars acumulen el 80,0%.

El Banc Central Europeu (BCE) comprà 44.300 milions d'euros en deute espanyol, import que suposa, d'una banda, un 20% de les compres de bons efectuades pel BCE i, de l'altra, un 6,4% del total del deute del Tresor espanyol.

Al final del 2012, la recessió s'agreuja a Espanya

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

	Anual			Trimestral							
	2010	2011	2012	2011 (p)				2012 (a)			
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Illes Balears	-0,9	0,6	0,0	0,3	0,6	1,0	0,4	0,1	-0,2	0,1	0,0
Sector agropesquer	-0,4	0,3	-0,5								
Indústria	-2,8	-1,4	-0,8	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8	-0,8	-0,7	-0,9
Construcció	-6,3	-4,4	-5,5	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8	-5,1	-5,7	-6,2
Serveis	-0,1	1,2	0,6	1,0	1,2	1,7	1,0	0,8	0,4	0,7	0,7

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació.

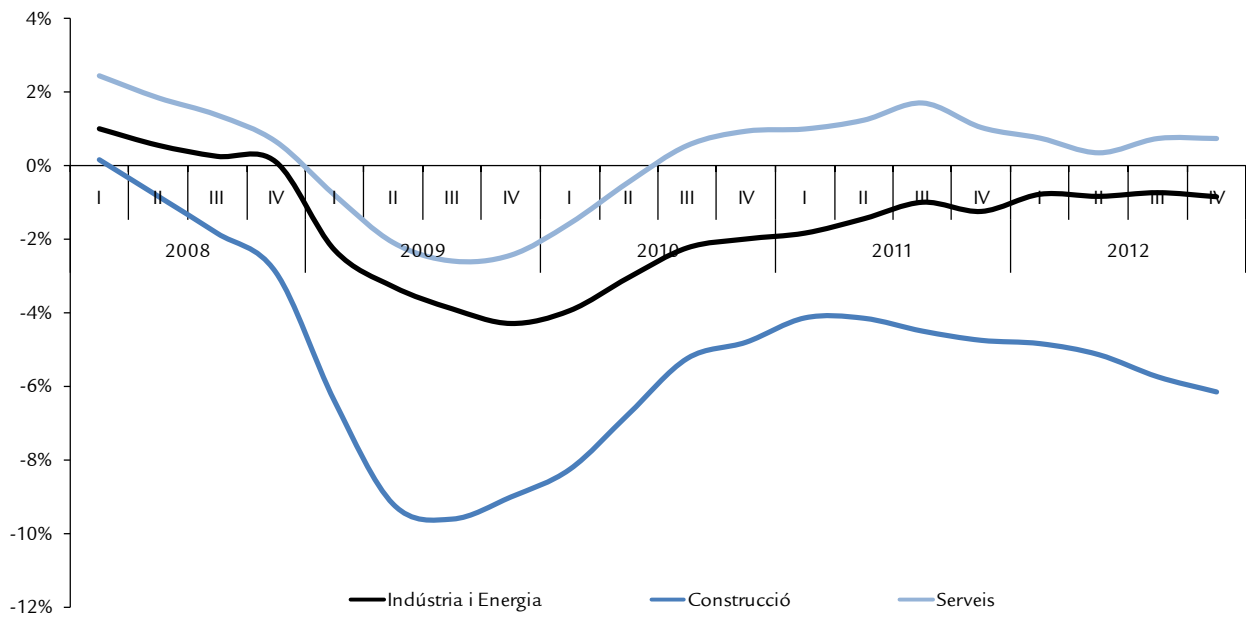
p: provisional a: avanç

L'economia de les Illes Balears manté el 2012 el nivell d'activitat de l'any anterior, mentre que en el conjunt de l'Estat espanyol la caiguda se xifra en un 1,4%. La producció del quart trimestre del 2012 s'igualava amb la del darrer període del 2011 i la taxa interanual queda en un 0,0% per a l'arxipèlag balear. La previsió per a l'exercici de 2013 és d'un lleuger creixement positiu (0,3%).

El fet que les Illes Balears siguin la comunitat autònoma que millor està aguantant l'empitjorament de la crisi econòmica està molt relacionat amb la fortalesa del sector turístic. L'activitat turística ha mantingut el valor afegit brut dels serveis en taxes positives i per al conjunt del 2012 supera el mig punt percentual de creixement. Després que el segon quadrimestre presentàs un alentiment respecte dels anteriors, els rècords assolits al llarg de la campanya turística han revifat l'activitat i el 2012 es tanca amb un creixement interanual del 0,7%. Tal com es veurà en els apartats corresponents, se supera la xifra de 10,4 milions de turistes internacionals, un 3,3% més que el 2011. Els establiments hotelers també milloren el nombre

de pernотacions respecte d'un any enrere (1,2%) i la despesa realitzada amb targetes de crèdit emeses a l'estranger augmenta un 12,7%. Tot i aquests resultats, la branca del comerç continua mostrant feblesa i presenta variacions negatives tant en la xifra de negoci com en l'ocupació. La indústria i l'energia agreuja la caiguda en el darrer quadrimestre de l'any 2012 i s'acosta a un retrocés d'un punt percentual. Si bé el sector energètic es mostra més dinàmic (per exemple, la demanda elèctrica augmenta a l'arxipèlag un 1,4%), la indústria manufacturera cau en exportacions (un 2,5% menys entre gener i novembre) i en l'afiliació a la Seguretat Social (-4,0%). La construcció intensifica el ritme de caiguda en la segona meitat del 2012 i en el quart trimestre presenta una taxa de creixement interanual del -6,2%. La debilitat de la licitació pública, juntament amb les dificultats del sector immobiliari, dificulta la reactivació de l'activitat. A més, els indicadors avançats, com ara el nombre de projectes visats o les llicències municipals d'obra, fan preveure que l'atonía del sector es perllongui el 2013.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGEE

Eivissa i Formentera són les úniques illes que aconseguen un creixement positiu el 2012. L'arxipèlag de les Pitiüses presenta un increment de la producció de vuit dècimes respecte del 2011. Si bé aquesta taxa és més baixa que la registrada un any ençà (2,0%), el mercat laboral de les Pitiüses reflecteix que es manté la fortalesa de la seva economia. En el quart trimestre del 2012 Mallorca presenta una dècima negativa de

creixement interanual, fet que evidencia l'estancament del nivell d'activitat. Les variacions interanuals a l'illa de Menorca són negatives en tots els trimestres de l'any, fet que empitjora la situació de recessió tècnica iniciada a principi del 2012. Així, l'illa més septentrional de l'arxipèlag redueix en termes reals el VAB del 2012 en mig punt percentual respecte del 2011.

1 Agropesquer

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)						
2006	2007	2008	2009	2010	2011 (p)	2012 (a)
3,5	2	0,8	-0,4	-0,4	0,3	-0,5

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació
a: avanç p: provisional

Agricultura

El sector agropesquer tanca l'any 2012 amb una taxa de creixement negativa del -0,5%. No obstant això es preveu una recuperació durant l'any amb una estimació del creixement positiva (0,2%) per al 2013.

El desembre del 2012 el nombre d'afiliats a la Seguretat Social en agricultura arriba a 5.678 persones, un 6,2% menys que el desembre del 2011. La disminució d'afiliats en aquest sector és present a totes les illes. Destaca la baixada a les Pitiuses.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	desembre	5.678	↘	-6,2
Mallorca	desembre	4.649	↘	-5,6
Menorca	desembre	612	↘	-5,1
Eivissa	desembre	402	↘	-12,6
Formentera	desembre	15	↘	-28,6

Font: TGSS

Segons dades de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori, entre els mesos d'octubre i desembre del 2012 es varen abonar 23 dels 26 milions d'euros que corresponen a les Illes Balears procedents dels ajustos agraris i ramaders de la política agrària comuna (PAC). La reforma de la PAC 2014-2020 i la necessitat que aquesta reconegui la desigualtat que pateixen les Illes Balears a causa de la insularitat són temes encara latents.

Per a enguany, el Consell de Govern ha aprovat un paquet d'ajuts destinats a fomentar la producció agrícola integrada a les Illes Balears. El 65% d'1,4 milions d'euros està cofinançat per la Comunitat Autònoma, i la resta, per la Unió Europea mitjançant el FEDER. Aquesta convocatòria d'ajuts forma part del Programa de Desenvolupament Rural de les Illes Balears per al període 2007-2013. La línia s'adreça a les explotacions agràries de les Illes Balears que conreen ametlers, cítrics, vinya, oliverar i determinades hortalisses d'acord amb la normativa de producció agrícola integrada. Aquest sistema de producció es basa en la minimització de l'ús de

productes fitosanitaris i en la prioritització de mecanismes i recursos naturals de l'activitat agrària.

Segons dades de l'Enquesta sobre superfícies i rendiments de cultius del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, el 2012, de 494.202 ha de superfície geogràfica a les Illes Balears el 35% són terres de cultiu, un 0,2% menys respecte del 2011. El 2012 els cultius de cereals i lleguminoses augmenten entorn del 25%. Pràcticament tota la resta de cultius baixa en termes interanuals. En concret, el cultiu destinat a patata disminueix un 12,4%; les vinyes, un 1,2%; l'oliverar, un 13,1%; el conreu d'ametlers per comercialitzar, un 1,4%, i el de garrover, un 5,6%. Pel que fa als horts particulars, les dades de l'Enquesta presenten un augment del 2,3%.

Enguany, el bon temps ha permès que la sembra i totes les tasques agrícoles s'hagin duit a terme de manera ràpida i còmoda, per la qual cosa es vaticina una bona collita de cereals a tot Mallorca. No obstant això, els resultats es coneixeran a partir dels mesos de maig i juny.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

	Darrera dada	Variació interanual (%)					
		Tones	PMP	Tones		PMP	
Mercat central de Mallorca							
Fruita	gener-desembre	1.040	1,1	↘	-8,7	↘	-5,4
Hortalisses	gener-desembre	2.379	1,0	↘	-3,5	↗	7,5
Patates	gener-desembre		0,5			→	0,0
Total		2.730	1,0	↘	-5,2	→	0,0
Mercaderies agràries exportades							
		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-desembre	14.890	6.798	↘	-17,3	↘	-19,2
Regne Unit	gener-desembre	4.772	2.483	↘	-17,8	↘	-13,2
Dinamarca	gener-desembre	3.718	1.927	↘	-11,2	↘	-19,1
Goma de garrofi	gener-desembre	1.474	9.289	↗	18,5	↗	15,3
Alemanya	gener-desembre	266	1.748	↗	12,9	↗	9,6
Dinamarca	gener-desembre	317	2.115	↗	14,1	↗	9,7
Japó	gener-desembre	260	1.588	↗	30,0	↗	26,7
Vins i licors	gener-desembre	1.116	6.199	↗	8,1	→	2,2
Alemanya	gener-desembre	341	1.577	→	1,2	↘	-11,8
Itàlia	gener-desembre	42	100	↘	-6,7	↗	6,2
Suïssa	gener-desembre	123	1.184	↘	-21,4	↘	-15,2

Font: IBESTAT, Mercapalma, Consell Superior de Cambres de Comerç, Indústria i Navegació d' Espanya

PMP: preu mitjà ponderat

En el mercat central de Mallorca, les dades acumulades fins al desembre del 2012 mostren una variació interanual negativa tant pel que fa a la producció de fruita com a la d'hortalissa (sense incloure-hi majoristes). No obstant això, la comercialització acumulada d'aquests cultius és positiva (4%), més en el cas de la fruita (5,4%) que de l'hortalissa (3,0%). Pel que fa als preus, destaca l'augment del preu de les hortalisses, mentre que continua a la baixa el preu mitjà de la fruita i les patates.

El 2012 la comercialització de la denominació d'origen Oli de Mallorca augmenta un 12%

Segons dades del Consell Regulador de la Denominació d'Origen Oli de Mallorca, el 2012 les vendes d'aquest producte augmenten un 12% interanual respecte de l'any anterior. El motiu és l'increment de la comercialització interior, amb un 29% més de vendes a les Illes Balears. A la resta de destinacions cau el 40%, xifra que representa només el 20% de les vendes. Pel que fa a la producció del 2012, s'han collit 2.100 tones d'oliva i s'han produït 33.000 litres d'oli, dels quals se n'han destinat 190.000 a la denominació d'origen, un 3% menys que el 2011. Malgrat el signe negatiu en la pro-

ducció illenca, aquesta taxa és superior a la mitjana nacional, que el 2012 és d'un 50% menys.

Les exportacions de patata cauen i s'alenteixen les de vins i licors en el 2012, mentre que la demanda exterior de goma de garrofi augmenta

L'exportació de patata mallorquina mostra fins al desembre del 2012 una disminució interanual tant en volum (-19,2%) com en tones exportades (-17,3%). Els dos principals països receptors d'aquesta demanda, el Regne Unit i Dinamarca, presenten dades acumulades negatives. L'exportació de la goma de garrofi segueix la tendència positiva de tot l'any i presenta variacions a l'alça tant en tones demandades com en volum. Destaca el Japó, que el 2012 augmenta la demanda d'aquest producte entorn del 30%. Pel que fa a l'exportació de vins i licors, malgrat que es recupera durant el segon trimestre de l'any i mostra uns resultats positius fins al juny, les dades acumulades fins al desembre mostren un alentiment, tant en pes com en volum, encara que el total de tones exportades és manté en positiu (8%). La demanda de Suïssa baixa, i també ho fa la d'Alemanya, que són els dos països més proclius a aquests productes.

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-desembre	2.654	↘	-13,9
Bestiar oví / Bestiar cabrum	gener-desembre	1.696	↘	-10,8
Bestiar porcí	gener-desembre	3.971	↘	-3,5
Bestiar equí	gener-desembre	21	↗	37,3

Font: Direcció General de Salut Pública i Consum

En els escorxadors de les Illes Balears, les dades acumulades durant tot l'any 2012 de carn sacrificada mostren una caiguda generalitzada. Els sacrificis de bestiar boví (-13,9%) i d'oví i cabrum (-10,8%) són els que més disminueixen. La demanda d'aus també disminueix, mentre que augmenta l'interès per la carn d'equí.

Pel que fa al sector lacti, el Consell de Govern ha aprovat el Reial decret 1719/2012, de 28 de desembre, pel qual s'estableix la nova assignació de drets de pagament únic de la reserva nacional, en el programa de reestructuració del sector lacti (BOE núm. 313, de 29 de desembre), dins el marc d'ajuts de la PAC. D'aquests ajuts, 15,5 milions corresponen al 2012, i la mateixa quantia també es destina per al 2013.

Fins al novembre del 2012 els lliuraments de llet a les Balears assoleixen la xifra de 35.475 tones, un 3,7% menys que el novembre del 2011, mentre que en el conjunt de l'Estat els lliuraments han augmentat un 2,5%, segons dades del Fons Espanyol de Garantia Agrària. La variació dels lliuraments de les Balears respecte del total de lliuraments nacional disminueix

un 6% d'abril a novembre del 2012 respecte del mateix període del 2011. El preu mitjà nacional de la llet passa de 0,31€/l l'abril del 2012 —mes d'inici de la campanya 2012/2013—, a una mitjana de 0,32€/l al novembre. Malgrat que es mostren signes de recuperació és encara un preu baix per mantenir les explotacions ramaderes davant la pujada dels preus dels pinsos de l'entorn del 40%. Actualment, el preu mitjà d'un quilogram de pinsos és devers un 10% superior al preu mitjà que es paga per un litre de llet. El 2012, a les Illes Balears el preu de la llet en origen cotitza a un preu més baix i se situa entorn de 0,30€/l. Els preus elevats de les matèries primeres i els preus baixos dels productes en origen dificulten l'augment de la renda agrària.

Pesca

L'afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer arriba a 644 persones el mes de desembre de 2012 per a totes les Illes Balears, un 3,4% menys que l'afiliació registrada el desembre del 2011. Menorca és l'illa on més baixa l'afiliació en termes interanuals, seguida d'Eivissa.

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
desembre	644	↘	-3,4	
Mallorca	desembre	450	↘	-2,6
Menorca	desembre	89	↘	-7,3
Eivissa	desembre	74	↘	-5,1
Formentera	desembre	31	→	0,0

Font: TGSS

La producció pesquera declarada a les Illes Balears l'any 2012 és de 3.345.957 quilos, amb un valor en primera venda de 20,40 milions d'euros. En comparació amb l'any 2011 (3.611.681 quilos i 21,23 milions d'euros) les dades representen una minva del 7,4% en el pes de les captures i del 3,8% en el valor econòmic. Així, el preu mitjà de la producció total del

peix s'incrementa el 3,9% (de 5,87€/kg a 6,10€/kg), la qual cosa romp la tendència de baixades dels darrers tres anys (el -0,2% el 2011, el -5,9% el 2010 i el -9,2 % el 2009), en què s'acumulà un decrement conjunt del 13,4%. Es produeix, per tant, un canvi en l'evolució dels preus lligada a una oscil·lació en la producció.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2012

Captures	Pes (kg)	Valor (€)	Variació interanual (%)			
			Pes (kg)		Valor (€)	
Sardina	309.857		↗	12,4		
Gamba vermella	201.141	4.412.863	↗	26,6	↗	10,1
Gerret	179.599		→	-1,8		
Rajada	163.898		↗	10,3		
Musclo	160.986	482.013	→	0,9		
Sorell	147.929		↗	3,3		
Calamar	143.322	1.654.697			↗	15,2
Pop	117.574		↘	-12,6		
Llagosta		1.202.744			↘	-10,1
Caproig		997.906			↘	-7,1
Gall de Sant Pere		982.602			↗	6,8
Escamarlà		678.351			↘	-21,6
Moll vermell		567.980			↘	-10,5
Sípia		517.414			→	1,5

Font: Direcció General de Medi Rural i Marí

El 2012 ha estat un any bo per a les espècies de petits pelàgics (sis de les deu espècies més importants a les Balears ho són) i en particular per a l'aladroc, amb 203 tones. També mereix destacar el cas de la llampuga, que experimenta un descens

en les captures del 46% el 2012, superior al descens que ja experimentà el 2011 respecte a l'any anterior (-12%), i un augment del preu mitjà del 60% (de 4,11 euros a 6,61 euros), mentre que el 2011 pujà el 36,5%.

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral							
2010	2011	2012	2011 (p)				2012 (a)			
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-2,8	-1,4	-0,8	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8	-0,8	-0,7	-0,9

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació.

a: avanç p: provisional

La variació interanual del VAB a preus constants del quart trimestre del 2012 del sector de la indústria i l'energia se situa en el -0,9%, dues dècimes menys que el valor registrat el trimestre anterior. La variació anual del 2012 també és del -0,8%. Aquestes dades fan palesa la feblesa de l'activitat industrial, especialment en el darrer trimestre, i perfilen una tendència a la pèrdua de pes específic de la indústria en l'economia de les Illes. La indústria espanyola, d'ençà del darrer trimestre del 2011, entra en una dinàmica decreixent i en el tercer trimestre del 2012, el darrer amb dades disponibles, registra una taxa interanual del -3,0%, lluny de les taxes positives d'un any ençà. Finalment, l'indicador de clima industrial espanyol del gener d'enguany —basat en la cartera de comandes, en l'estoc de productes acabats i en la tendència de la producció— se situa en el -17,8, és a dir, 1,8 punts pitjor que el mes anterior i 2,7 punts per davall de la dada del mateix mes de

l'any anterior.

El sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears tenia el desembre del 2012 18.901 afiliats al règim general de la Seguretat Social i 5.184 al d'autònoms. Aquests valors representen, respecte del desembre del 2011, una davallada del 4,2% i del 1,7%, respectivament. Totes les illes perden afiliats en el sector secundari durant aquest mes. Així i tot, l'activitat relativa a l'energia, el gas i l'aigua augmenta l'afiliació de forma significativa a Menorca i a les Pitiüses, amb una variació interanual del 9,5% i del 6,3%, respectivament. La indústria manufacturera, la de més pes respecte de les altres dues branques industrials, presenta a Menorca la caiguda més suau en l'afiliació a darrer dia (-2,9% interanual), mentre que les Pitiüses són la regió amb una variació més negativa.

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	445.804	↘	-2,9
Índex de producció industrial ¹	desembre	52,8	↘	-9,6
Ocupats totals a indústria i energia	desembre	24.085	↘	-3,7
Assalariats	desembre	18.901	↘	-4,2
Autònoms	desembre	5.184	↘	-1,7
Ocupats segons activitats	desembre	24.085	↘	-3,8
Indústries extractives	desembre	330	↘	-13,8
Indústries manufactureres	desembre	18.773	↘	-4,0
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	4.982	↘	-1,6
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	351.798	↘	-2,8
Ocupats segons activitats	desembre	18.957	↘	-4,0
Indústries extractives	desembre	279	↘	-12,5
Indústries manufactureres	desembre	14.299	↘	-4,2
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	4.379	↘	-2,8
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	35.620	↘	-5,4
Ocupats segons activitats	desembre	3.422	↘	-1,9
Indústries extractives	desembre	12	↘	-25,0
Indústries manufactureres	desembre	3.064	↘	-2,9
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	346	↗	9,5
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	58.386	↘	-1,8
Ocupats segons activitats	desembre	1.693	↘	-3,7
Indústries extractives	desembre	39	↘	-17,0
Indústries manufactureres	desembre	1.399	↘	-4,9
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	254	↗	6,3

Font: INE, REE, TGSS, elaboració pròpia

¹ La variació és de la ciclo-tendència T_{t-12}^* (%)

Indústria

Al mes de desembre, la variació interanual de l'índex de producció industrial a les Illes Balears se situa en el -9,6%. Totes les destinacions econòmiques dels béns mostren taxes negatives, exceptuant els béns de consum no durador, que puguen un 7,9%. Per contra, baixen considerablement els béns d'equip (-32,1%) i els béns de consum durador (-18,3%). A Espanya, la taxa interanual de la producció industrial és lleugerament més suau i davalla un 8,5%. La variació mitjana de tot el 2012, respecte de la del 2011, disminueix a les Illes un -3,7%, i a Espanya, un -5,9%.

Al desembre, la variació interanual de l'IPI se situa en el -9,6%

Les dades de l'índex de preus industrials corresponents al mes de desembre reflecteixen un augment dels preus industrials en totes les comunitats autònomes. Les Illes Balears, amb una taxa anual del 4,1%, se situen en el grup de les autonomies que al llarg del 2012 registren les pujades més intenses. L'increment de preus és gairebé general en totes les destinacions econòmiques dels béns, si bé destaca el del sector de

subministrament d'energia elèctrica i gas, que tanca l'any amb una taxa de variació del 5,6%. En el conjunt d'Espanya, la variació interanual de l'indicador se situa en el 2,7%.

Energia

D'altra banda, al llarg del 2012, la demanda elèctrica total s'incrementa un 1,3% en el conjunt de la comunitat autònoma. L'augment és significatiu a Eivissa i a Mallorca, que creixen un 3,5% i un 1,5%, respectivament, mentre que a Menorca (-1,8%) i a Formentera (-10,4%) la demanda energètica evoluciona a la baixa. Tanmateix, en el primer mes del 2013, es modifica aquesta pauta de consum energètic observada per illes i el consum elèctric disminueix en totes. Probablement aquesta davallada del consum elèctric és propiciada pel fet que durant el mes de gener, segons l'Informe mensual climatològic de l'AEMET, la temperatura ha estat lleugerament més càlida que la mitjana dels mesos de gener del període 1971-2000. En el conjunt de l'arxipèlag, la baixada en el primer mes del 2013 és del 2,9% interanual i resulten també reveladores les de Menorca (-5,4%) i de Formentera (-14,8%).

Al llarg del 2012, la demanda elèctrica total s'incrementa un 1,3%

Balança comercial

El novembre ha estat un mes d'escassa activitat comercial amb l'exterior. Les **exportacions** de les Illes Balears es reduïxen un 36,0% respecte del novembre de l'any passat i les importacions també disminueixen un 20,0%, la qual cosa ha ocasionat un saldo comercial mensual positiu per cinquena vegada durant el 2012. Comparant el període comprès entre el gener i el novembre amb el mateix període del 2011, el valor total exportat registra una pujada del 15,5% (916,2 milions d'euros de facturació) i les importacions davallen un 3,7% (1.344,2 milions d'euros). El dèficit comercial es redueix en més de 174 milions d'euros (-29,0%) respecte del saldo negatiu del mateix període del 2011.

Entre el gener i el novembre, el valor total exportat registra una pujada del 15,5%

Encara que la participació de la indústria manufacturera

perd rellevància en comparació del 2011, continua sent la base principal del comerç exterior de les Illes, atès que concentra el 72,8% de les vendes exteriors i el 91,5% de les compres. L'exportació de manufactures durant el 2012, mentre s'esperen les dades del desembre, baixa un 2,5% (666,7 milions d'euros facturats) respecte de l'any anterior i, malgrat que es manté en un nivell similar al dels dos anys anteriors, resta molt allunyada dels volums exportats durant el 2007 o el 2008. Les importacions manufactureres, durant el període esmentat, també disminueixen un 3,2% interanual.

El calçat, el principal bé industrial exportat, cedeix un 8,8% en les vendes a l'exterior. Per contra, destaquen les exportacions d'olis essencials i perfumeria, que des de mitjan 2011 han obert nous mercats, especialment a l'Àsia.

Finalment, a Espanya les dades del mes de novembre apunten que el 2012 presentarà resultats positius pel que fa a les exportacions. En el període comprès entre el gener i el novembre, les vendes exteriors han augmentat un 3,4%.

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	gen-nov	112.671,8	↘	-8,8
Alemanya	gen-nov	20.337,8	↘	-7,2
Itàlia	gen-nov	18.853,2	↘	-15,3
França	gen-nov	18.761,0	↘	-14,7
Regne Unit	gen-nov	10.774,3	↘	-11,9
Olis essencials i perfumeria	gen-nov	26.749,9	↗	12,4
Hong Kong	gen-nov	5.969,3	↗	70,4
Països Baixos	gen-nov	3.453,2	↘	-14,5
Regne Unit	gen-nov	3.133,3	↗	13,0
República Txeca	gen-nov	2.454,5	↘	-4,0
Pell i cuiro	gen-nov	13.916,8	↘	-20,3
Vietnam	gen-nov	4.433,4	↗	168,9
Tailàndia	gen-nov	3.641,5	↗	0,8
Xina	gen-nov	2.997,1	↘	-18,1
Itàlia	gen-nov	574,9	↘	-1,1
Joieria i bijuteria	gen-nov	5.721,4	↘	-6,0
Alemanya	gen-nov	718,0	↗	39,4
França	gen-nov	708,2	↘	-28,5
Estats Units d'Amèrica	gen-nov	680,3	↘	-28,3
Itàlia	gen-nov	398,1	↗	7,79
Mobles	gen-nov	2.294,9	↘	-28,9
República Dominicana	gen-nov	1.242,7	↘	-54,0
Azerbaidjan	gen-nov	606,9		n.d.
Mèxic	gen-nov	285,5	↘	-22,6
Costa Rica	gen-nov	38,4		n.d.
Total exportacions indústria manufacturera²	gen-nov	666.713,0	↘	-2,5
Total exportacions²	gen-nov	916.224,0	↗	15,5

Font: IBESTAT, elaboració pròpia

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula.

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

3

Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral							
2010	2011	2012	2011 (p)				2012 (a)			
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-6,3	-4,4	-5,5	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8	-5,1	-5,7	-6,2

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació.

a: avanç p: provisional

Durant la segona meitat del 2012 el sector de la construcció intensifica la caiguda en el valor afegit brut. Així, el quart trimestre de l'any, el sector del totxo es redueix un 6,2%, la qual cosa deixa el conjunt de l'any amb una caiguda del 5,5%. Així les coses, el ritme de decreixement, que s'havia suavitzat el

2011, torna a intensificar les caigudes al llarg del 2012. Les perspectives per al 2013 també són negatives (el -4,8% de taxa anual del VAB), atès que els indicadors avançats també presenten retrocessos importants.

Taula 17. Indicadors de la construcció

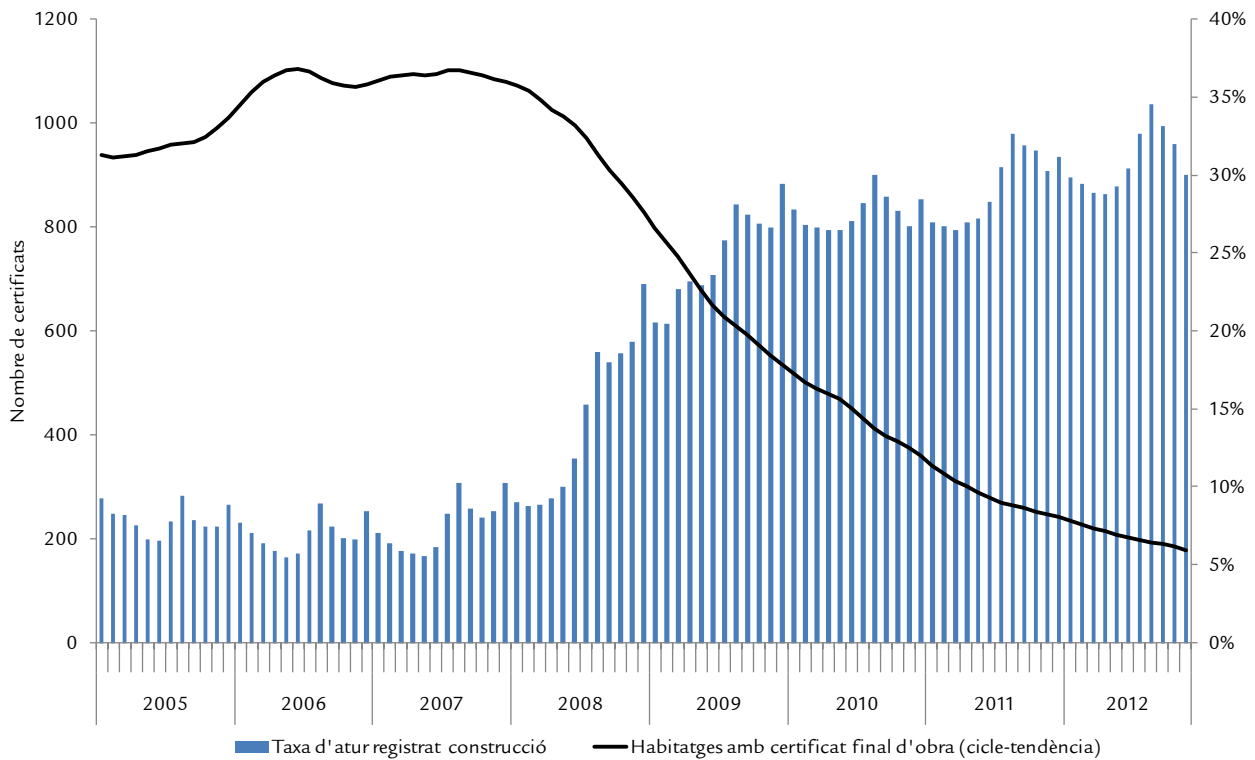
Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	desembre	21.128	↘	-11,0
Autònoms	desembre	12.534	↘	-4,8
Contractes de treball	gener	3.837	↗	16,3
Certificats de final d'obra	novembre	157	↘	-25,6
Mallorca				
Assalariats	desembre	16.320	↘	-10,7
Autònoms	desembre	9.787	↘	-5,4
Contractes de treball	gener	2.702	↗	22,9
Menorca				
Assalariats	desembre	1.511	↘	-24,2
Autònoms	desembre	1.083	↘	-3,2
Contractes de treball	gener	197	↘	-26,5
Pitiüses				
Assalariats	desembre	3.297	↘	-5,1
Autònoms	desembre	1.664	→	-1,7
Contractes de treball	gener	938	↗	12,7

Font: Ministeri de Foment, OTIB, TGSS

El consum de ciment de les Illes Balears de l'any 2011 (darrera dada disponible) és de 390.000 tones, la qual cosa representa una caiguda del 14,4% respecte del 2010 i, a més, marca el mínim històric anual d'ençà de l'inici de la sèrie el 1987. En el conjunt d'Espanya, la davallada del consum de ciment també és força intensa (-17,7%). El nombre de certificats de final d'obra segueix un camí semblant al consum

de ciment i entre gener i novembre del 2012 cedeix un 27,3% respecte dels mateixos mesos del 2011. El valor total de la liquidació de l'execució material de les obres també davalla, però ho fa menys que el nombre de certificats d'habitatges. Així, els onze primers mesos del 2012 la mitjana per habitatge se situa en més de 140.000 euros, mentre que el 2011 fou de 133.000 euros.

Gràfic 7. Indicadors del sector de la construcció

Font: Ministeri de Foment, SOIB, TGSS, elaboració pròpia

Un dels efectes de la caiguda en l'activitat del sector de la construcció és la reducció en el nombre d'empreses dedicades a aquesta branca i, consegüentment, en el nombre de treballadors. En el darrer mes del 2012 hi ha 4.600 **centres de treball** a les Illes Balears emmarcats en els codis CNAE de la construcció. Pràcticament es reparteixen uniformement entre la construcció d'immobles i la construcció especialitzada, mentre que els centres de treball d'enginyeria civil no arriben al centenar. En qualsevol dels tres casos es produeix una variació interanual negativa entorn del -10%. El darrer dia de l'any 2012 hi ha 33.662 **afiliats a la Seguretat Social** del sector de la construcció, un 8,8% menys que el mateix

dia del 2011. Per règims, la reducció és més intensa entre els assalariats (el -11,0% interanual), mentre que el nombre de treballadors per compte propicedeix sols un -4,4%. Quant a la desagregació geogràfica, el nombre de treballadors cau a totes les illes de l'arxipèlag. A Eivissa l'impacte és menys negatiu (-2,9%), mentre que a Menorca i a Formentera els afiliats a la Seguretat Socialcedeixen més d'un 16%. Malgrat aquests resultats, en el primer mes del 2013 el nombre de contractes de treball formalitzats s'incrementa a Mallorca i a les Pitiüses, mentre que a Menorca es manté l'evolució a la baixa dels anys anteriors.

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^t (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	35.639	↘	-6,8
Nombre de projectes	desembre	371	↘	-4,6
Nombre d'habitatges	desembre	89	↘	-7,7
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	agost	25	↘	-27,1
Nombre de transaccions de sòl urbà	3r trim	105	↗	19,6
Nombre d'habitatges lliures iniciats ¹	2n trim	263	↘	-40,5
Licitació pública T ₁₅ ¹⁵ (milers d'€ constants)	juny	8.966	↘	-71,4
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	26.022	↘	-11,4
Nombre de projectes	desembre	289	↘	-4,3
Nombre d'habitatges	desembre	51	↘	-20,2
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	3.685	↘	-15,0
Nombre de projectes	desembre	35	↘	-20,4
Nombre d'habitatges	desembre	2	↘	-35,0
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	5.932	↗	16,8
Nombre de projectes	desembre	47	↗	10,3
Nombre d'habitatges	desembre	36	↗	94,0

Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia

¹ Variació interanual en lloc de cicle-tendència.

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base gener 2005).

El 2013 no s'espera que l'activitat de la construcció torni a recuperar dinamisme, atès que els indicadors avançats mostren una situació més negativa que un any ençà. El 2012 el nombre de **projectes visats** pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears és de 4.259, mentre que el 2011 gairebé arriba a 4.800 expedients. Aquest retrocés suposa un 11% menys de projectes, però el pressupost que representen és només un 1,2% inferior al del 2011. Per tipologia, gairebé dues terceres parts es destinen a usos residencials, i és precisament en aquesta finalitat on la caiguda és més notable (el -11,6% en nombre i el -8,8% en el pressupost dedicat). Destaca l'increment en els projectes d'oficines i usos comercials, els quals augmenten un 7,9% al llarg del 2012 i pràcticament doblen el pressupost del 2011. Destaquen també els expedients relacionats amb el turisme, ja que la variació anual arriba al 9,7%. L'horitzó temporal no és el mateix per a totes les illes. D'una

banda, el 2012 les Pitiüses incrementen significativament el nombre de projectes visats (14,5%), gràcies a l'augment del nombre d'habitatges visats tant a Eivissa (un 36,3% més que el 2011) com a Formentera (41,7%). Per l'altra, els expedients tramitats el 2012 no arriben als de l'any anterior ni a Mallorca (-13,0%) ni a Menorca (-16,5%). Segons les dades de l'associació de constructors SEOPAN, la **licitació pública** anunciada en els butlletins del 2012 supera a les Illes Balears l'import 136,3 milions d'euros. De conformitat amb la mateixa font, el 2011 s'arriben a licitar 162,4 milions, la qual cosa representa una reducció del 16,1% en l'import d'obra pública. Tot i que es tracta d'una caiguda considerable, en el conjunt estatal la variació arriba al -46,0%. Les obres civils de les carreteres que publicaren els consells insulars al mes de juny contribuïren a mitigar la caiguda.

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral							
2010	2011	2012	2011 (p)				2012 (a)			
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-0,1	1,2	0,6	1,0	1,2	1,7	1,0	0,8	0,4	0,7	0,7

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació.
a: avanç p: provisional

En el darrer trimestre del 2012, el VAB del sector dels serveis a les Illes Balears manté el ritme de creixement del tercer trimestre i situa la taxa interanual en el 0,7%. Aquest fet representa un lleuger repunt respecte del segon trimestre de l'any. Així, el sector terciari perllonga una sèrie de deu trimestres consecutius amb valors positius i confirma els serveis com el sector que millor resisteix les conseqüències de la crisi econòmica. A Espanya, en canvi, la variació interanual del tercer trimestre continua amb valors negatius i se situa en el -0,5%.

En el darrer trimestre del 2012, el VAB del sector dels serveis manté el ritme de creixement

Al mes de desembre, el nombre de treballadors del sector dels serveis afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears és de 275.263 persones, la qual cosa representa una reducció interanual de l'1,0%. Mallorca presenta una taxa interanual negativa (-1,4%), mentre que Menorca i les Pitiüses milloren amb augments respectius del 0,6% i de l'1,2%.

Els indicadors d'activitat del sector dels **serveis** (IASS) del desembre, tant pel que fa a la xifra de negoci de les empreses com a l'ocupació, presenten un altre mes caigudes importants en totes les comunitats autònomes. A Espanya, tot i

millorar la taxa interanual del mes de novembre en vuit dècimes percentuals, la variació de la xifra de negoci se situa en el -7,0%. El comerç a l'engròs d'articles d'ús domèstic i la venda de vehicles són les activitats que repercuteixen més negativament en la taxa estatal. Les Illes Balears, amb una taxa de variació interanual del -6,4%, presenten al desembre una de les davallades més accentuades de tot el 2012. El sector de serveis a empreses és l'únic que registra una variació interanual positiva (2,5%) en el darrer mes de l'any, mentre que els sectors del comerç i de l'hostaleria són els que marquen els valors més negatius (un -8,9% i un -8,8% de variació interanual, respectivament). Considerant la mitjana de tot el 2012, les Illes se situen, amb una variació respecte del 2011 del -4,4%, en el grup de comunitats autònomes que millor resisteixen la caiguda de la facturació en el sector. A Espanya, la variació mitjana del 2012 és del -5,3.

Pel que fa a l'altre indicador d'activitat, l'índex d'ocupació, la taxa interanual de les Illes Balears millora una dècima percentual la registrada al mes de novembre i queda en el -3,1%. Aquesta taxa és molt semblant a la d'Espanya, la qual se situa prop de 3 punts percentuals negatius. Per sectors, el de serveis a empreses marca la davallada més important (-5,6%), mentre que la més moderada correspon a les empreses d'informació i comunicacions (-0,5%).

Taula 20. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	desembre			
Afiliats a la Seguretat Social	desembre	275.263	↘	-1,0
Mallorca	desembre	229.631	↘	-1,4
Menorca	desembre	17.019	↗	0,6
Pitiüses	desembre	28.613	↗	1,2
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	desembre	72,98	↘	-6,4
Transport i emmagatzematge	desembre	81,5	↘	-4,2
Hosteleria	desembre	39,75	↘	-8,8
Informació i comunicacions	desembre	95,04	↘	-4,4
Serveis a empreses	desembre	91,57	↗	2,5
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	desembre	341	↗	16,4

Font: ANFAC, IBESTAT, TGSS, elaboració pròpia.
¹Variació interanual del cicle-tendència

4.1. Comerç

Taula 21. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	desembre	75,85	↘	-8,9
IASS-Comerç	desembre	74,365	↘	-7,7
Índex de vendes al detall ¹	desembre	90,287	↘	-1,6
Índex d'ocupació del comerç al detall	desembre	64.388	↘	-1,4
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	desembre	52.344	↘	-1,2
Mallorca	desembre	4.865	↘	-1,5
Menorca	desembre	7.179	↘	-1,7
Pitiüses	desembre			

Font: IBESTAT, INE, TGSS.

¹ Preus constants de 2005

L'activitat del comerç accelera la caiguda de la facturació en la segona meitat del 2012. Al desembre, la variació interanual de la xifra de negoci és del -8,9%, mentre que la mitjana de tot l'any presenta una caiguda del 5,4%. Aquests resultats negatius es traslladen també a l'índex d'ocupació, que a les Illes Balears perd un 1,2% al desembre si es compara amb el mateix mes del 2011. En aquest cas, la mitjana anual de l'índex d'ocupació està lleugerament per sota (-1,8%)

Les conseqüències de la crisi econòmica han resultat molt desfavorables per a les empreses del sector del **comerç al detall**. Si prenem com a referència el gener del 2008, les vendes al detall han baixat gairebé un 15,0%. Les empreses i els treballadors emmarcats en aquesta activitat hauran d'afrontar la modificació del marc regulador laboral a partir del 2013. Així, el nou conveni col·lectiu del subsector de la gran distribució, signat a principi de febrer i que afecta aproximadament 230.000 treballadors de tot l'Estat, estipula, entre altres aspectes, un augment de la jornada laboral i vincula els eventuals augments salarials a l'evolució de les vendes.

D'ençà del gener del 2008, les vendes al detall han baixat gairebé un 15,0%

Les dades de l'índex de comerç al detall (ICD) corresponents al mes de desembre evidencien la debilitat del consum. A les Illes Balears, la facturació del comerç al detall cau un 7,7%

respecte de la del mes de desembre del 2011. Així mateix, la variació mitjana del 2012 registra, en relació amb la mitjana del 2011, una davallada del 5,9%. A Espanya, la taxa interanual del desembre registra una de les davallades més fortes de tot el 2012 i se situa en el -10,2%, mentre que la mitjana de l'any és del -6,8%. Pel que fa a l'índex d'ocupació de les Illes Balears, la variació interanual del desembre experimenta una disminució de l'1,7% (del -1,9% de mitjana de l'any), i la d'Espanya, de l'1,4% (del -1,2% de mitjana).

D'altra banda, el desembre del 2012 hi havia en el sector del comerç de les Illes Balears 64.388 **treballadors d'alta laboral** a la Seguretat Social. Aquests valors representen, respecte del mateix mes del 2011, una disminució de l'1,4% en el total d'afiliats. Per illes, l'evolució de l'afiliació és semblant en totes. Així, a Mallorca el nombre d'afiliats disminueix un 1,2% interanual, a Menorca la caiguda és d'un 1,5% i les Pitiüses són la regió amb un retrocés més intens (-1,7%). El balanç del 2012, comparant la mitjana anual de treballadors afiliats amb la del 2011, presenta taxes de variació més atenuades que les anteriors. Cal recordar que els bons resultats de la campanya turística han afavorit la contractació durant els mesos d'estiu. Així, durant el 2012, la mitjana de treballadors afiliats en el comerç fou de 70.568 -51.586 al règim general i 18.982 al d'autònoms. Això representa una variació del -0,7% en el nombre total de treballadors afiliats. No obstant això, la variació anual del nombre d'autònoms és positiva (0,5%).

4.2. Turisme. Hostaleria

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernoctacions								
Establiment hotelier	des	225.728	→	-0,8	gen-des	54.389.712	→	1,2
Apartament turístic	des	23.681	↘	-5,7	gen-des	9.563.443	→	-1,7
Rural	des	8.647	↗	72,7	gen-des	705.060	↗	18,7
Viatgers								
Establiment hotelier	des	54.557	↘	-12,3	gen-des	8.444.489	→	0,8
Apartament turístic	des	3.913	↗	7	gen-des	1.319.142	→	-1,6
Rural	des	2.085	↗	24,9	gen-des	145.987	↗	18,0
Estada Mitjana								
Establiment hotelier	des	4,1	↗	13,1	gen-des	6,4	→	-0,8
Apartament turístic	des	6	↘	-11,9	gen-des	7,2	→	-0,2
Rural	des	4,1	↗	38,3	gen-des	4,8	→	0,6

Font: INE

En les xifres acumulades de l'any 2012 les **pernoctacions** en establiments turístics arriben a 64,8 milions i mostren una variació positiva d'un punt percentual respecte a les registrades l'any anterior. Fins al desembre, una gran majoria d'indicadors turístics repeteixen els resultats de l'any anterior, llevat del turisme rural, en què s'incrementen tant el nombre de pernoctacions com el de viatgers. Així, els establiments de turisme rural són els únics que mostren resultats positius fins al dotzè mes del 2012, amb un increment del 18% interanual. Segons les dades publicades per l'INE, el nivell d'ocupació més elevat per places el 2012 es produeix a les Illes Balears, i Mallorca destaca com la principal zona turística que registra el nombre més elevat de pernoctacions hoteleres, atès que arriba a 42,5 milions a final d'any.

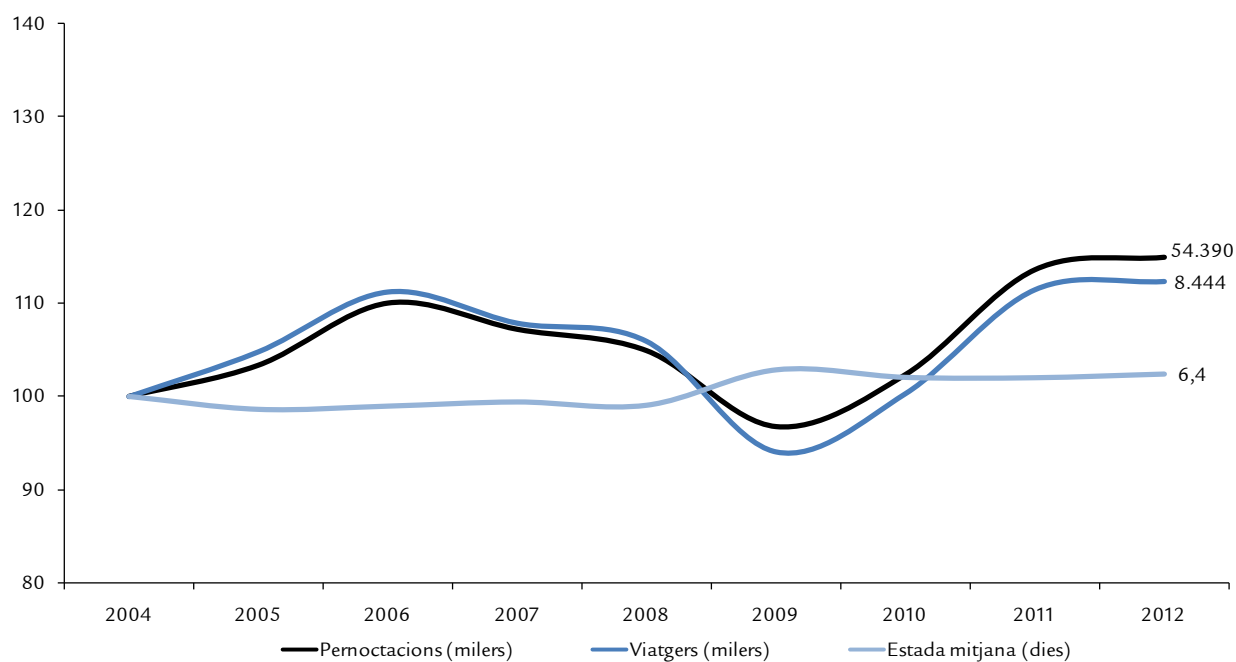
El nombre de pernoctacions de gener a desembre puja un 1% respecte del 2011

El nombre de **viatgers** arribats a les Balears destaca per les

baixades en els mesos de temporada baixa i les pujades de primavera. En el còmput fins a desembre del 2012, els resultats es mostren estables (0,7%). Es pot destacar que les Illes Balears continuen sent la destinació preferida dels alemanys, que conjuntament amb el mercat rus, el qual està creixent a un bon ritme, i el suec, han contrarestat la caiguda del mercat nacional durant els mesos d'estiu. Aquest increment de passatge internacional ha fet ampliar la zona d'arribades internacionals a l'aeroport de Son Sant Joan, que serà operativa a partir del mes d'abril.

En les xifres acumulades de l'any, el nombre de viatgers a les Illes Balears també es mostra estable en els establiments hotelers i baixa lleugerament en els apartaments turístics, mentre que els establiments rurals són els únics en els quals s'incrementa (18,7%). A causa que el ritme de creixement del nombre de viatgers és similar al de les pernoctacions, l'estada mitjana al desembre continua estable en tots els establiments hotelers i arriba a 6,4 dies en hotels. El nombre de persones que van pernoctar en apartaments turístics es redueix un 1,6% i l'estada mitjana arriba a 7,2 dies de mitjana.

Gràfic 8. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels a les Illes Balears. Acumulat gener-desembre (Índex 2004=100)

Font: INE, elaboració pròpia

En el gràfic anterior s'observa l'evolució històrica de pernoctacions, viatgers i estada mitjana dels establiments hotelers. Després dels mínims registrats l'any 2009, i dels repunts del 2011, les pernoctacions i els viatgers fins al desembre mostren

un comportament estable. D'altra banda, i a causa del mateix comportament en el nombre de viatgers i el de pernoctacions, l'estada mitjana es manté entorn de 6,4 dies.

Taula 23. Establiments turístics per illes

		Darrera dada	Variació interanual (%)		Acumulat	Variació interanual (%)	
Mallorca							
Pernoctacions							
Establiment hotelier	des	208.941	↘	-2,2	gen-des 42.524.369	↗	2,5
Apartament turístic	des	21.924	↗	18,3	gen-des 6.003.003	→	1,8
Rural	des	7.981	↗	69,4	gen-des 600.157	↗	16,9
Viatgers							
Establiment hotelier	des	48.645	↘	-13,7	gen-des 6.528.315	↗	2,1
Apartament turístic	des	3.410	↗	14,7	gen-des 804.155	↗	2,5
Rural	des	1.814	↗	19,1	gen-des 121.857	↗	15,3
Estada mitjana (dies)							
Establiment hotelier	des	4,3	↗	13,3	gen-des 6,5	→	0,5
Apartament turístic	des	6,4	↗	3,1	gen-des 7,4	→	-0,6
Rural	des	4,4	↗	42,2	gen-des 4,9	→	1,4
Menorca							
Pernoctacions hoteleres	oct	225.727	↗	4,1	gen-des 3.670.039	↘	-3,6
Viatgers allotjats en hotels	oct	28.971	↗	5,9	gen-des 520.638	↘	-2,7
Estada mitjana en hotels (dies)	oct	7,7	→	-1,7	gen-des 7	→	-1,0
Pitiüses							
Pernoctacions hoteleres	nov	10.625	↘	-67,4	gen-des 8.195.302	↘	-3,3
Viatgers allotjats en hotels	nov	4.814	↘	-39,9	gen-des 1.395.536	↘	-3,5
Estada mitjana en hotels (dies)	nov	2,2	↘	-45,7	gen-des 5,9	→	0,2

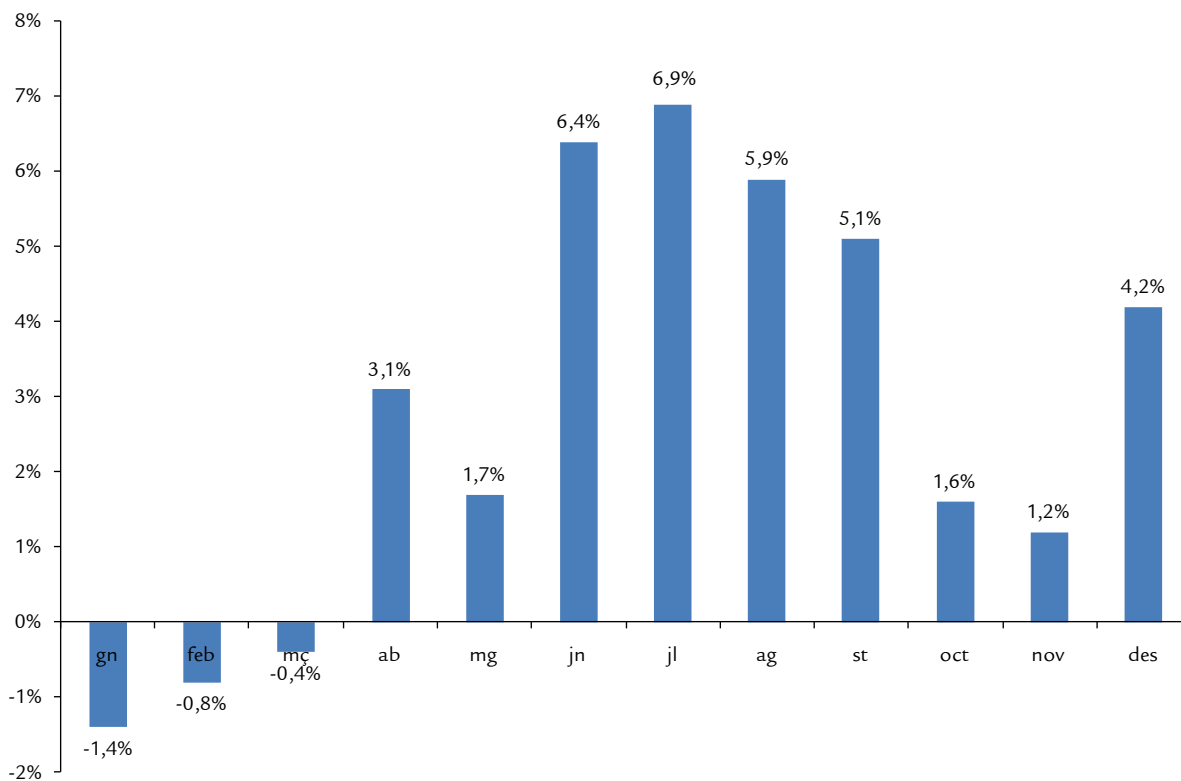
Font: INE

Els indicadors turístics que més s'incrementen són els dels allotjaments rurals

Per illes, cal destacar que a Mallorca el nombre de pernотacions hoteleres fins al desembre arriba a 42,5 milions i representa una variació interanual del 2,5%. El nombre de vi-

atgers no evoluciona de la mateixa manera i puja més de dos punts percentuals respecte del 2011. A Menorca cauen tots els indicadors i l'estada mitjana en hotels arriba a 7 dies. El mateix signe mostren les taxes de les Pitiüses: decreixen tant el nombre de pernотacions com el nombre dels viatgers en una variació superior al 3%. L'estada mitjana es manté estable (0,2%) i és de 5,9 dies.

Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears

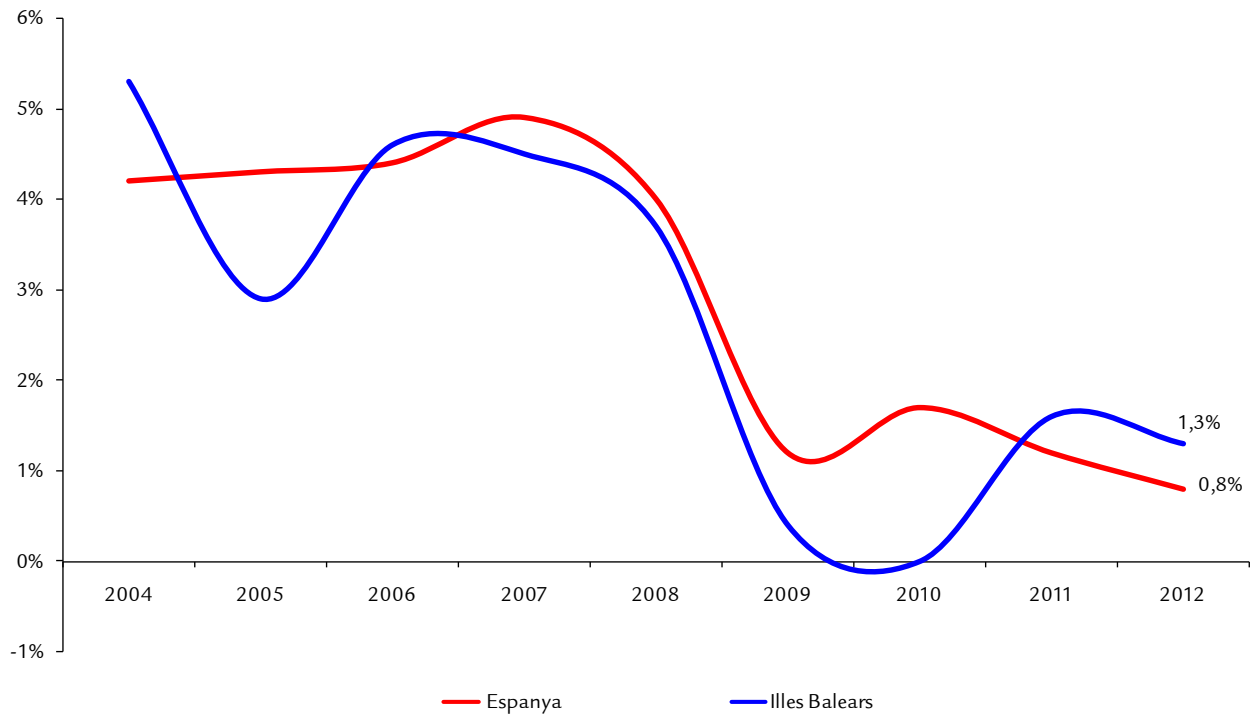
Font: INE

Les Balears són una de les poques comunitats autònomes on creixen els preus hotelers el 2012 (4,7%)

Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de variació dels preus hotelers a les Balears se situa en el 4,2% al desembre,

tres punts superior a la taxa estimada per al novembre. Des del mes d'abril la variació és positiva, i l'increment és més notable en els mesos d'estiu. Les Illes Balears són les úniques, juntament amb les Canàries i Catalunya, que presenten taxes anuals positives de preus hotelers.

Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (desembre)

Font: INE

Els preus de restaurants i cafès s'incrementen a les Balears

Quant als preus de l'oferta complementària (restaurants, bars i cafès), en el gràfic 11 s'observa que la variació interanual dels preus de consum d'aquest grup a les Balears és de

l'1,3% al mes de desembre. Una afluència més elevada de visitants a les Illes Balears fa que els preus dels establiments de restauració es mantenguin i no arribin a mostrar variacions interanuals negatives. La mitjana de l'IPC d'Espanya d'aquesta activitat es manté un altre cop estable al desembre (0,8%).

Taula 24. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	gener-desembre			
Illes Balears	gener-desembre	10.442.838	↗	3,3
Canàries	gener-desembre	10.143.135	→	-0,7
Andalusia	gener-desembre	7.586.671	↘	-2,3
Comunitat Valenciana	gener-desembre	5.346.719	→	0,2
Malta	gener-novembre	296.109	↗	7,0
Xipre	gener-desembre	2.464.908	↗	3,0
Croàcia	gener-novembre	111.431	→	1,9
Turquia	gener-desembre	36.776.645	→	1,7

Font: IET, Instituts Estadístics

Les destinacions turístiques que competeixen amb les Balears mostren increments similars als observats a les Illes (3,3%). Destaquen Malta i Xipre, destinacions amb una pujada interanual significativa en el còmput de l'any (el 7% i el 3%, respectivament). Les Canàries i la Comunitat Valenciana es mantenen més o menys estables, mentre que Andalusia és

l'única que descendeix un 2,3%. Es pot destacar que, a part del turisme rus, que està creixent considerablement a Espanya, hi ha altres mercats com el noruec, el finlandès o el suec que enguany també han crescut a ritme de dos dígits. Gràcies a aquests increments, les Illes han estat la segona comunitat autònoma que més turistes estrangers ha registrat el 2012.

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	desembre	17.332	↘	-6,5
Mallorca	desembre	14.353	↘	-7,2
Menorca	desembre	998	↘	-3,8
Pitiüses	desembre	1.981	↘	-3,0
Informació i comunicació	desembre	5.727	↘	-6,6
Mallorca	desembre	5.136	↘	-7,3
Menorca	desembre	259	↘	-5,5
Pitiüses	desembre	332	→	1,8

Font: : TGSS

L'evolució del nombre d'afiliats durant l'any 2012 en la branca de transport i emmagatzematge mostra un resultat negatiu. En l'activitat d'informació i comunicació també es redueix el nombre de treballadors respecte a l'any 2011. Així, tal com mostra la taula 26, el nombre d'afiliats en aquesta segona branca és de prop de 5.700 persones, la qual cosa suposa una variació negativa (-6,6%) respecte a la xifra de l'any anterior. Així mateix, els afiliats en transport i emmagatzematge sumen 17.300 persones al desembre, que en termes relatius representa una variació negativa (-6,5%) respecte de l'any 2011.

Cal tenir en compte que en el conjunt de l'any, el nombre de passatgers arribats per via aèria als aeroports de les Balears roman estable (-0,4%). Això implica un altre cop un canvi de tendència en el sector després del repunt de l'any 2011 i

després d'anys de descensos.

Al llarg de l'any 2012, el nombre de passatgers arribats a les Balears es manté estable

Segons Exceltur, les Balears han estat enguany l'única destinació nacional amb un balanç clarament positiu en vendes i resultats empresarials respecte a altres destinacions com les Canàries, Barcelona o Bilbao. En canvi, destinacions de l'interior, més dependents de la demanda nacional, han registrat caigudes generalitzades i intenses en les seves vendes, per sobre dels dos dígitos. Quant al 2013, els grans grups d'agències de viatges i de transport es mostren més optimistes.

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-desembre	15.385.751	→	-0,4
Espanya	gener-desembre	4.601.749	↘	-7,7
Alemanya	gener-desembre	4.303.176	↗	2,1
Regne Unit	gener-desembre	3.223.792	→	1,2
Itàlia	gener-desembre	564.401	↘	-6,5
Suïssa	gener-desembre	432.879	↗	4,3
França	gener-desembre	366.369	↗	10,2
Mallorca	gener-desembre	11.329.954	→	0,0
Espanya	gener-desembre	2.806.984	↘	-10,1
Alemanya	gener-desembre	3.966.125	↗	3,2
Regne Unit	gener-desembre	2.096.187	→	-0,3
Itàlia	gener-desembre	164.381	↘	-3,9
Suïssa	gener-desembre	382.533	↗	2,3
França	gener-desembre	282.207	↗	10,4
Menorca	gener-desembre	1.278.513	→	-1,1
Espanya	gener-desembre	639.210	↘	-6,8
Alemanya	gener-desembre	66.753	↗	10,0
Regne Unit	gener-desembre	414.031	↗	3,5
Itàlia	gener-desembre	88.892	↘	-2,2
Suïssa	gener-desembre	8.045	↘	-7,3
França	gener-desembre	3.872	↗	20,6
Pitiüses	gener-desembre	2.777.284	→	-1,5
Espanya	gener-desembre	1.155.555	→	-2,0
Alemanya	gener-desembre	270.298	↘	-13,3
Regne Unit	gener-desembre	713.574	↗	4,6
Itàlia	gener-desembre	311.128	↘	-8,9
Suïssa	gener-desembre	42.301	↗	29,7
França	gener-desembre	80.290	↗	9,2

Font: AENA

El nombre de passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria roman estable el 2012. Fins i tot el tercer quadrimestre de l'any s'assoleix la xifra de 15,4 milions, un -0,4% de passatgers respecte de les dades dels mateixos mesos del 2011. Els mercats emissors mostren un comportament dispar en l'arribada de passatgers per via aèria a les Illes Balears fins al desembre. Quant al passatge domèstic, el de més pes, decreix significativament un 7,7% interanual. El d'origen alemany, segon en importància, creix un 2,1%, i el britànic mostra un comportament similar en aquest període (1,2%).

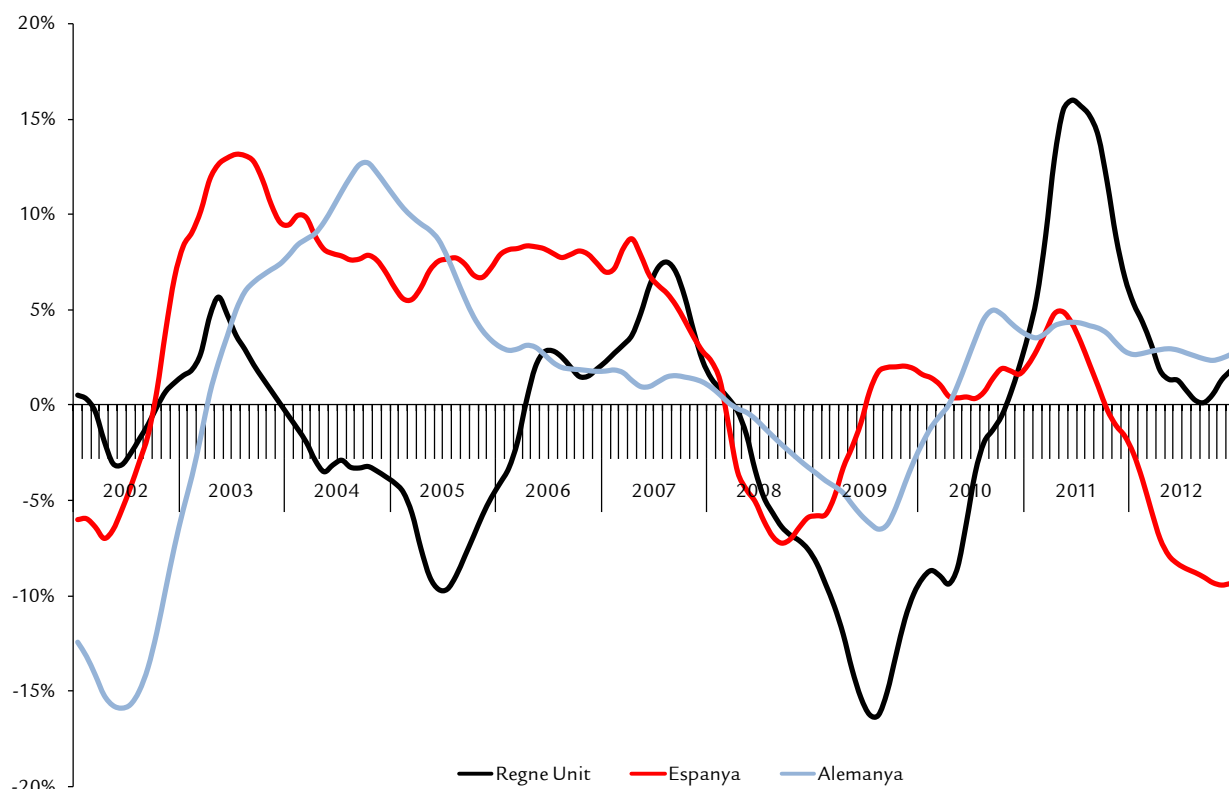
Cau el passatge nacional i pugen l'alemany i el britànic

La caiguda del mercat nacional durant l'any 2012 s'explica per la crisi econòmica en la qual segueix sumida Espanya, que ha reduït notablement la renda disponible de les llars i la demanda interna. Els mercats tradicionals (l'alemany i el bri-

tànic) mantenen les seves xifres, però es pot destacar que són els mercats emergents els que han mostrat un millor comportament en els darrers mesos, sobretot els països escandinaus, que han registrat creixements per sobre dels dos dígitos. Països d'origen com Rússia (23,9%), Noruega (32,4%) o Suècia (12,6%) incrementen el nombre de passatgers a un ritme destacat. Per aquest motiu, AENA ampliarà la zona d'arribades destinada a trànsit internacional i, si no hi ha contratemps, serà operativa a final del mes d'abril.

D'altra banda, a les Balears continua augmentant el trànsit de baix cost. Així, quant a l'arribada de passatgers en companyies de vols de baix cost, durant tot l'any s'han transportat 8,1 milions de passatgers, la qual cosa suposa un augment del 4,1% respecte a l'exercici de l'any anterior, segons dades difoses per l'Institut d'Estudis Turístics. D'aquesta manera, l'arxipèlag balear es converteix en la segona comunitat autònoma, darrere Catalunya, que ha transportat més passatgers.

Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

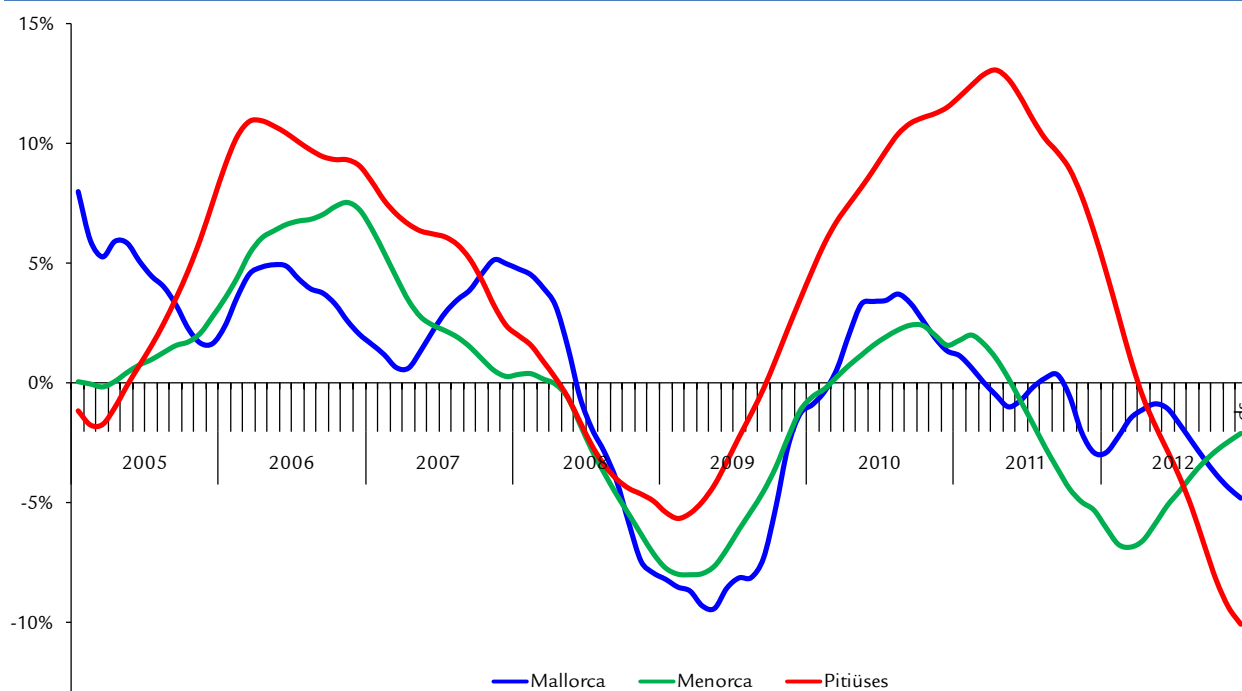

Font: AENA, elaboració pròpia

Quant a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats es mostra estable respecte a les illes de l'arxipèlag. A Mallorca, Menorca i les Pitiüses, les xifres fins al

desembre mostren variacions poc significatives (el 0,0%, el -1,1% i el -1,5% respectivament).

Gràfic 12. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia

S'ha de destacar el moment d'incertesa pel qual passa el sector del transport a les Balears. Per això, al llarg de 2013, Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç i Turespaña tenen previst posar en marxa 30 actuacions de promoció a Alemanya,

el Regne Unit i Rússia, fent un èmfasi especial als productes especialitzats a fi de millorar el posicionament de la destinació i els productes turístics de les Balears en els mercats internacionals.

Taula 27. Passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línea regular	desembre	130.511	↘	-10,4
Creuers turístics	desembre	15.162	↘	-21,2
Mallorca				
Línea regular	desembre	47.958	→	0,7
Creuers turístics	desembre	15.162	↘	-18,8
Menorca				
Línea regular	desembre	3.191	↘	-8,6
Creuers turístics	desembre	0		-
Pitiüses				
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	desembre	79.362	↘	-16,0
Línea regular Formentera	desembre	33.023	↘	-6,9
Creuers turístics	desembre	0		-

Font: Ports de Balears

Al desembre cau tant el nombre de creueristes com el de passatgers arribats en línia regular

Els passatgers que arriben per via marítima a les Balears presenten un comportament a la baixa, tant pel que fa als que arriben en creuers turístics com als que ho fan en línia regular. D'una banda, el nombre de creueristes presenta una evolució a la baixa al mes de desembre, amb 15.162 passatgers, cosa que reflecteix un descens d'un 21,2% respecte del mes de desembre del 2011. Al mes de desembre arriben passatgers de creuers turístics exclusivament a l'illa de Mallorca, on el descens arriba al 18,8%. Ports de Balears invertirà enguany 31,7 milions en millores dels ports. També preveu rebaixar taxes i apujar les bonificacions a les navilieres per captar més negoci. D'aquesta manera, les Balears es preparen per rebre els creuers que fugen de les revoltes àrabs. La previsió de creuers per al principi de temporada (març-juny) és positiva comparada

amb la de l'any anterior. S'estima que arribaran 173 creuers de gran eslora al port de Palma, la qual cosa significa un increment del 20,5%. Per exemple, MSC Cruceros ha rebaixat preus per aconseguir més clients. Es pot destacar que a la recent fira que ha tingut lloc aquests dies (FITUR) tant el sector turístic com el Govern preveuen una temporada millor que la passada malgrat la caiguda de turistes nacionals i el retall de connexions aèries. Al mes de desembre el trànsit per línia regular disminueix a Menorca i a les Pitiüses, mentre que a Mallorca es manté estable. El descens és especialment intens a les Pitiüses, on es registra un 16% menys de passatgers que el desembre del 2011. El transport de mercaderies marítimes, que inclou la major part del volum de les mercaderies que arriben a les Illes Balears, es manté estable al mes de desembre (1,0%) respecte del mateix mes del 2011. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima el darrer mes de l'any s'incrementen a Mallorca (el 5,9% interanual) i a Menorca (6%), mentre que a les Pitiüses descendeixen un 13,2%.

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T ¹ _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	desembre	722.754	→	1,0
Aeri	desembre	1.863,60	↘	-11,8
Mallorca				
Marítim	desembre	588.673	↗	5,9
Aeri	desembre	1.323,90	↘	-11,4
Menorca				
Marítim	desembre	43.404	↗	6,0
Aeri	desembre	250,2	↘	-11,6
Pitiüses				
Marítim Eivissa	desembre	77.715	↘	-13,2
Marítim Formentera	desembre	12.962	↗	20,4
Aeri	desembre	289,4	↘	-13,8

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia.

Les mercaderies transportades per via aèria mostren, un mes més, signes negatius

El transport de mercaderies per via aèria manté els resultats

negatius a les Balears després dels continus descensos l'any passat. Les tones transportades al mes de desembre descendeixen en tot l'arxipèlag respecte del mateix període del 2011: a Mallorca, l'11,4%; a Menorca, l'11,6%, i a les Pitiüses, el 13,8%.

4.4. Mediació financera

Taula 29. Indicadors de mediació financera

	Darrera dada		Cicle-tendència T ¹ _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Nombre d'hipoteques constituïdes	novembre	944	↘	-23,7
Mallorca	novembre	786	↘	-21,9
Menorca	novembre	58	↘	-30,5
Pitiüses	novembre	101	↗	10,3
Import de noves hipoteques (milions d'€)	novembre	131	↘	-27,5
Nombre d'efectes impagats	desembre	3.177	↘	-27,5
Import d'efectes impagats (milions d'€)	desembre	7,6	↘	-11,6
% efectes impagats sobre vençuts	desembre	5,7		-
Nombre d'empreses en concurs de creditors ¹	gen-des	280	↘	-8,8
Dipòsits (milions d'€)	3r trim	18.022	↘	-9,5
Crèdits (milions d'€)	3r trim	42.544	↘	-5,6
Nombre d'oficines d'entitats financeres	3r trim	1.116	↘	-3,8
Afiliats a la SS activitat intermediació financera ¹	desembre	7.787	↘	-3,7
Mallorca ¹	desembre	7.377	↘	-4,2
Menorca ¹	desembre	146	↗	8,1
Pitiüses ¹	desembre	473	→	0,6

Font: BE, IBESTAT, INE, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Taxa de variació interanual

Després del segon examen del programa d'assistència financera a Espanya, la situació del sector bancari, en general, s'ha estabilitzat, segons la declaració de la Comissió Europea i el Banc Central Europeu del passat 4 de febrer. Els principals factors que han motivat el programa són aquests: l'aprovació dels plans de reestructuració, la recapitalització o la imminent recapitalització de les entitats de crèdit que reben ajuts públics, la creació de la nova Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (Sareb) i la transferència d'actius a aquesta societat, a més de l'al·leujament de les restriccions financeres.

Les autoritats espanyoles han adoptat un seguit de mesures davant els problemes del sector bancari. D'una banda, es pretén sanejar els balanços de les entitats de crèdit, i amb aquest objectiu s'han augmentat els requeriments mínims de capital fins al 9%. A més, per reduir l'impacte del sector immobiliari, s'han endurit els requeriments de provisions per a préstecs relacionats amb promocions immobiliàries i actius adjudicats o rebuts en pagament de deute immobiliari. També cal recordar la reestructuració que es va dur a terme a les caixes d'estalvi.

La Sareb inicia l'activitat i compleix els objectius

La Sareb es constitueix el 28 de novembre del 2012. L'objectiu principal és gestionar i dur a terme la desinversió ordenada de la cartera de préstecs i d'actius immobiliaris rebuts de les entitats que hi participen en un termini no superior a quinze anys. El 31 de desembre del 2012 la societat inicia l'activitat de gestió d'actius immobiliaris procedents de les quatre entitats bancàries nacionalitzades (BFA-Bankia, Catalunya Banc, Nova Caixa Galicia Banco-Banco Gallego i Banc de València) amb l'objectiu de vendre'ls. El capital social de la Sareb a final d'any comptava amb majoria d'accionistes privats (55%) i participació estrangera, tal com estava previst. Alhora, cal tenir present que, amb el traspàs d'actius, la Sareb emet deute públic. Així, s'estableix que el finançament de la societat procedeixi de l'emissió de deute en contraprestació pels actius transferits subscrits per les entitats de crèdit participants i pel finançament de les necessitats operatives, i també es pot completar amb deute intermedi. Després de la tercera ampliació de capital i de l'emissió de més deute, el febrer d'enguany la Sareb té uns recursos propis de 4.800 milions d'euros. Compleix així els objectius de participació privada majoritària (el 54,3% és accionariat privat i el 45,7% prové del FROB) amb presència d'accionistes estrangers. Aquest accionariat, format per les principals entitats financeres i internacionals a més d'asseguradores espanyoles, reforça l'estabilitat de la societat per rebre nous actius de les entitats bancàries Liberbank, CEISS, Caja 3 i BMN, el pròxim 28 de febrer. La societat ja ha iniciat la desinversió dels primers actius immobiliaris transferits, incorporarà els nous actius i seguirà la mateixa estratègia de maximitzar el valor en benefici dels accionistes incloent-hi tots els canals de venda disponibles.

El procés de reestructuració bancària fomenta encara més la baixada contínua del **nombre d'oficines bancàries** que comença el quart trimestre de l'any 2008. Així, el tercer trimestre del 2012 hi ha 1.116 oficines per al conjunt de les Illes Balears, 42 menys que l'any passat. Aquesta situació de tancament d'oficines bancàries motiva el signe negatiu en l'afiliació per

al conjunt de les Illes Balears, que es repeteix durant tot l'any i acaba el desembre del 2012 en un -3,7% interanual. Per illes, destaca Menorca, amb una evolució positiva (8,1% interanual) que contraresta la davallada de Mallorca (-4,2%).

D'altra banda, el Banc Central Europeu fixa el tipus d'interès en el 0,75% per a enguany. Aquest tipus es manté des del juliol del 2012, influït pel creixement negatiu de l'economia de la zona euro (la variació del PIB és del -0,6% el 2012). En l'àmbit hipotecari, baixa el nombre d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears, tal com es veu més endavant, i, per tant, minva el negoci financer. També cau el cost associat per a les llars i per a les empreses, amb un **euríbor** a dotze mesos que se situa el gener del 2013 en el 0,58%. L'euríbor roman per sota del preu oficial del diner des del setembre de l'any passat, quan marcà el 0,74% i d'aleshores ençà continua baixant fins que al desembre presenta una taxa del 0,55%.

Els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear experimenten una altra vegada una caiguda significativa. Després d'augmentar un 2,4% el segon trimestre del 2012 respecte al primer, el tercer trimestre de l'any sumen 18.022 milions d'euros, un -12,6% interanual. En el conjunt de l'Estat la variació és positiva en aquest període (1,6%). Del total de dipòsits del sector privat el tercer trimestre de l'any (17.549 milions d'euros), el 53,4% són dipòsits a termini, el 24,2% són a la vista i la resta són dipòsits d'estalvi. Segons dades trimestrals per al conjunt de les Illes Balears, els dipòsits a termini disminueixen a favor dels dipòsits a la vista.

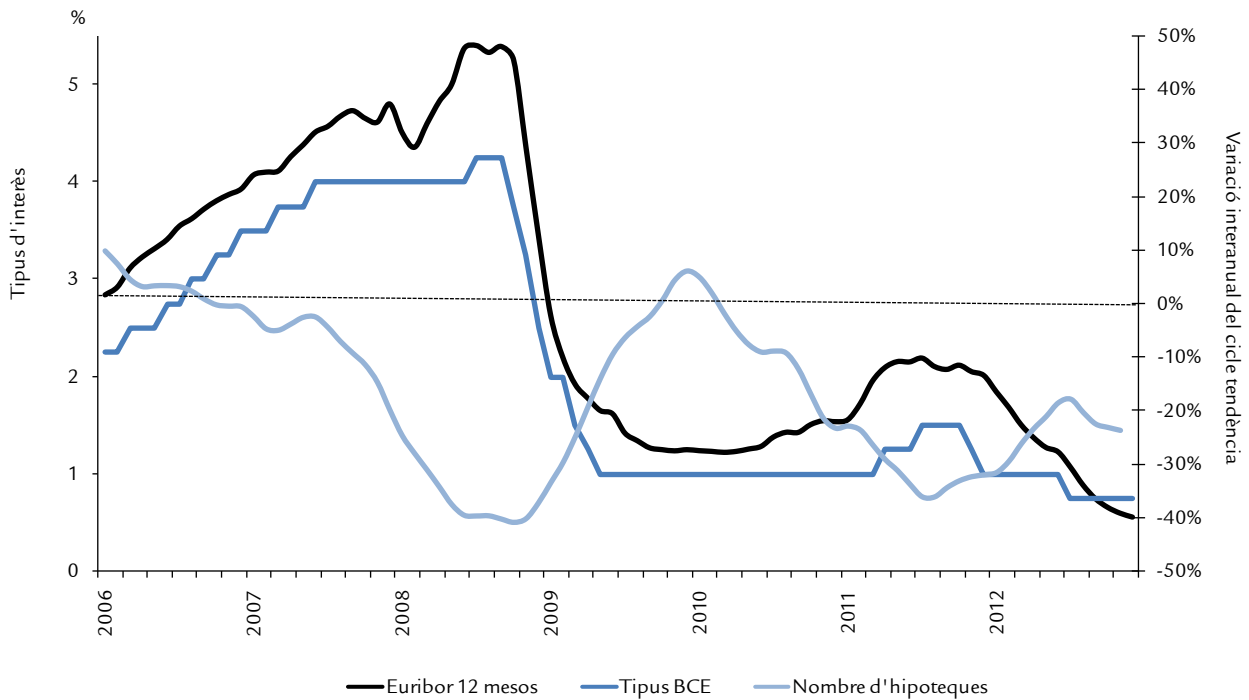
El **crèdit** concedit a les Illes Balears baixa un 5,7% en termes interanuals en el tercer trimestre de l'any i encadena gairebé dos anys de contracció. La reducció més elevada es registra en el crèdit a llars i empreses (-5,9%), si bé el crèdit a les administracions públiques també minva respecte del tercer trimestre del 2011 (-3,8%). No obstant això, per a les Illes Balears el total del crèdit concedit sobre el total nacional es manté en el 2,4% el 2012. Si analitzam les dades disponibles del crèdit privat per al conjunt d'Espanya, el crèdit concedit per finançar activitats productives és més de la meitat del crèdit total concedit en el tercer trimestre d'any, mentre que la resta del crèdit és per a les llars. No obstant això, els crèdits concedits a les empreses disminueixen més en termes intertrimestrals (-2,8%) que els que es concedeixen a les llars (-1,5%).

Pel que fa a les **hipoteques** constituïdes a les Illes Balears, el canvi de tendència puntual del juliol es trenca i torna el signe negatiu, ja que el nombre total d'hipoteques constituïdes és de 944 al mes de novembre, un -20,8% interanual. D'aquestes hipoteques, 67 són sobre finques rústiques, i 877 són sobre finques urbanes. Segons les dades acumulades des del juliol fins al novembre, la caiguda en la constitució d'hipoteques sobre finques urbanes (-20,3%) és més forta que l'esdevinguda sobre les finques rústiques (-14,8%). Entre les primeres, el percentatge més negatiu correspon als habitatges, amb un 29,6% interanual menys d'hipoteques constituïdes des del juliol fins al novembre, mentre que pel que fa als solars és un 16,4% inferior. Per illes, el nombre d'hipoteques constituïdes disminueix a Mallorca i a Menorca, on les fluctuacions mensuals són més acusades i presenta una variació interanual al novembre del -44,2%. A les Pitiüses, al contrari, el mercat hipotecari presenta una tendència més suau i pel novembre la variació del nombre d'hipoteques concedides és del -12,9% interanual. Pel que fa a l'import de les hipoteques

concedides, continua en descens i arriba a 131 milions d'euros el novembre del 2012 per al conjunt de les Illes Balears,

amb una tendència per sota del -20% el 2012.

Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euribor, INE, elaboració pròpia

El nombre d'efectes impagats utilitzats com a via de finançament empresarial continua en descens i arriba a 3.177 el desembre del 2012. D'aquests, 2.652 són efectes impagats en cartera i la resta s'han rebut en gestió de cobrament. Cau, per tant, la morositat a les Illes Balears i l'import dels efectes impagats cedeix al desembre el 3,6% interanual. El total d'efectes impagats sobre els vençuts arriba fins al 5,7% a final d'any, xifra semblant a la registrada un any enrere.

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres molt elevades i la **ràtio de morositat del sector privat** és del 10,4% el desembre del 2012 per al conjunt d'Espanya. No obstant això, la màxima morositat es registra els mesos d'octubre i novembre, en què

arriba fins a l'11%.

Disminueix el nombre d'empreses en concurs de creditors

Pel que fa al nombre d'empreses en concurs de creditors, des del segon trimestre de l'any 2012 es redueix el total d'empreses concursades fins a arribar a 280 en el conjunt de l'any 2012. Aquest fet suposa que el total disminueix un 8,8% respecte de l'any anterior, mentre que en el conjunt d'Espanya continua augmentant. Per sectors productius, la majoria dels concursos es registren en la construcció (27,9%), seguida del comerç (20%) i l'hostaleria (7,5%).

4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex de xifra de negoci	desembre	91,6	↗	2,5
Índex d'ocupació	desembre	90,4	↘	-5,6
Afiliats a serveis empresarials	desembre	40.867	→	-0,6
Mallorca	desembre	35.477	→	-1,1
Menorca	desembre	1.777	→	-0,8
Pitiüses	desembre	3.613	↗	4,7
Afiliats a activitats immobiliàries	desembre	2.828	↗	5,0
Mallorca	desembre	2.232	↗	3,9
Menorca	desembre	198	↗	5,9
Pitiüses	desembre	398	↗	10,9

Font: IBESTAT, TGSS

D'acord amb les dades dels indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) publicades per l'Ibestat, el mes de desembre del 2012 la variació de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears és del 2,5% respecte al desembre de l'any passat, amb una variació intermensual força positiva (21,6%) davant la registrada al novembre (-33,5%). Les variacions interanuals són fluctuants amb signes negatius a principi d'any, i sembla que es recuperen poc a poc i es tornen positives a mitjan any, però es repeteixen als mesos de juliol (-6,5%), setembre (-0,1%) i novembre (-4,0%), mentre que la variació interanual és positiva per als mesos d'agost i octubre fins al 4,8%, a més del desembre. Pel que fa a l'índex d'ocupació en els serveis empresarials, la taxa interanual continua negativa i pel desembre és del -5,6%. Les taxes de variació intermensuals de l'ocupació, encara que condicionades per l'efecte estacional, tornen negatives i pel desembre arriben al -2,3%.

El mes de desembre del 2012, el nombre d'afiliats en el sector dels serveis empresarials per al conjunt de les Illes Balears és de 40.867 persones, amb una variació interanual negativa del -0,6%. Per illes, el nombre d'afiliats disminueix a Mallorca i a Menorca, però a les Pitiüses encara es manté una variació interanual positiva del 4,7%.

El 2012 la constitució de societats mercantils augmenta un 9,7% per al conjunt de les Illes Balears

Segons dades de l'Ibestat, el 2012 es constitueixen 2.514 societats mercantils a les Illes Balears, de les quals 2.506 són societats limitades. El nombre de societats creades augmenta un 9,7% respecte de l'any 2011. D'altra banda, el nombre de societats dissoltes és de 848 fins al desembre del 2012, un 6,8% més que l'any passat. Tres quartes parts de les dissolucions són voluntàries, mentre que només el 12% són per fusió.

Pel que fa al nombre de deutors concursats, per al conjunt de les Illes Balears arriben a 280 fins al quart trimestre del 2012, un 8,8% menys que l'any anterior, segons dades encara provisionals de l'Ibestat. Per tant, baixa el nombre de concursos de creditors amb l'entrada en vigor l'1 de gener d'enguany de la nova Llei concursal (Llei 38/2011, de 10 d'octubre, de reforma de la Llei 22/2003, de 9 de juliol -BOE núm. 245,

d'11 d'octubre). D'aquests deutors, 54 són persones físiques (40 sense activitat empresarial) i 226 són empreses, quasi totes societats de responsabilitat limitada. Entre les empreses concursades, el 28% es dediquen a la construcció, seguides de les que es dediquen al comerç (20%). En termes interanuals, l'any 2012 destaca la disminució del nombre d'empreses concursades en l'hostaleria (-51,4%) i en la construcció (-18,3%). D'altra banda, augmenta el nombre de concursos en activitats comercials fins al 9,1% i en activitats immobiliàries, financeres i d'assegurances, que passen de 4 a 11 empreses concursades. Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació inferior a dos milions d'euros són les més damnificades, i el 32% de les empreses concursades tenen entre un i cinc assalariats.

L'índex de confiança empresarial publicat per l'Ibestat en el quart trimestre de 2012 és de 49,83 punts menys per al conjunt de les Illes Balears, 3,13 punts per sota del conjunt nacional. Per illes, a Menorca és on els empresaris mostren uns resultats més pessimistes, seguits dels de Mallorca. Per tipus de sector, destaquen la construcció, que presenta el percentatge de respostes desfavorables més alt (62,4%), seguida del comerç (60,5%), tot i que per a la resta de sectors predomina també el pessimisme. El gener del 2013, el 3,6% dels establiments empresarials de les Illes Balears són optimistes respecte a la marxa futura del seu negoci per al trimestre que comença, mentre que el 59,1% són pessimistes. L'índex de confiança empresarial és, per tant, de -55,52 punts per al conjunt de les Illes Balears, 5,69 punts menys que el trimestre anterior i 5,42 punts per sota de l'índex nacional. Pel que fa a la comparació entre illes, el balanç de les expectatives és negatiu en totes. A Menorca és on el nombre de pessimistes dista més del d'optimistes (-57,43 punts), i a les Pitiüses és on aquesta diferència és menor (-51,91 punts). La debilitat de la demanda i les dificultats financeres són els factors que més limiten l'activitat, segons les empreses.

La compravenda d'habitatges augmenta en els darrers mesos de l'any 2012

En el **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors dedicats a activitats immobiliàries presenten en els darrers mesos de l'any un alentiment de les variacions inte-

ranuals, encara que es mantenen en positiu. En concret, al mes de desembre els centres de treball són 869, un 3,2% més que el desembre del 2011. Pel que fa a l'afiliació, és de 2.828 persones per al conjunt de les Illes Balears, un 5,0% més que un any ençà. Totes les illes presenten variacions interanuals positives, però a un ritme decreixent. Respecte de les variacions intermensuals, són de signe negatiu, excepte en el cas de Menorca al desembre, amb un nombre d'afiliats un 1,5% més que el novembre del 2012.

La **compravenda d'habitatges** s'incentiva a final d'any com a conseqüència de la desaparició de la desgravació per l'adquisició d'habitatges en l'IRPF (per a les noves adquisicions) i de l'increment de l'IVA per la compra d'immobles nous (del 4% al 10%) a partir del 2013. Destaca l'increment de la compra

d'habitatges nous, que al desembre és un 15,5% superior al del mateix mes del 2011, afavorit alhora per una baixada del preu mitjà superior a la registrada pels habitatges de segona mà. No obstant això, el nombre d'**hipoteques** concedides per adquirir un habitatge disminueix fins a situar-se en un -16,7% interanual al mes de novembre. L'import mitjà de les hipoteques cau fins al -25,1% interanual al mes de novembre, amb una disminució de l'import hipotecat, malgrat que als mesos de setembre i d'octubre la variació d'aquest import mitjà és positiva en termes interanuals. Així mateix, el nombre de **taxacions** d'habitatges retrocedeix molt en el segon semestre de l'any, fins al -30,1% interanual, amb 1.560 taxacions menys que en el mateix període del 2011. Les hipoteques per a adquisició d'habitatge experimenten la mateixa variació en el darrer semestre d'any, quan en el primer fou del -3,0%.

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Compravenda d'habitatges	desembre	665	↗	22,2
Habitatges nous	desembre	313	↗	15,5
Habitatges de segona mà	desembre	352	↗	28,9
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)	4t trim	1.800,5	↘	-7,7
Habitatge lliure fins a 2 anys d'antiguitat	4t trim	2.081,1	↘	-8,3
Habitatge lliure més de 2 anys d'antiguitat	4t trim	1.764,8	↘	-7,5
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	novembre	590	↘	-16,7
Import d'hipoteques sobre habitatges (milions d'€)	novembre	54.598	↘	-37,6
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	novembre	92.538	↘	-25,1
Mallorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)				
Palma de Mallorca	4t trim	1.698,3	↘	-3,6
Manacor	4t trim	1.485,4	↗	6,3
Inca	4t trim	1.272,8	↘	-15,6
Calvià	4t trim	2.401,5	↘	-7,0
Menorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)				
Maó	4t trim	1.502,2	↘	-20,9
Ciutadella de Menorca	4t trim	1.746,5	↘	-22,8
Pitiüses				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)				
Eivissa - vila	4t trim	2.228,6	↘	-8,6
Santa Eulària del Riu	4t trim	2.209,3	↘	-12,7

Font: INE, Ministeri de Foment

Durant el 2012 el **preu de l'habitatge** prossegueix la tendència a la baixa i en el quart trimestre se situa en 1.800,5 euros/m² a les Illes Balears, xifra que representa un 7,7% menys que en el mateix període de l'any anterior. Destaca la caiguda del preu de l'habitatge nou d'aquest quart trimestre (-8,3% inter-

anual), superior a l'abaratiment del de segona mà. El preu més baix i els avantatges fiscals esmentats abans que s'acaben a final d'any han motivat que en el darrer trimestre d'any les compravendes d'habitatge nou superin les d'habitatge de segona mà per al conjunt de les Illes Balears.

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	30.366	→	-0,8
Altres serveis socials	desembre	19.590	→	-0,9
Administració pública	desembre	19.156	↘	-3,8
Educació	desembre	16.170	↘	-4,8
Serveis de la llar	desembre	12.784	↗	22,7
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	25.856	→	-1,0
Altres serveis socials	desembre	15.902	→	-0,9
Administració pública	desembre	15.583	↘	-4,3
Educació	desembre	14.596	↘	-5,6
Serveis de la llar	desembre	10.325	↗	22,5
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	1.758	→	-1,8
Altres serveis socials	desembre	1.517	→	-1,4
Administració pública	desembre	1.911	↘	-3,5
Educació	desembre	645	↗	2,1
Serveis de la llar	desembre	755	↗	51,0
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	2.752	↗	2,3
Altres serveis socials	desembre	2.171	→	0,0
Administració pública	desembre	1.662	→	1,3
Educació	desembre	929	↗	3,8
Serveis de la llar	desembre	1.704	↗	14,1

Font: TGSS

Al mes de desembre, el nombre d'afiliats a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials** és de 30.366 persones, una variació interanual del -0,8%. El dinamisme més elevat es concentra en l'afiliació de les Pitiüses, amb un increment del 2,3% respecte del mateix mes del 2011. En canvi, s'alenteix l'ocupació a Mallorca (-1%), mentre que es frena la caiguda a Menorca, malgrat que continua amb dades negatives (-1,8%).

Segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, la despesa farmacèutica acumulada fins al desembre del 2012 a les Illes Balears és de 181,3 milions d'euros, un -11,3% interanual. Aquesta dada negativa està motivada principalment per la variació interanual del segon semestre de l'any (-19,3%). El volum de receptes facturades del Sistema Nacional de Salut fins al desembre del 2012 és de 17,3 milions i marca un retrocés del 4,5% interanual. L'entrada en vigor del sistema d'aportació farmacèutica l'1 de juliol fonamenta aquesta caiguda, tant de la despesa farmacèutica com del nombre de receptes oficials del Sistema Nacional de Salut. La despesa mitjana per recepta a les Illes Balears, que a l'agost va caure un 13,3% interanual, s'estabilitza al novembre i desembre entorn del -2% si comparem la despesa amb els mateixos mesos de l'any 2011. Així, la despesa mitjana anual per recepta acumulada del 2012 és de 10,48 euros, un -7,2% interanual. En l'àmbit estatal és de 10,89 euros (-6,5%). Cal recordar que al copagament farmacèutic s'hi afegeix que el fet que a partir de l'1 de setembre s'actualitza la llista de medicaments que quedaven exclosos de la prestació farmacèuti-

ca en el Sistema Nacional de Salut mitjançant la Resolució de 2 d'agost de 2012 de la Direcció General de Cartera Bàsica de Serveis del Sistema Nacional de Salut i Farmàcia, fet que ha motivat que els medicaments s'hagin encarit.

El nombre d'assegurances privades augmenta a les Illes Balears

El nombre persones amb targeta sanitària al conjunt de les Illes Balears a principi d'any és d'1.032.642, cosa que suposa 2.694 persones menys que a final de l'any 2012. Per grups d'edat, els infants de 0 a 4 anys són els que experimenten una variació més negativa (-3,1%), seguits de les persones de 15 a 44 anys (-2,3%). Aquestes dades mostren una minva en el nombre de targetes sanitàries que es correspon amb un augment en el contracte d'assegurances privades. Segons dades de l'Institut de Desenvolupament i Integració de la Sanitat (IDIS), prop del 30% de la població balear té una assegurança privada. Les Illes Balears, amb dotze hospitals privats (el 48% del total), són la segona comunitat autònoma amb més proporció d'ingressos hospitalaris privats el 2011 (38,6%) segons les darreres dades de l'INE, per sobre de la mitjana estatal (27,3%). El nombre d'altres hospitalàries públiques i privades per cada 100.000 habitants és del -4,6% interanual el 2011, i l'estada mitjana d'hospitalització, de 5,72 dies el mateix any, la qual augmenta un 2,5% respecte del 2010.

Segons dades de l'Organització Mèdica Col·legial, el nombre de metges que el 2012 sol·liciten un certificat d' idoneïtat per sortir fora d'Espanya augmenta el 75%, i passa de 1.380 sol·licituds el 2011 a 2.405 el 2012. El 90% d'aquestes sol·licituds són per motius laborals. El Regne Unit continua sent la destinació preferida dels metges, seguit de França i d'Alemanya. Pel que fa a les Illes Balears, segons dades facilitades per l'Observatori del Treball, el mes de desembre de 2012 hi ha 386 demandants aturats que sol·liciten una ocupació en activitats sanitàries (186 metges i 200 infermers), un 49,8% més que el desembre del 2011. El nombre acumulat de contractes de gener a desembre del 2012 és de 3.028 facultatius, un 23,7% menys respecte als registrats l'any passat. Aquestes dades preveuen l'emigració illenca dels facultatius, tal com es reconeix a la resta de l'Estat.

El pressupost de la Comunitat Autònoma destinat al Servei de Salut de les Illes Balears per al 2013 és de 1.120 milions d'euros, un 3,9% menys respecte de l'any anterior. La partida pressupostària destinada a amortització de passius financers augmenta un 16,4% interanual, mentre que disminueix un 3,9% la destinada a despeses corrents.

El desembre del 2012, el nombre d'afiliats en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** és de 19.590 persones. Malgrat que la variació interanual és gairebé menyspreable, des de l'agost l'afiliació intermensual en aquest sector disminueix a totes les illes.

A dia 31 de desembre de 2012, segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, hi ha a les Illes Balears 24.463 sol·licituds de prestació per dependència, 84 més que el desembre del 2011. Un 2,2% de la població balear sol·licita aquest tipus de prestació. El 2012 s'han emès un 7,2% més de dictàmens respecte del 2011; malgrat això, el desembre de 2012 el nombre de beneficiaris amb prestacions cau un 9,7% i queda en 9.399 persones. Pel que fa al tipus de prestació sol·licitada, el 68% és per a atencions familiars. Per illes, Mallorca (78%) és on es registren el nombre més elevat de persones beneficiàries de les prestacions, seguida de Menorca (11%) i de les Pitiüses (10%), segons dades de la Conselleria de Salut, Família i Benestar Social.

Pel que fa a les pensions no contributives o assistencials, segons dades del Ministeri de Treball i Seguretat Social per al 2012, la mitjana mensual per jubilació i invalidesa és de 367,25 euros a les Illes Balears, com la mitjana estatal. Pel que fa a la pensió contributiva a les Illes Balears, la pensió mitjana del sistema que inclou jubilació, incapacitat permanent, viduïtat i orfanat és de 777,72 euros l'1 de gener de 2013. La pensió mitjana per jubilació és de 846,47 euros, inferior a la mitjana estatal, que arriba a 969,89 euros. D'acord amb el Reial decret llei 28/2012, de 30 de novembre, de mesures de consolidació i garantia del sistema de Seguretat Social (BOE núm. 289, d'1 de desembre), les pensions contributives i les pensions de classes passives de l'Estat augmenten l'1% per a l'any 2013, respecte de la quantia legal establerta a 31 de desembre de 2012. L'augment és del 2% si les pensions no superen la quantia de 1.000 euros mensuals o 14.000 euros anuals. A 31 de desembre de 2012 la pensió contributiva mitjana a les Illes Balears és de 764,88 euros.

El desembre del 2012 el nombre d'afiliats en el sector de l'**educació** és de 16.170 persones per al conjunt de les Illes Balears, amb una variació interanual del -4,8%. Les taxes

mensuals, que mostren un augment des del mes de setembre, canvien de signe al mes de desembre (el -0,7%). Per illes, destaca Mallorca, on la variació en l'afiliació és força negativa (el -5,6% interanual), mentre que per a la resta d'illes l'afiliació en aquest sector mostra dades interanuals positives, i en el cas de les Pitiüses, també intermensuals.

Segons l'Enquesta de població activa a les Illes Balears la taxa d'atur juvenil el quart trimestre del 2012 és del 57,0%. Aquest fet fa preveure una disminució de la taxa d'abandonament escolar a les Balears, que el 2011 és del 30,7% de la població d'entre 18 i 24 anys que no ha completat l'ESO, 6 punts bàsics per sota de la taxa d'abandonament que es va registrar el 2010, segons dades de l'INE. Un dels objectius principals de l'Estratègia Europea 2020 és reduir la taxa d'abandonament escolar per sota del 10%.

Segons dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, el nombre d'alumnes no universitaris matriculats a les Illes Balears el curs 2011-2012 és de 174.044, quasi un 1% més que el curs anterior. D'aquests, 113.980 s'han matriculat en centres públics (1,3%) i 60.064 en centres privats (-0,6%). Pel que fa als alumnes estrangers no universitaris, se n'han matriculat 26.716 en el curs 2011-2012 a les Illes Balears, un 4,9% menys respecte al curs anterior. Les matriculacions en centres privats d'aquest col·lectiu són les que més disminueixen, fins al 9,3%. Segons l'Enquesta sobre despesa de les llars en educació publicada per l'INE, durant el curs 2011-2012 la despesa mitjana per alumne de les llars en centres públics és de 822 euros (un pes del 42,7% de la despesa total destinada als estudis reglats), 1.549 euros de mitjana per alumne en centres privats concertats (suposa el 21,6% de la despesa total en estudis reglats) i 3.627 euros de mitjana per alumne en centres privats no concertats (el 35,7% restant). A les Illes Balears, segons les darreres dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, la despesa pública en educació és de 4.800 euros per alumne matriculat no universitari en el curs 2009-2010. Tot i que representa un 1,3% menys respecte a l'any anterior, la inversió per alumne és superior a l'estatal en 70,30 euros. El curs 2009-2010, dels 166.719 alumnes matriculats en règim general en centres públics i privats, només un 15% han acabat els estudis. Pel que fa al curs escolar 2012-2013, els alumnes matriculats a les Illes Balears el setembre de 2012 eren ja un 24,3% més que a l'inici del curs passat, segons l'avanç de dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats.

El nombre de matrícules en estudis de grau augmenta el 25,4% a les Illes Balears

Pel que fa als estudis universitaris, el curs 2012-2013 12.629 persones es matriculen a les Illes Balears en estudis de grau i de postgrau, segons dades del Servei d'Estadística i Qualitat Universitària de la Universitat de les Illes Balears, un 21,4% més respecte al curs 2011-2012. Per tipus d'estudi, 11.092 alumnes es matriculen a estudis de grau, un 25,4% més que el curs passat, mentre que la variació de matrícules en estudis de postgrau és del -2,4%. Després de l'augment del preu de les matrícules del curs 2012-2013 decretat pel Govern estatal, a les Illes Balears s'opta per aplicar només el 15%, el més baix permès del que va decretar el Govern estatal. Malgrat l'encariment de la matrícula universitària, augmenta el nombre d'alumnes que continuen estudiant, la qual cosa es

pot associar a l'actual precarietat laboral. No obstant això, aquest curs 2012-2013, el nombre d'alumnes de nou ingrés als estudis oficials de grau és de 3.689, un 1,81% menys que l'anterior curs escolar. La variació en el nombre de matrícules en centres adscrits a la UIB és del -21,2% (72 matrícules menys), mentre que a la UIB augmenta sols el 0,2%. El cost més elevat dels centres privats dificulta l'accés de l'alumnat als estudis superiors.

Al desembre del 2012, el nombre d'afiliats a l'**Administració pública** (serveis generals) continua a la baixa i se situa en 19.156 persones, un 3,8% menys que el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. Totes les illes presenten variacions interanuals negatives, excepte les Pitiüses, que mostren signes lleus de recuperació en el darrer mes de l'any.

El 2012 el Govern de les Illes Balears ha duit a terme una auditoria tècnica per avaluar els llocs de treball dels empleats públics dels serveis generals. L'objectiu de l'anàlisi ha estat

poder establir mesures correctores que permetin donar un millor servei. Destaca que el 66% dels responsables pensen que és necessari millorar l'organització i la coordinació dels recursos, com també planificar i impulsar la tramitació electrònica. Entre les propostes de millora, el 35% proposen que s'inclouï la flexibilitat en la descripció de les funcions, a més de la mobilitat del personal. Finalment, el 19% de les opinions van dirigides en la línia d'augmentar la productivitat i avaluar-ne el compliment.

Pel que fa al sector dels **serveis de la llar**, s'hi reflecteixen de forma positiva els efectes de l'entrada en vigor a partir de gener del 2012 de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social, per la qual el règim especial de la llar s'integra en el règim general. L'afiliació augmenta a totes les illes i el desembre de 2012 són 12.784 les persones que estan afiliades en aquest sector per al conjunt de les Illes Balears, un 22,7% més que l'any anterior.

5 Mercat laboral

5.1. Les Illes Balears en el context d'Espanya i de la UE-27

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-27)

Indicador	Illes Balears		Espanya		Europa (UE-27)	
	Període: 4T12		Període: 4T12		Període: 3T12	
	Valor	Cicle-tendència T _{t-k} ^r (%)	Valor	Cicle-tendència T _{t-k} ^r (%)	Valor	Cicle-tendència T _{t-k} ^r (%)
Persones actives (milers)	593,1	→ 1,8	22.922,4	→ -0,7	242.315,6	→ 0,5
Taxa d'activitat (%)	65,0	→ 0,7	59,8	→ -0,1	58,0	→ 0,3
Taxa d'ocupació (de 16 i més anys) (%)	49,2	→ 1,1	44,2	→ -2,0	52,1	→ -0,1
Persones ocupades (milers)	449,0	↗ 2,2	16.957,1	↘ -4,8	217.636,3	→ -0,3
Homes	245,2	↗ 2,7	9.236,6	↘ -5,7	118.668,6	→ -0,5
Dones	203,8	→ 0,9	772,0	↘ -3,7	98.967,7	→ -0,1
Persones menors de 25 anys	20,1	↘ -17,4	757,2	↘ -19,3	19.329,0	↘ -3,6
Persones de 25 a 54 anys	362,1	↗ 3,0	13.777,6	↘ -4,2	162.770,5	→ -1,0
Persones de 55 anys i més	66,7	↗ 2,6	2.422,3	→ 0,7	31.060,2	↗ 4,5
Persones estrangeres	97,9	→ 0,1	2.122,5	↘ -7,0	15.388,4	→ 1,3
Persones en atur (milers)	144,1	↗ 3,8	5.965,4	↗ 13,5	24.679,3	↗ 7,7
Homes	78,2	↘ -2,7	3.174,4	↗ 12,3	13.228,4	↗ 7,8
Dones	65,9	↗ 14,4	2.791,0	↗ 14,4	11.450,9	↗ 8,4
Persones menors de 25 anys	26,7	↗ 4,5	9.302,0	↗ 4,2	5.637,7	↗ 3,1
Persones de 25 a 54 anys	104,2	→ 1,7	4.504,5	↗ 14,3	16.617,9	↗ 8,5
Persones de 55 anys i més	13,3	↗ 14,8	530,7	↗ 20,7	2.423,7	↗ 16,4
Persones estrangeres	44,0	→ 0,3	1.221,4	→ -0,4	3.111,3	↗ 6,6
Taxa d'atur (%)	24,3	→ -0,9	26,0	↗ 3,2	10,2	→ 0,8
Homes	24,2	→ -1,5	25,6	↗ 3,1	10,1	→ 0,9
Dones	24,4	↗ -0,2	26,6	↗ 3,2	10,4	→ 0,8
Persones menors de 25 anys	57,0	↗ 5,2	55,1	↗ 6,6	22,6	→ 1,4
Persones de 25 a 54 anys	22,3	→ -1,3	24,6	↗ 3,2	9,3	→ 0,9
Persones de 55 anys i més	16,6	→ -0,2	18,0	↗ 2,4	7,0	→ 0,5
Persones estrangeres	31,1	→ 1,1	36,5	→ 1,7	16,9	→ 0,7
Taxa de temporalitat (%)	24,1	→ -1,7	23,6	→ -1,4	14,0	→ -0,5
Homes	20,3	→ -5,4	22,0	→ -2,0	13,6	→ -0,5
Dones	22,5	↘ -3,6	24,1	→ -1,9	14,4	→ -0,5
% persones autoocupades	21,5	→ 1,9	17,8	→ 1,1	10,7	→ 0,1

Font: EUROSTAT, INE, OTIB

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior

Les projeccions d'evolució econòmica de la zona euro fan preveure, a curt termini, una reducció del PIB, que es començaria a recuperar cap a final d'any, si no s'agreuken les tensions dels mercats financers. Aquesta incertesa i la debilitat de l'activitat econòmica tenen el seu reflex en l'ocupació, que amb una taxa del 52,1%, se situa una dècima per sota del valor del mateix trimestre del 2011. Així, en el conjunt europeu, a l'igual dels dos primers trimestres del 2012, el nombre de persones ocupades cau el 0,3%. Es perden ocupats, especialment entre els menors de 25 anys (-3,5%) i el grup de 25 a 54

anys (-1,0%). En canvi, augmenta l'ocupació dels més grans de 55 anys (4,7%) i dels estrangers (1,9%).

La vulnerabilitat del mercat de treball es tradueix en l'augment de les xifres d'atur per cinquè trimestre consecutiu. Així, el nombre de persones en situació d'atur a Europa creix un 9,1% en termes interanuals en tots els col·lectius. Es dona, especialment, entre les persones de 25 a 54 anys, i entre les de més de 54 anys, amb increments interanuals de dues xifres (el 10,1% i el 17,1%, respectivament). Conseqüentment, la taxa

d'atur arriba al 10,2%, resultat que encara és més alt en el cas dels joves menors de 25 anys (22,6%) i dels estrangers (16,9%). Respecte del valor del mateix trimestre de l'any anterior, la taxa d'atur creix 0,8 p. p.

A Espanya, les dades del quart trimestre de l'Enquesta de població activa (EPA) mostren l'augment del ritme de destrucció de llocs de treball. Així, el nombre de persones ocupades cau el 4,8% el darrer trimestre de l'any, en termes interanuals. Una altra vegada són els joves i els estrangers els grups que més perden la feina (el -19,1% i el -7,5%, respectivament). Destaca també que, per primera vegada des del segon trimestre del 2010, els més grans de 55 anys perden ocupats (-0,3%), tot i que la tendència a llarg termini encara es manté en positiu. Quant a l'atur, el nombre de persones en situació d'atur pateix un increment interanual del 13,1%, fet que situa la taxa d'atur en el 26,0%, i se superen tots els valors de la sèrie històrica (1996-2012). La situació és especialment greu entre els joves i els estrangers, que han d'afrontar unes taxes d'atur del 55,1% i del 36,5%, respectivament.

Les Illes Balears, en canvi, es desmarquen del comportament d'aquestes variables d'àmbit nacional i presenten increments, tant en la població activa com en la població ocupada, alhora que baixen les dades d'atur. D'una banda, el nombre de persones actives creix un 2,0% en termes interanuals, fet que situa la taxa d'activitat en el 65,0%. Aquesta taxa és la més alta del conjunt nacional, a més de 5 p. p. per sobre de la mitjana espanyola (59,8%) i de l'europea (58%). També creixen els ocupats, el 3,2%, malgrat que no en tots els col·lectius, ja que l'ocupació entre els menors de 25 anys cau un 18,3% respecte del mateix trimestre del 2011. La taxa

d'ocupació creix, en termes interanuals, 1,1 p. p., i assolix el 49,2% de la població més gran de 16 anys.

Quant a les xifres d'atur, les Illes Balears mostren una evolució més favorable, al contrari del que succeeix a Espanya, on aquesta variable continua a l'alça. El nombre de persones desocupades a les Balears durant el darrer trimestre del 2012 és de 144.100 persones, que representen un 1,6% menys que el mateix període del 2011. Així, la taxa d'atur arriba al 24,3%, un total d'1,7 p. p. per sota de la mitjana nacional (26,0%). Els grups que presenten les taxes d'atur més elevades tornen a ser els menors de 25 anys (57,0%) i els estrangers (31,1%). De fet, en aquests dos casos la taxa creix en termes interanuals, la qual cosa posa de manifest la seva vulnerabilitat, mentre que a la resta de franges d'edat la taxa minva respecte del valor de fa un any.

Continuant amb la mateixa font (EPA), s'analitza el comportament d'aquestes variables respecte del sector econòmic. Els serveis són l'únic sector que guanya ocupats en termes interanuals (7,4%), ja que tant l'agricultura (-27,5%), com la indústria (-5%), i la construcció (-18,2%) en perden. Quant a l'atur, com ja s'ha avançat, s'observa una millora dels indicadors, atès que en tots els sectors cau el nombre d'aturats. Proporcionalment, la reducció interanual de l'atur més important s'ha produït en l'agricultura (-58,4%), seguida de la indústria (-47,1%) i de la construcció (-39,9%). En darrer lloc hi ha els serveis, on el nombre de persones en situació d'atur es redueix un 8,1%.

5.2. Ocupació i atur a les Illes Balears

El 2012 es tanca amb una mitjana de 87.544 persones en situació d'atur, xifra un 5,1% superior a la del 2011, si bé el ritme de creixement s'ha anat suavitzant amb el pas dels mesos i, fins i tot, durant els dos darrers mesos de l'any s'han registrat descensos interanuals de l'atur. L'afiliació, per la seva banda, tanca el 2012 amb una mitjana de 395.784 persones d'alta a la Seguretat Social, cosa que representa un descens del 2,3% respecte de l'any anterior. Finalment, la taxa d'atur registrat durant el 2012 se situa en el 18,1%, 1,1 punts percentuals per sobre de la del 2011 (17,0%).

El gener del 2013, el nombre d'aturats es situa en 95.509 persones, fet que representa un descens del 3,5% respecte del mes de gener de 2012. Aquest és el tercer mes consecutiu en què es produeix una caiguda de l'atur en termes interanuals. De fet, les Illes Balears són l'única comunitat autònoma de l'Estat que presenta retallades en la xifra d'atur registrat, mentre que la pujada estatal del mes de gener és del 8,3%. La resta de comunitats autònomes mostren importants increments de l'atur registrat respecte del mes de gener del 2012, gran part de les quals amb creixements relatius de dues xifres.

Per col·lectius, i respecte al mes de gener del 2012, es produeix un descens relatiu més important de l'atur entre els homes (-5,0%), que representen el 51,1% del total de persones en atur, els menors de 25 anys (-14,8%), els estrangers comunitaris (-16,1%) i els no comunitaris (-15,9%). De fet, els estrangers, tant comunitaris com extracomunitaris, ja acu-

mulen més de deu mesos de baixades de l'atur. En el cas dels joves menors de 25 anys el mes de gener és el setè mes consecutiu que es produeix un descens en el nombre de persones aturades. Tanmateix, el grup d'edat de 25 a 54 anys també experimenta durant el gener, i per tercer mes consecutiu, un descens de l'atur. En canvi, les persones de 55 anys i més continuen mostrant increments. Pel que fa a la durada de la demanda d'ocupació, s'observa un increment entre les persones que porten inscrites com a demandants en el SOIB fa més de dotze mesos (+15,8%), mentre que hi ha un descens entre les que porten menys de dotze mesos inscrites (-10,0%).

El gener esdevé el tercer mes consecutiu de descensos interanuals de les xifres d'atur registrat a les Illes Balears

Per sectors, i respecte del gener del 2012, el descens més destacable de l'atur es produeix en la construcció (-13,1%) i en el col·lectiu sense ocupació anterior (-11,7%). Els segueixen la indústria (-4,5%), en negatiu per quart mes consecutiu, la resta de serveis que no són ni hostaleria ni comerç (-2,3%), i l'hostaleria (-0,4%), sector en el qual cau el nombre d'aturats registrats per primera vegada des del setembre del 2011. Per contra, l'atur experimenta augments en termes interanuals entre els treballadors de l'agricultura (8,8%) i el comerç (1,5%).

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	desembre	339.636	↘	-2,2
Assalariats	desembre	247.553	↘	-3,2
Autònoms i altres règims especials	desembre	92.083	→	1,8
Homes	desembre	180.801	↘	-3,2
Dones	desembre	158.834	→	-1,3
Estrangers UE-27	desembre	24.886	↗	3,7
Estrangers no UE	desembre	26.840	↘	-5,8
Persones en atur registrades	gener	95.509	↘	-3,4
Homes	gener	48.778	↘	-5,5
Dones	gener	46.731	→	-0,5
Persones menors de 25 anys	gener	10.750	↘	-14,8
Persones de 25 a 54 anys	gener	70.957	↘	-4,2
Persones de 55 anys i més	gener	13.802	↗	8,2
Estrangers UE-27	gener	7.577	↘	-19,0
Estrangers no UE	gener	13.253	↘	-16,4
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	gener	29.170	↗	16,4
Total contractes registrats	gener	18.704	↗	11,1
Contractes indefinits	gener	2.778	↗	34,4
Contractes temporals	gener	15.807	↗	7,9
Contractes a temps parcial	gener	7.112	↗	25,6
Contractes fixos discontinus	gener	404	↗	7,4

Font: TGSS, SOIB, OTIB

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFA-CE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

Pel que fa a la contractació, el mes de gener mostra un notable augment (16,1%) respecte del mateix mes del 2012, per sobre del conjunt nacional (5,7%). En comparació de l'any anterior, pugem més els contractes indefinits (40,5%), que els de caire temporal (12,7%). D'aquesta manera, el percentatge de contractes indefinits sobre el total de contractes continua sent superior a les Illes (14,9%) que la mitjana nacional (9,1%). L'augment més significatiu es produeix entre els contractes a temps parcial (37,2%), i és més suau entre els fixos discontinus (3,6%). La contractació del primer mes de l'any és més elevada en tots els sectors, i especialment entre els treballadors de l'agricultura (54,8%), la indústria (24,8%), l'hostaleria (17,4%) i la construcció (16,3%).

El 30 de desembre del 2012 es va tancar amb 339.636 persones d'alta a la Seguretat Social a les Illes Balears, cosa que representa un descens del 2,4% en termes interanuals.

El 2012 presenta un balanç més aviat negatiu pel que fa a l'**afiliació**, amb un descens anual mitjà del 2,3% en el nombre de persones d'alta, i el mes de setembre és l'únic en què es va produir un augment interanual. Ara bé, aquest descens és el menor de totes les comunitats autònomes, juntament amb Madrid (-2,0%). En el conjunt nacional l'afiliació el darrer dia del mes de desembre representa una caiguda del 4,6%. El descens de l'afiliació del mes de desembre a les Balears es produeix especialment en el règim general (-3,8%), atès que els autònoms es mantenen respecte d'un any ençà (-0,5%), si bé els règims especials mostren més dinamisme (12,7%). Per col·lectius, es produeix un descens més elevat entre els homes (-3,7%), els joves menors de 25 anys (-13,6%) i els estrangers no comunitaris (-5,8%). En canvi, augmenta l'afiliació entre les persones més grans de 45 anys (1,0%) i els estrangers comunitaris (2,7%).

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

Illla	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	desembre	356.549	→	-1,3
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	280.096	→	-1,9
Aturats registrats	gener	76.851	↘	-3,2
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	21,4	→	0,1
Contractes registrats	gener	14.786	↗	12,7
Menorca				
Població activa ¹	desembre	31.069	→	-1,7
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	23.736	↘	-2,1
Aturats registrats	gener	7.181	↘	-3,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	23,6	→	-0,2
Contractes registrats	gener	1.368	↗	14,5
Eivissa				
Població activa ¹	desembre	45.314	↗	3,0
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	33.800	↗	2,1
Aturats registrats	gener	10.989	↘	-3,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	25,4	→	-0,1
Contractes registrats	gener	2.414	↗	3,8
Formentera				
Població activa ¹	desembre	2.524	↗	6,5
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	1.989	↗	3,6
Aturats registrats	gener	488	↘	-15,0
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	21,2	↘	-2,8
Contractes registrats	gener	136	→	1,2

Font: TGSS, SOIB, OTIB

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte mateix mes de l'any anterior.

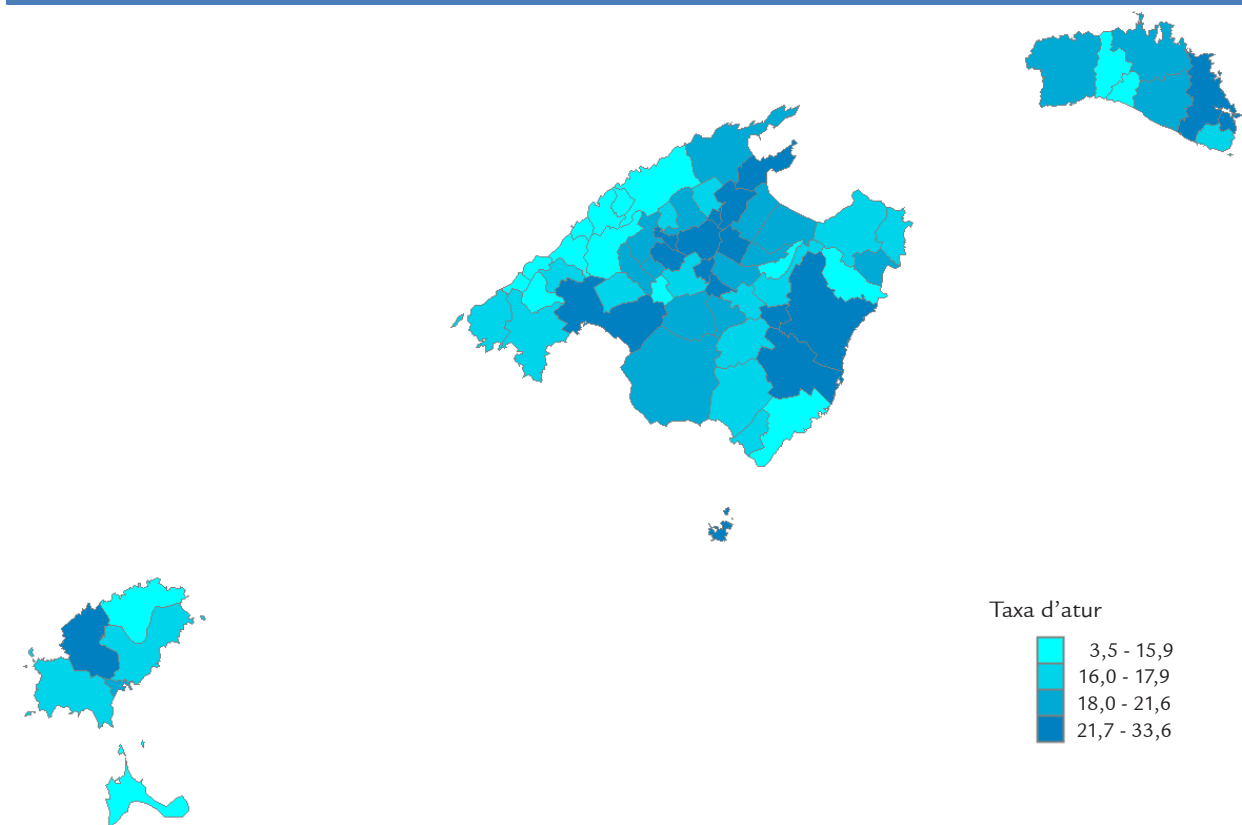
L'atur del mes de gener ha baixat a totes les illes, sobretot a Formentera (-19,6%), seguida de Menorca (-5,8%), Mallorca (-3,2%) i Eivissa (-2,7%). El balanç anual del 2012 és positiu a Formentera, on l'atur cau l'1,6%, mentre que augmenta a la resta d'illes respecte a la mitjana del 2011: el 8,1% a Menorca, el 5,8% a Eivissa i el 4,8% a Mallorca.

La taxa d'atur registrat del mes de gener se situa per sobre del 20% a totes les illes, les més elevades de les quals són la d'Eivissa, amb el 25,4%, atesa la seva estacionalitat més elevada, i la de Menorca, amb el 23,6%. La ràtio entre aturats i actius es manté estable a tots els territoris respecte d'un any ençà, tret de Formentera, on experimenta un notable descens.

Milloren els indicadors laborals a Menorca durant el mes de gener, després d'un balanç anual negatiu

Pel que fa a la contractació del mes de gener, és més elevada a totes les illes, tret de Formentera, on sols es manté estable. L'increment és més pronunciat a Menorca (25,6%), seguida de Mallorca (18,0%) i Eivissa (2,5%). Destaca el fort augment de la contractació a Menorca en l'hostaleria (53,7%) i el comerç (44,4%) respecte del gener del 2012. En canvi, baixa la contractació en l'hostaleria a Eivissa (-0,9%) i a Formentera (-68,2%).

L'afiliació a la Seguretat Social del mes de desembre presenta un cert descens interanual a Mallorca (-2,7%) i a Menorca (-2,1%), mentre que es manté estable a les Pitiüses.

Font: OTIB, SOIB i TGSS

5.3. Condicions de treball

Costs laborals

Taula 36. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	3r trimestre	2.273,2	➔	-0,6
Cost laboral per hora efectiva (€)	3r trimestre	16,9	➔	-1,1
Indústria i energia	3r trimestre	19,8	↗	3,8
Construcció	3r trimestre	17,6	↗	3,8
Serveis	3r trimestre	16,6	➔	-1,7
Hores efectives per assalariat /mes	3r trimestre	134,7	➔	0,4
Indústria i energia	3r trimestre	135,9	↗	2,4
Construcció	3r trimestre	134,1	➔	-1,6
Serveis	3r trimestre	134,7	➔	0,6
Increment salarial pactat en convenis (%)	desembre	0,7	➔	-2,4

Font: INE, MEYSS

En el tercer trimestre del 2012 el **cost laboral per treballador** a les Illes Balears arriba a una mitjana de 2.273,20 euros, la qual cosa representa un descens del 0,6% respecte del mateix trimestre del 2011. En canvi, en el conjunt nacional es manté

respecte de l'any anterior (-0,1%) i se situa en 2.455,49 euros. De fet, només tres comunitats autònomes presenten increments del cost laboral: Catalunya (0,9%), Madrid (0,8%) i la Comunitat Valenciana (0,4%). A l'altre extrem se situen

Cantàbria (-2,4%), Galícia (-2,2 %) i Astúries (-1,3%), que són les comunitats autònomes amb els descensos del cost laboral més elevats.

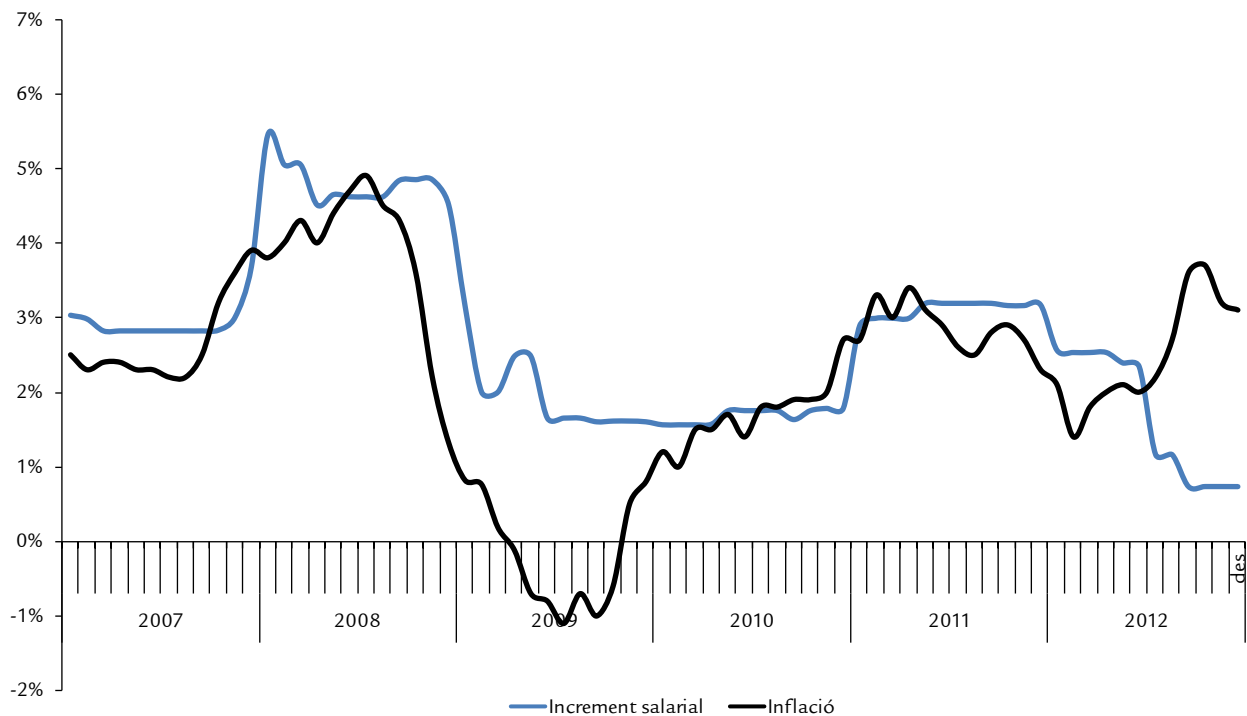
Continua baixant el cost laboral per treballador en termes interanuals a les Illes Balears per quart trimestre consecutiu

En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta darrera partida és de 1.649,97 euros i presenta un descens de l'1% respecte del tercer trimestre del 2011. El sector de la indústria continua mostrant el cost salarial més elevat (1.893,17€) i es manté respecte d'un any ençà (-0,1%). En segon lloc se situa el sector dels serveis (1.636,73€), els costos salarials del qual experimenten un cert descens en termes interanuals (-1,3%). Quant al sector de la construcció, el salari mitjà arriba a 1.608,12 euros, que després de quatre trimestres consecutius de descensos mostra un cert augment interanual (1,8%). Els costos laborals per hora efectiva experimenten també una caiguda respecte de l'any anterior, en concret de l'1,1%, i se situen en 16,87 euros a les Illes Balears, significativament per sota de la xifra del conjunt nacional (20,20€), la qual es manté igual que un any ençà. El descens es produeix únicament en el sector dels serveis, que abarateix el cost per hora l'1,7%. La branca de

la indústria i l'energia, per la seva banda, amb una mitjana de 19,8 euros per hora efectiva, continua amb el cost més elevat, i amb un increment del 3,8% en termes interanuals. El mateix augment es produeix en la construcció durant el tercer trimestre i se situa en 17,6 euros per hora efectiva, per sobre del sector dels serveis (16,6€). Les hores efectives treballades a les Illes durant el tercer trimestre del 2012 arriben a 134,7 per treballador i mes, molt per sobre de la mitjana nacional (121,6 hores). De fet, les Balears són la comunitat autònoma amb més nombre d'hores efectives treballades per treballador i mes, que augmenta en 0,6 hores respecte del tercer trimestre del 2011. L'increment més elevat de la jornada es detecta en el sector de la indústria (3,2 hores més), seguit dels serveis (0,8 hores), mentre que la construcció encadena cinc trimestres consecutius de retallades de la jornada.

L'increment salarial pactat en convenis a les Illes Balears se situa al desembre en el 0,7%, per sota del conjunt nacional, el qual va arribar a l'1,3%. Tal com es pot veure en el gràfic 15, la diferència entre la inflació i la revaloració salarial s'ha accentuat en els darrers sis mesos de l'any, amb la consegüent pèrdua de poder adquisitiu. El total de convenis subscrits a les Illes Balears fins al mes de desembre del 2012 fou de 35, set més que durant els dotze mesos de l'any 2011. D'altra banda, els treballadors afectats pels convenis col·lectius de treball són 168.996, xifra un 1,1% inferior a la de l'any anterior.

Gràfic 15. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE, MEYSS

Taula 37. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	gener-desembre 2012	12.040	↘	-21,0
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	gener-desembre 2012	3.791,3	↘	-18,8
Accidents lleus	gener-desembre 2012	3.765,1	↘	-19,0
Accidents greus	gener-desembre 2012	25,2	↗	15,8
Accidents mortals	gener-desembre 2012	0,9	↘	-48,6
Indústria	gener-desembre 2012	6.213,0	↘	-18,7
Construcció	gener-desembre 2012	7.509,8	↘	-18,0
Serveis	gener-desembre 2012	3.423,0	↘	-17,7
Mallorca ²	gener-desembre 2012	3.865,5	↘	-19,6
Menorca ²	gener-desembre 2012	4.020,0	↘	-13,5
Pitiüses ²	gener-desembre 2012	4.676,0	↘	-19,2

Font: Direcció General de Treball i Salut Laboral, TGSS.

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social

L'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball s'ha situat en 3.791,3 incidències durant l'any 2012; és a dir, han patit un accident 3.791 treballadors per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del 2011, l'índex d'incidència ha experimentat una davallada del 18,8%, i s'ha accentuat encara més el descens que es produeix des de l'any 2008.

Del total d'accidents registrats a les Balears, el 99,31% varen ser de caràcter lleu; el 0,66%, greus, i la resta (0,02%), mortals (3 accidents). Respecte de l'any anterior, es produeix un descens en el nombre d'accidents lleus (-21,2%) i sobretot en el dels mortals, que es redueixen a la meitat. En canvi, s'incrementen els accidents de caràcter greu (12,7%).

Continua el descens de la sinistralitat laboral a les Illes Balears, iniciat el 2008

Del total d'accidents registrats durant el 2012, un total de 303 es produïren en el sector agrícola (el 2,5% sobre el total); 1.246, en el sector industrial (el 10,3%); 1.720, en la construcció (el 14,3%), i la resta (8.771), en el sector dels serveis (el 72,8%). Tanmateix, els índexs d'incidència més elevats es produeixen en la construcció (7.510 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes) i en la indústria (6.213). Malgrat això, són els dos sectors que experimenten els descensos més importants en els índexs respecte d'un any ençà (el -18,0% i el -18,7%, respectivament).

6 Preus

Taula 38. Variació interanual de l'IPC (gener 2013)

Illes Balears	Taxa	Ponderacions de l'IPC 2013
Índex general	2,8	1.000
Aliments, begudes no alcohòliques	3,1	166,411
Begudes alcohòliques i tabac	8,3	28,135
Vestit i calçat	0	71,792
Habitatge	4,2	128,427
Parament de la llar	0,7	72,144
Medicina	11,9	31,816
Transport	3,7	164,809
Comunicació	-1,9	41,224
Lleure i cultura	-1,3	70,218
Ensenyament	6,4	15,433
Hotels, cafès i restaurants	1,3	103,196
Altres béns i serveis	3,4	106,396
Inflació subjacent	2,1	

Font: INE

Al mes de gener, la inflació s'ha moderat i la variació interanual de l'índex de **preus** de consum a les Illes Balears se situa en el 2,8%, tres dècimes inferior a la del mes de desembre. La variació intermensual en el primer mes de l'any és del -1,0%. Els grups de transport i de begudes alcohòliques i tabac són els que més han repercutit en l'alça dels preus, mentre que el de vestit i calçat és el que més ha influït a la baixa. A Espanya, la taxa interanual de l'índex general del gener és del 2,7%, una dècima per damunt la prevista per l'indicador avançat. En relació amb les del mes de desembre, les taxes interanuals del primer mes de l'any baixen en totes les comunitats autònomes, exceptuant a Navarra i Astúries. Tot i això, Cantàbria i Catalunya mantenen taxes de creixement sensiblement superiors a la mitjana —un 3,5% i un 3,3%, respectivament.

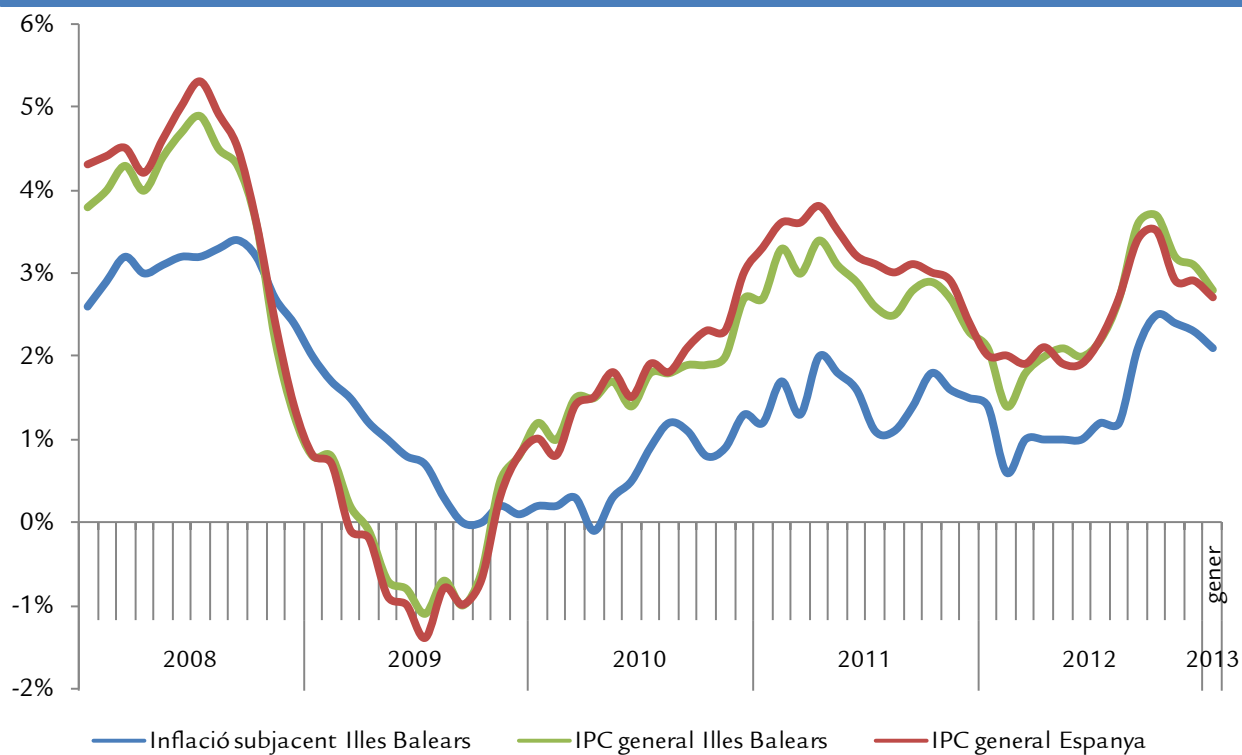
Al mes de gener, la inflació s'ha moderat i la variació interanual de l'IPC se situa en el 2,8%

A les Illes Balears, seguint la pauta observada els darrers mesos de 2012, els grups de consum que més s'encareixen durant el gener són medicina (11,9%), begudes alcohòliques i tabac (8,3%) i ensenyament (6,4%). Per contra, els productes i serveis que registren taxes interanuals decreixents són els compresos en els grups de comunicació (-1,9%), i d'oci i cultura (-1,3%).

Durant el gener, la taxa de variació interanual de la inflació subjacent és del 2,1% a les Illes Balears i del 2,2% a Espanya. D'altra banda, a Espanya, la variació interanual de l'índex de preus de consum a impostos constants baixa tres dècimes percentuals i queda en el 0,6%.

Finalment, a Espanya, la variació interanual de l'índex harmonitzat de preus (IHPC) del mes de gener s'estima en un 2,8%. La inflació interanual de la mitjana dels països de la zona euro és, d'acord amb aquest indicador, del 2,2% en el darrer mes de l'any 2012, i la del conjunt de la Unió Europea, del 2,3%.

Gràfic 16. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

7 Demanda

7.1. Consum

Taula 39. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	43.099	→	-1,4
Matriculació de turismes	desembre	1.399	↗	2,1
Índex de vendes al detall ¹	desembre	74,365	↘	-5,4
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	35.224	→	-1,6
Matriculació de turismes	desembre	1.161	↗	3,4
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	2.581	↘	-5,0
Matriculació de turismes	desembre	52	↘	-38,7
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	5.294,9	→	0,4
Matriculació de turismes	desembre	186	→	0,9

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia.

¹ Preus constants any 2005 (índex 2005=100)

La majoria d'indicadors disponibles per a les Illes Balears coincideixen a mostrar una evolució a la baixa del consum. Al llarg del 2012 s'han produït un seguit de factors —pujades de preus i moderació dels salaris i les pensions, entre d'altres— que han debilitat la capacitat de compra. D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, corresponents al tercer trimestre del 2012, la renda nacional bruta és de 248.388 milions d'euros, un 0,2% superior a la del mateix trimestre del 2011. Així mateix, la despesa en consum final de les llars es contreu un 2,7% interanual, i la de les administracions públiques, un 4,0%.

La despesa en consum final de les llars es contreu un 2,7% interanual

L'indicador de **confiança del consumidor** (ICC) elaborat pel Centre d'Investigacions Sociològiques corresponent al mes de gener d'enguany registra un increment d'11,4 punts respecte de la dada de l'índex de desembre del 2012. Aquest augment de l'ICC és el millor d'ençà del març del 2012 i s'explica pel bon comportament dels seus dos components. Concretament, millora la valoració de la situació actual (l'índex de gener avança 9,5 punts respecte del de desembre) i repunta l'índex d'expectatives (13,3 punts més al gener que el valor del mes desembre).

Durant el 2012, la caiguda del crèdit repercuteix negativament en la **matriculació de vehicles**. Tot i que el balanç del Programa d'Incentius al Vehicle Eficient (PIVE) emprès el darrer trimestre del 2012 ha estat positiu, a les Illes Balears, al llarg de l'any, el nombre de matriculacions baixa a un total 34.429 vehicles (un 8,5% menys que durant el 2011), dels

quals 25.255 són turismes (un 6,1% menys que el 2011). En la línia de la primera convocatòria, el Govern de l'Estat ha engegat un segon Pla PIVE, que augmenta el pressupost fins a 150 milions d'euros, el doble que l'anterior. El nou Pla pretén, mitjançant la baixa incentivada d'aproximadament 150.000 vehicles de més de deu anys d'antiguitat, estalviar 78 milions de litres de combustible i reduir 262.000 tones d'emissions de CO₂ a l'any.

Les dades de l'índex de **comerç al detall** (ICD) corresponents al mes de desembre evidencien la debilitat del consum. A les Illes Balears, la facturació del comerç al detall cau un 7,7% respecte de la del mes de desembre del 2011. A Espanya la taxa interanual del desembre cau un 10,2%. Pel que fa a l'índex d'ocupació de les Illes Balears, la variació interanual del desembre experimenta una disminució de l'1,7%, i la d'Espanya, de l'1,4% (un -1,2% de mitjana).

En el primer mes del 2013, el **consum elèctric** disminueix a totes les illes. En el conjunt de l'arxipèlag la baixada ha estat del 2,9% i són remarcables les fortes davallades de Menorca (-5,4%) i de Formentera (-14,8%).

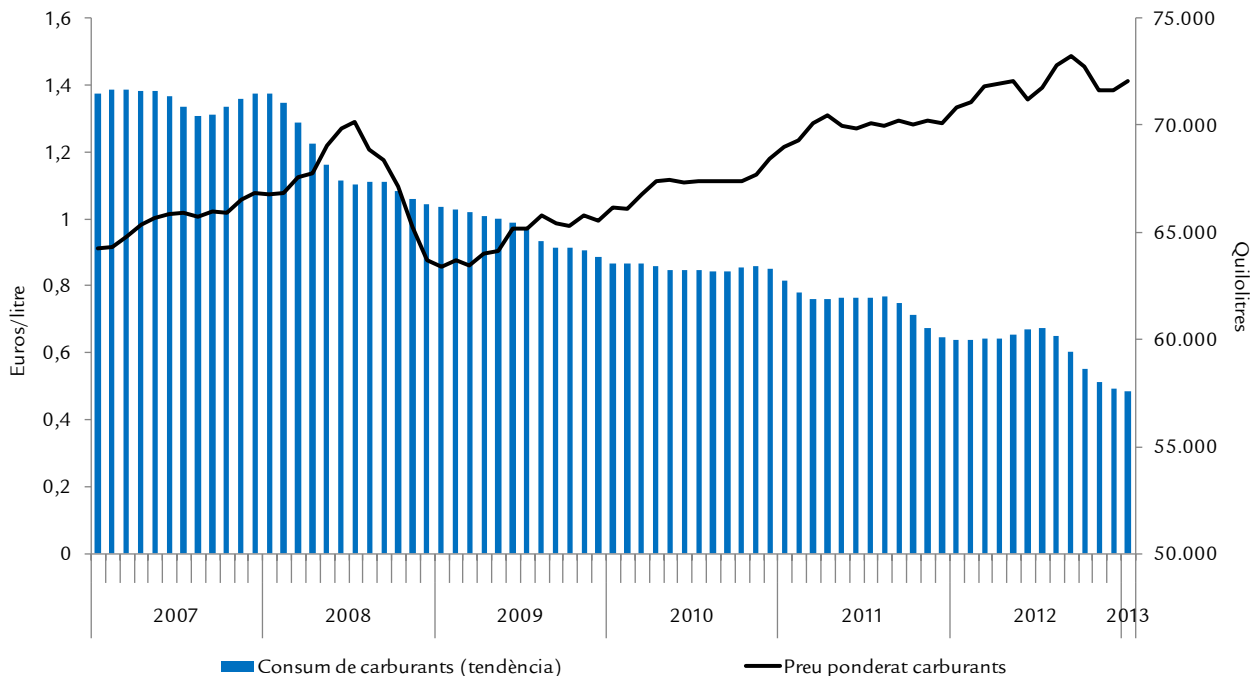
Al mes de gener la demanda de carburants baixa un 2,5%

El **consum de productes petrolífers** és un altre dels indicadors que reflecteix l'abatiment de la demanda. A Espanya, considerant tots els productes petrolífers, durant el 2012 se'n consumeix un 7,5% menys que durant el 2011. D'altra banda, el consum de carburant per a automoció, que inclou les benzines i el gasoil del tipus A i que representa gairebé el 45% dels productes petrolífers consumits a tot l'Estat, dava-

lla un 6,3%. A les Illes Balears, el consum de carburants per a automoció no ha baixat tan dràsticament i la variació del 2012 respecte del 2011 se situa en el -3,0%. El 2013 arranca amb la mateixa tendència i al mes de gener la demanda de carburants en el conjunt de l'arxipèlag baixa un 2,5% en

relació amb el mes de gener de l'any passat. La benzina disminueix amb més intensitat (-3,8%) que el gasoil (-1,7%). Per illes, Mallorca i les Pitiüses resisteixen millor la davallada (un -2,2% i un -1,7%, respectivament), mentre que Menorca registra una forta baixada (-7,4%).

Gràfic 17. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Font: CLH, MINETUR, elaboració pròpia

7.2. Consum dels no residents

Taula 40. Consum dels residents a l'estranger

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Enquesta de despesa turística (Egatur)				
Despesa total (milions d'€)	gener-desembre	10.092	↗	5,9
Despesa mitjana per persona (€)	gener-desembre	967	↗	2,5
Despesa mitjana diària (€)	gener-desembre	111	↗	2,3
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)*				
Total	gener-desembre	2289,1	↗	12,7
Alemanya	gener-desembre	641,7	↗	10,3
Regne Unit	gener-desembre	573,4	↗	5,6
Suïssa	gener-desembre	130,3	↗	16,9
França	gener-desembre	172,1	↗	11,4
Itàlia	gener-desembre	154,9	↗	3,6
Suècia	gener-desembre	66,6	↗	20,8
Àustria	gener-desembre	45,1	↗	7,8
Noruega	gener-desembre	80,9	↗	31,3
Holanda	gener-desembre	54,9	↗	6,8
Dinamarca	gener-desembre	49,9	↗	20,6
Bèlgica	gener-desembre	35,6	↗	18,0
Portugal	gener-desembre	34,6	→	1,2
Estats Units*	gener-desembre	24,0	↗	11,5
Irlanda	gener-desembre	40,0	↗	17,2
Rússia	gener-desembre	47,6	↗	51,4
Resta	gener-desembre	136,9	↗	14,6

Fonts: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

*Les dades d'EUA només fan referència a extraccions d'efectiu.

La **despesa turística** efectuada pels no residents a les Illes Balears en les xifres acumulades del 2012 s'incrementa un 5,9% en termes interanuals. Aquest resultat positiu és gràcies a la bona evolució dels mesos de temporada alta. Fins al mes de desembre, arriben a les Illes Balears més de 10,4 milions de turistes estrangers, segons dades de l'Enquesta de moviments turístics en fronteres (Frontur), un 3,3% més que un any enrere. Aquest increment es tradueix en un resultat positiu de la despesa efectuada pel turisme internacional. Tant la despesa mitjana per persona (967 €) com la despesa mitjana per dia (111 €) s'incrementen fins al desembre (el 2,5% i el 2,3%, respectivament), cosa que indica que es manté la qualitat del turisme que ens visita en comparació d'anys anteriors.

La despesa turística internacional en el total de l'any 2012 s'incrementa un 5,9%

Les **compres i les disposicions d'efectiu efectuades amb targetes emeses a l'estranger** s'incrementen fins al desembre malgrat la tendència negativa que varen mostrar en els tres primers mesos de l'any. Així, l'import total corresponent

als mesos d'abril a desembre s'incrementa un 12,7% interanual. Els principals emissors de turisme de les Illes Balears, alemanys i britànics, incrementen la despesa efectuada amb aquesta forma de pagament i presenten creixements del 10,3% i el 5,6%, respectivament. Augmenta significativament la despesa efectuada amb targetes emeses a Suècia, Noruega, Bèlgica i Dinamarca, importants emissors de turistes per a les Illes Balears en aquests darrers mesos de l'any. En contraposició, la despesa efectuada amb targetes emeses a Portugal és l'única que presenta un cert estancament fins al desembre, i fins i tot en el segon trimestre va registrar una variació negativa (-5,4%). Durant tot l'any, la major part de la despesa estrangera es fa mitjançant targetes emeses a Alemanya i el Regne Unit, l'increment de la qual representa més d'una tercera part de les disposicions d'efectiu. Com ja hem comentat en anteriors publicacions i és habitual, també és molt notable l'increment de les compres realitzades amb targetes d'origen rus (51,4%), que van paral·leles al major nombre de turistes russos que ha arribat a les Illes i que continua incrementant-se mes rere mes.

Cal recordar que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

7.3. Recaptació fiscal

Taula 41. Recaptació Tributària a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Tributs totalment cedits				
Impost sobre Successions i Donacions	desembre	4.794	↘	-4,2
Impost sobre Transmissions Patrimonials	desembre	13.607	↗	3,7
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	desembre	4.591	↘	-15,0
Taxa de joc	desembre	4.411	↗	5,1
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	novembre	87.867	→	-0,9
Impost sobre el Valor Afegit	novembre	14.693	→	0,1
Imposts especials de fabricació	novembre	3.177	↗	27,3
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	novembre	2.858	↗	13,7
Impost sobre la Renda dels No Residents	novembre	3.646	↗	7,6

Font: AEAT, Vicepresidència Econòmica de Promoció Empresarial i d'Ocupació .

Dades en milers d'euros.

Les Illes Balears tanquen el 2012 amb una pujada en la recaptació tributària respecte de l'any 2011. L'import corresponent als tributs de la Comunitat Autònoma —impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, impost sobre successions i donacions i taxa de joc— supera l'import de 340 milions d'euros, un 4,2% més que un any ençà. Aquest fet ajudarà a contenir el dèficit públic i a minimitzar la divergència respecte del límit de l'1,5% del PIB per al 2012. Quant als tributs de competència compartida amb l'Agència Tributària —IVA, IRPF i impostos a la fabricació—, les dades fins al novembre també mostren una tendència a l'alça, i en els onze primers mesos del 2012 arriben a recaptar 1.872 milions d'euros, això és, un 6,6% més que en el mateix període de l'any anterior.

El 2012 s'incrementa la recaptació tributària, fet que ajudarà a contenir el dèficit públic

Des que s'apujaren els tipus impositius de l'**impost sobre el valor afegit** al mes de setembre, la recaptació declarada per les empreses amb seu a les Illes Balears per aquest concepte s'ha incrementat en més d'una quarta part. Així, la pressió fiscal més elevada ha aconseguit compensar les caigudes de principi d'any. Entre gener i novembre del 2012, la diferència entre l'IVA meritat i l'IVA deduïble és de 610 milions d'euros, un 10,4% més que en el mateix període del 2011. Cal recordar que aquest import és fruit de les declaracions realitzades per les empreses amb seu a les Illes Balears i que, per tant, no necessàriament coincideix amb els ingressos que corresponen al Govern de les Illes Balears per aquest concepte, els quals es calculen posteriorment en funció del consum efectivament fet a cada territori. La recaptació per l'**impost de la renda de les persones físiques** acumula entre gener i novembre unes retencions de gairebé 1.250 milions d'euros, cosa que significa una variació interanual del 4,9%. Els increments en la recaptació a compte de l'IRPF es concentren en els mesos d'estiu, cosa que reflecteix la bona campanya turística que hi ha hagut. Els **imposts especials de fabricació**, amb un import de 13,5 milions d'euros per als onze primers mesos de l'any,

pràcticament mantenen la recaptació d'un any enrere.

Pel que fa als tributs totalment cedits a la Comunitat Autònoma, l'**impost sobre transmissions patrimonials** és la figura impositiva amb més recaptació el 2012 i supera l'import de 187 milions d'euros. Aquest impost també destaca pel seu dinamisme, ja que si es compara amb la recaptació de l'any 2011, hi ha un increment de més del 10,2%. El segon tribut en importància per volum és l'impost sobre **actes jurídics documentats**, que presenta una caiguda del 6,1% respecte de la recaptació del 2011. Així, el 2012 no s'arriba a 62 milions d'euros per aquest concepte, xifra que és gairebé la quarta part de la del 2007. A partir del mes d'abril, es modifica el règim de tributació de la compravenda de vehicles i motos usats per part de particulars, la qual cosa afecta aquests darrers dos impostos. Actualment, tributen amb caràcter general al 4% del valor del vehicle fixat en les taules publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Amb la nova configuració tributaran en funció de l'emissió de CO₂. L'**impost de successions i donacions** manté una evolució a l'alça i en el total del 2012 representa més de 55 milions d'euros. La taxa anual en la recaptació d'aquest tribut se situa en un 2,2%. La **taxa de joc**, tot i frenar el ritme de caiguda, tanca l'any 2012 amb una recaptació de 35 milions d'euros, un retrocés del 2,3% respecte del 2011. Dia 15 de febrer de 2013, el Consell de Govern aprovà el Projecte de llei de mesures tributàries per a la sostenibilitat financera de la hisenda pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, el qual recull la creació de tres tributs propis de caràcter netament mediambiental i la reforma d'altres figures impositives per garantir el manteniment dels serveis públics essencials de la Comunitat. Els tres nous tributs que s'aproven graven els envasos de begudes, el dany mediambiental causat per grans àrees de venda i el derivat de l'ús de vehicles de lloguer sense conductor. D'altra banda, els tributs que es modifiquen són l'impost sobre transmissions patrimonials oneroses i actes jurídics documentats, tal com s'ha comentat anteriorment, l'impost sobre hidrocarburs i el cànon de sanejament d'aigües.

Els tributs que són competència exclusiva de l'Estat presenten un increment significatiu en el volum recaptat fins al mes

de novembre respecte del 2011. Així, els pagaments fraccionats a compte de l'**impost sobre societats** desemborsats per les empreses amb seu a les Illes Balears superen la xifra de 300 milions d'euros al llarg dels onze primers mesos del 2012, un 10,4% més respecte de l'any anterior. Un altre dels tributs no

cedits a la Comunitat Autònoma és l'**impost sobre la renda dels no residents**. Fins al mes de novembre es recullen a les Illes Balears 46,7 milions d'euros, xifra que suposa un increment del 17% interanual.

7.4. Inversió

Taula 42. Indicadors d'Inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	desembre	194	↗	8,0
Augment net de capital (milions d'€) ¹	desembre	29,7	↗	2,3
Centres de treball inscrits a la SS	gener	34.607	→	-1,1
Mallorca	gener	26.604	→	-1,5
Menorca	gener	3.026	→	-1,1
Pitiüses	gener	4.976	→	0,0
Import de noves hipoteques (milions d'€)	novembre	131	↘	-26,8
Mallorca	novembre	85,4	↘	-26,3
Menorca	novembre	6,0	↘	-27,4
Pitiüses	novembre	39,6	↘	-21,1
Dipòsits (milions d'€)	3r trim	18.022	↘	-9,5
Crèdits (milions d'€)	3r trim	42.544	↘	-5,6
Matriculació de vehicles de càrrega ²	desembre	136	↘	-41
Matriculació de vehicles de lloguer	desembre	341,0	↗	16,4
Inversió estrangera (milions d'€)	3r trim	20,9	→	0,0

Font: ANFAC, BE, DGT, INE, MINETUR, OTIB, elaboració pròpia.

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials

Al mes de desembre, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears és de 194, un 6,0% més que les constituïdes el desembre del 2011. Al llarg del 2012, es creen en total 2.514 societats, un 9,7% més que durant el 2011, i les Illes Balears esdevenen una de les comunitats autònomes amb més dinamisme empresarial. Això no obstant, tant el capital subscrit com el desemborsat es redueixen més de la meitat, concretament un 50,6% en ambdós casos. Espanya tanca el 2012 amb 87.066 societats constituïdes, la xifra més alta dels darrers quatre anys.

Al llarg del 2012, es creen en total 2.514 societats, un 9,7% més que durant el 2011

El gener del 2013, hi havia a les Illes Balears 34.607 **centres de treball d'alta a la Seguretat Social**. En relació amb el gener de l'any passat, la xifra representa una reducció de l'1,7% de comptes de cotització. A Menorca registra una davallada que no és significativa i a Mallorca disminueix un 1,9%.

Al llarg del 2012 s'ha produït una davallada en la matriculació de **vehicles de càrrega** encara més aguda que la de la resta de tipus de vehicle. L'atonía de l'activitat econòmica, especi-

alment la industrial i la comercial, es fa palesa en la caiguda del 23,1% en la matriculació de camions, furgonetes i tractors industrials a les Illes Balears.

El mercat hipotecari continua afectat per l'actual situació econòmica. A les Illes Balears, les dades provisionals de **constitució d'hipoteques**, rústiques i urbanes, corresponents al mes de novembre del 2012 mostren una reducció d'un 17,1% respecte del mes de novembre del 2011. En el cas concret de les hipoteques sobre habitatges, la baixada és del 16,7%. També l'import constituït davalla considerablement: un 36,3% interanual en l'import total i un 37,6% en l'import de les hipoteques sobre habitatges.

Les hipoteques sobre habitatges baixen un 16,7%

Durant el tercer trimestre del 2012 l'import dels **crèdits** concedits a les Illes Balears a administracions públiques, empreses i llars és de 42.544 milions d'euros (el 7,7% d'aquesta quantia correspon a crèdits a les administracions públiques i el 92,3% a la resta de sectors residents), la qual cosa representa una variació interanual del -5,7%. Aquesta caiguda suposa l'ajust més important dels darrers anys i situa l'import

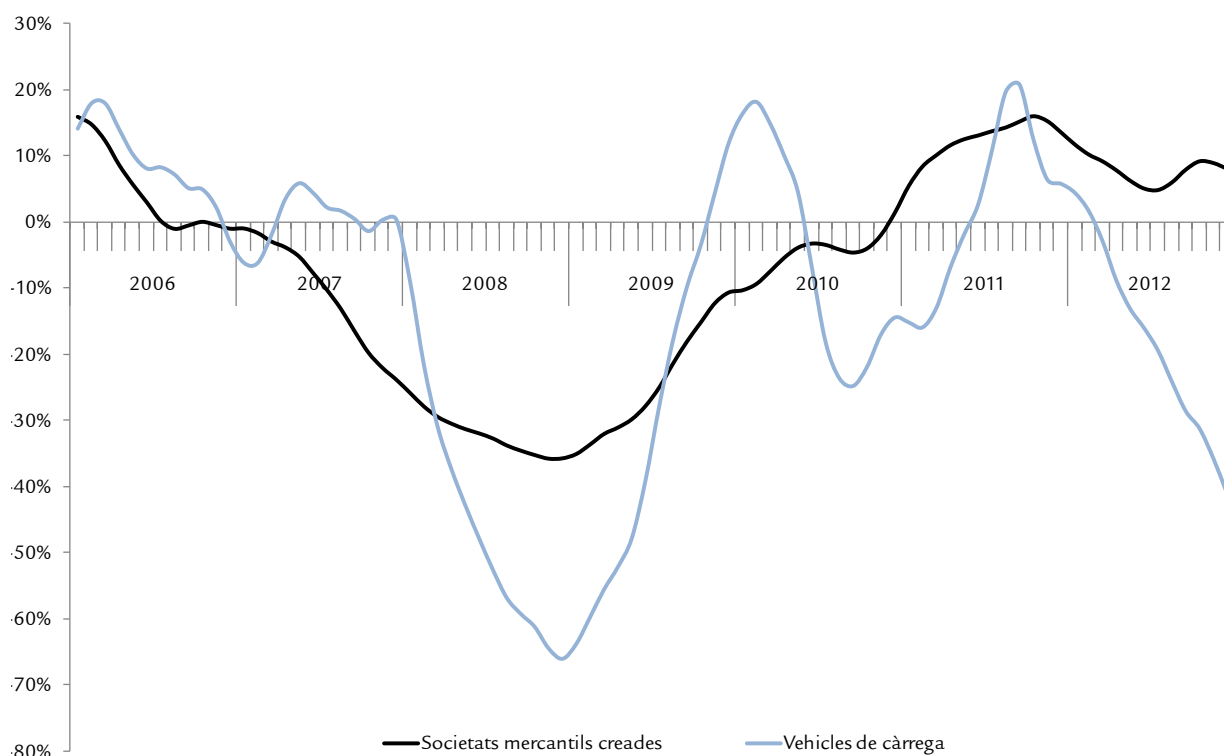
total dels préstecs al nivell de principi del 2008. En el conjunt de l'Estat s'observa la mateixa pauta: la dada referida al setembre del 2012 comptabilitza 1,7 bilions d'euros en crèdits concedits a tot l'Estat (un -5,5% interanual), dels quals més de la meitat es dediquen a finançar activitats productives. En general, el finançament de sectors productius disminueix un -6,7%, i més específicament el d'activitats relacionades amb la construcció és el que mostra la caiguda més acusada (-14,1%). Altrament, el finançament del sector del transport i les comunicacions és l'única que presenta valors positius (0,02%).

Pel que fa als **dipòsits**, a partir del darrer trimestre del 2011 s'inicia una tendència marcadament decreixent que situa els

importos dels dipòsits actuals de les administracions públiques i d'altres sectors residents en 18.022 milions d'euros, un nivell similar al de l'any 2007. La variació interanual de l'import dels dipòsits a les Illes Balears durant el tercer trimestre del 2012 és del -12,6%. A Espanya, l'import total dels dipòsits és d'1,1 bilions d'euros. La variació respecte del tercer trimestre del 2011 no és tan dràstica i se situa en el -5,2%.

Finalment, en el tercer trimestre del 2012 la **inversió estrangera** a les Illes Balears puja fins a 20,9 milions d'euros, un 78,1% menys que en el mateix trimestre de l'any 2011. Tenint en compte les quantitats invertides en els tres primers trimestres de l'any, l'import és de 68,9 milions d'euros, gairebé un 77,0% menys que en el mateix període de l'any anterior.

Gràfic 18. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: ANFAC, DGT, INE, elaboració pròpia

III. MEDI AMBIENT

Projecte d'habitatges a Formentera de l'IBAVI

Introducció

L'economia verda, que fou un dels temes principals de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Desenvolupament Sostenible (Rio+20), té com a objectiu desvincular el creixement econòmic i la prosperitat de l'ús dels recursos naturals. A més, segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), la capacitat d'obtenir més valor afegit i la regeneració de recursos podrien conduir a un creixement econòmic sostingut amb oportunitats de negoci.

La Comissió Europea treballa per un creixement sostenible, intel·ligent i integrador, i en aquest sentit el mes de juny passat posà en marxa una plataforma en línia¹ dirigida a proporcionar assessorament per millorar l'eficiència en l'ús dels

recursos naturals i la transformació cap a una economia circular. Es tracta d'*ecologitzar* l'economia, per tal que els residus es converteixin en recursos. L'Estratègia Europa 2020 pretén, entre altres objectius, la sostenibilitat de la construcció per reduir la petjada ecològica derivada de l'activitat d'aquesta branca. Es concreta en aspectes com aquests: evitar l'ocupació innecessària de sòl, reduir el consum d'aigua a l'imprescindible, reduir les emissions de CO₂ derivades del consum energètic ineficient, promoure energies renovables, utilitzar materials de construcció reciclats i reciclables, reduir i gestionar eficientment els residus, i millorar la qualitat ambiental interior dels edificis i la integració en els paisatges dels assentaments humans. Per tal d'avaluar la incidència del sector de l'edificació, s'ha de tenir en compte que el consum d'energia en els edificis residencials i comercials representa el 40% del consum total d'energia final i el 36% de les emissions totals

¹ <http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/>

de CO₂ de la Unió Europea. Les indústries de la construcció són responsables del 18% de les emissions de CO₂ a Espanya². L'horitzó d'Europa 2020 estableix els mínims del 20% de reducció de consum energètic, de producció d'energia primària amb energies renovables i de reducció d'emissions de CO₂. Les mesures clau per aconseguir-ho inclouen la promoció del consum de productes verds locals (de caràcter ecològic), l'impuls de mesures bioclimàtiques, l'impuls de les energies renovables, la protecció dels recursos paisatgístics en l'entorn de la ciutat i el desenvolupament d'edificis de consum quasi zero, tant el parc edificat com els nous. Aquest canvi requereix la introducció de paràmetres quantificables per avaluar el funcionament correcte de les solucions proposades.

En aquest context, com a etapa en el procés d'urbanització sorgeix el concepte de *smart city* o ciutat intel·ligent o digital. És la ciutat que inverteix en capital humà i social i en infraestructures de comunicacions i energètiques per aconseguir un desenvolupament econòmic sostenible i una alta qualitat de vida. Tot això mitjançant una gestió participativa dels recursos.

A Espanya la caiguda del cicle immobiliari expansiu afegida a la crisi creditícia i de l'economia internacional dificulta la superació de la situació de recessió econòmica. Aquest context afegeix traves a la reconversió del sector de la construcció cap a pautes més sostenibles i més dirigides a la rehabilitació ecològica i energètica a gran escala (de barris i districtes). L'objectiu és afavorir la sostenibilitat urbana, apostant per una economia que fomenti les potencialitats i les capacitats endògenes, la generació d'ocupació estable i els estils de vida responsables.

La Directiva 2002/91/CE exigeix la certificació energètica dels edificis i està transposada parcialment mitjançant el Reial

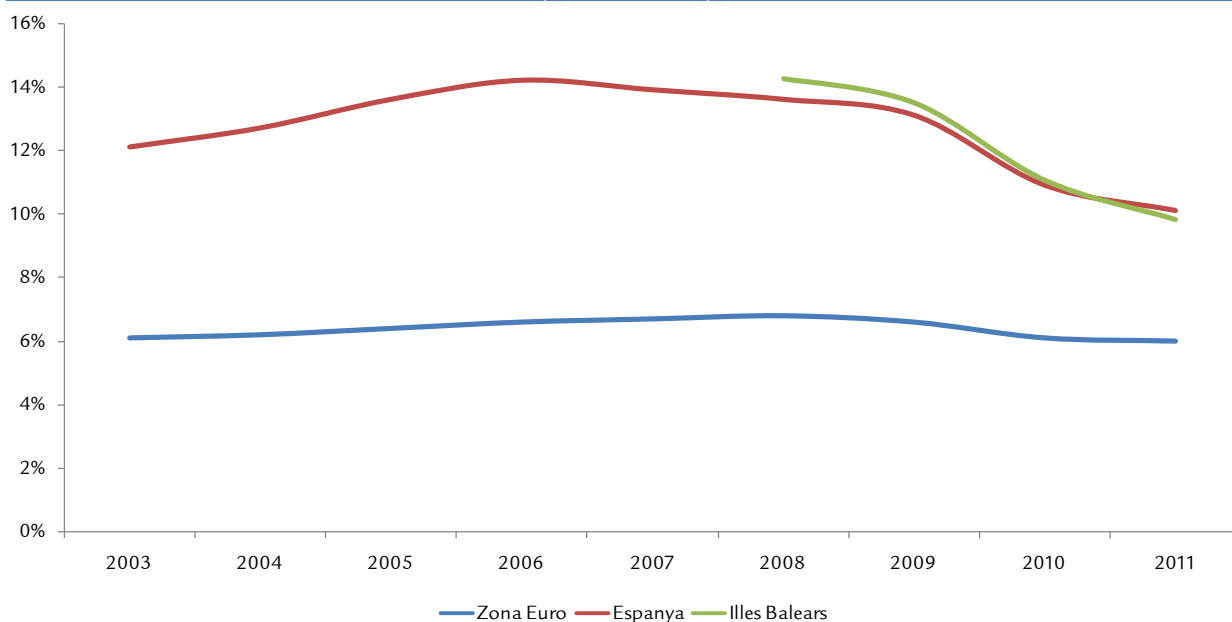
decret 47/2007, de 19 de gener, pel qual s'aprova el procediment bàsic per a la certificació d'eficiència energètica dels edificis de nova construcció. Per als edificis existents està prevista l'elaboració d'un altre reial decret. S'assignarà una etiqueta d'eficiència energètica des de la classe A per als més eficients a la classe G per als que ho siguin menys. La Setmana Europea de l'Energia Sostenible (EUSEW), que tindrà lloc del 25 al 27 de juny, presentarà les activitats dedicades a l'eficiència energètica i les energies renovables. Està dissenyada per difondre i compartir les millors pràctiques, inspirar noves idees i crear aliances per ajudar a satisfer les necessitats energètiques de la Unió Europea i els objectius climàtics. A Espanya, el Codi tècnic de l'edificació regula la construcció d'edificis en aquest sentit.

D'altra banda, cal esmentar que l'Institut Balear de l'Habitatge (IBAVI) està elaborant el «Manual de bones pràctiques ambientals a l'habitatge», a disposició de constructors, promotors i empreses del sector com a eina per guiar el procés de construcció dels habitatges ecoeficients. Com a mostra de bones pràctiques, l'IBAVI quedà finalista en el concurs nacional de Premis Endesa a la promoció immobiliària més sostenible amb catorze habitatges protegits a Formentera. Aquest projecte pioner inclou mesures que permeten reduir el consum d'energia, les emissions de CO₂ i els residus d'obres. Destaca l'ús dels recursos disponibles a l'illa, com ara els palets que resten inutilitzats o les restes de posidònia, que s'empren com a aïllament. També fou finalista en el concurs internacional d'arquitectura Bioarquitectura Mediterrània BAM012, celebrat a Barcelona.

A continuació es tracta de l'evolució en el sector de la construcció a les Illes Balears, l'ecoeficiència de la construcció i de les llars i l'impacte social, com també de la inversió i la despesa de les empreses en protecció ambiental.

Evolució en el sector de la construcció a les Illes Balears

Gràfic 19. Pes del sector de la construcció (en % del VAB)

Fonts: Eurostat, INE i elaboració pròpia

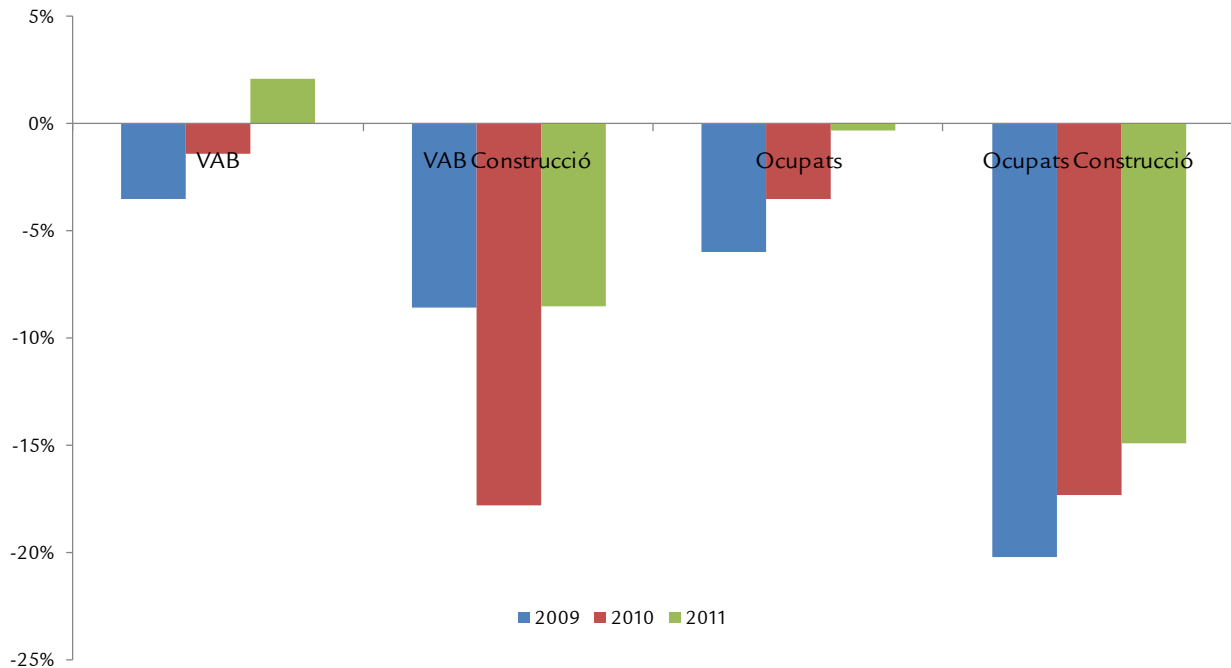
² «DEJUÁN, ÓSCAR; LÓPEZ, LUIS ANTONIO; ZAFRILLAL, JORGE. «Responsabilidad medioambiental del sector de la construcción. Evaluación y simulación a través de un modelo de equilibrio general aplicado para España». <<http://www.aeee.es/archivos/documentosCientificos/CONGRESOS%20AEEE/2011%20-%20VI%20CONGRESO%20AEEE%20-%20BARCELONA/Dejuan.pdf>>.

El pes del sector de la construcció a Espanya i a les Illes Balears és força superior al de la zona euro. Es manté la diferència del pes del sector de la construcció entre la zona euro i Espanya i les Illes Balears, malgrat la caiguda a partir del 2008. Per al període analitzat, el pes del sector de la construcció a la zona euro es manté devers el 6%, mentre que a Espanya assoleix un màxim el 2006 (14,2%) i cau fins al 10,1% el 2011. A les Illes Balears, el pes del sector de la construcció sobre el VAB va passar del 14,2% el 2008 al 9,8% el 2011, la qual cosa suposà passar de 3.543 milions d'euros a 2.401 milions d'euros.

Tot i això, l'economia balear va créixer el 2011 respecte del 2010 (el 3,1% de variació interanual del VAB en termes nominals), si bé el sector de la construcció continua patint la recessió i és el que més cau (el -8,4% a preus corrents i el -8,5% en termes reals).

El pes del sector de la construcció a Espanya és superior al de la zona euro, malgrat la caiguda a partir del 2008

Gràfic 20. Evolució de l'índex de volum encadenat del VAB i l'ocupació a les Illes Balears

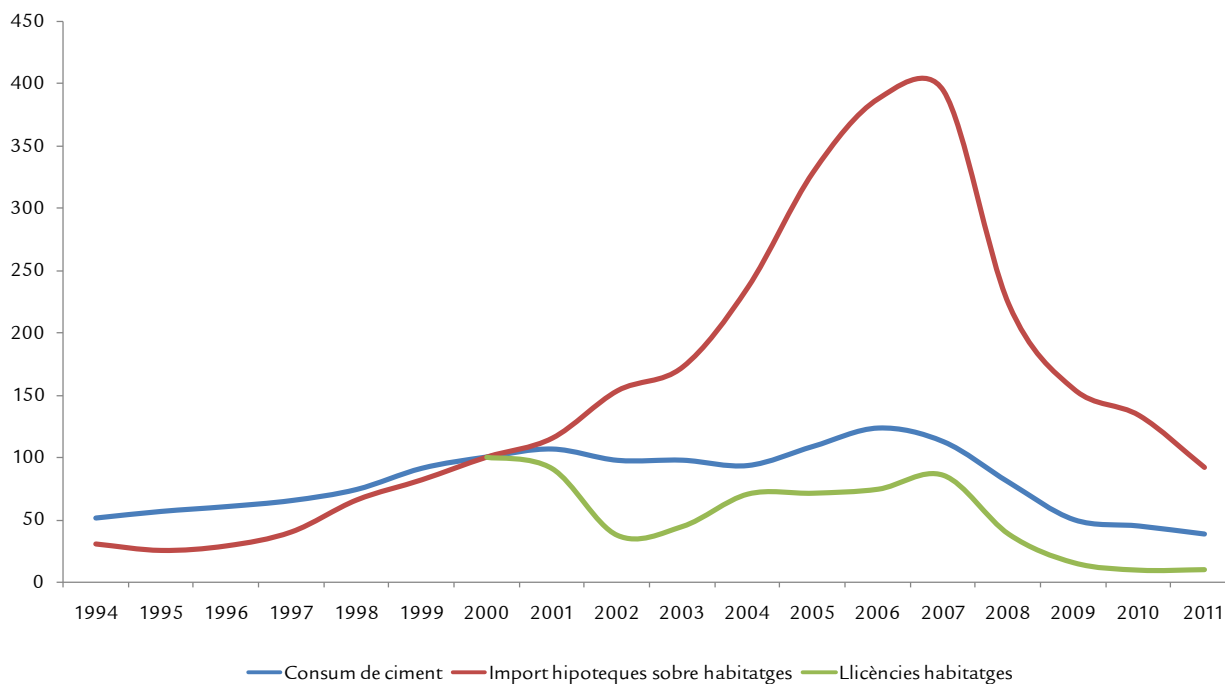
Font: INE i elaboració pròpia

La caiguda del VAB de la construcció a les Illes Balears ha tingut un fort impacte en l'ocupació del sector, amb davallades anuals del 15% al 20% en els darrers tres anys. Segons dades de l'Enquesta de població activa (EPA), el 2008 els ocupats totals a les Illes Balears eren 509.775 persones, i el 2011, foren 460.575, per la qual cosa la variació arriba al -9,7%, quan en el sector de la construcció la caiguda fou molt superior (-45,7%), ja que passà de 81.000 treballadors a 44.000.

El 2011 el VAB de l'economia balear millora un 2,1% en termes interanuals, però de moment no es reflecteix en el sector de la construcció, el qual cedeix un 8,5%.

La caiguda de la construcció ha tingut un fort impacte en l'ocupació del sector amb davallades en els darrers tres anys

Gràfic 21. Evolució de variables de les Illes Balears lligades a la construcció (Índex en base l'any 2000)

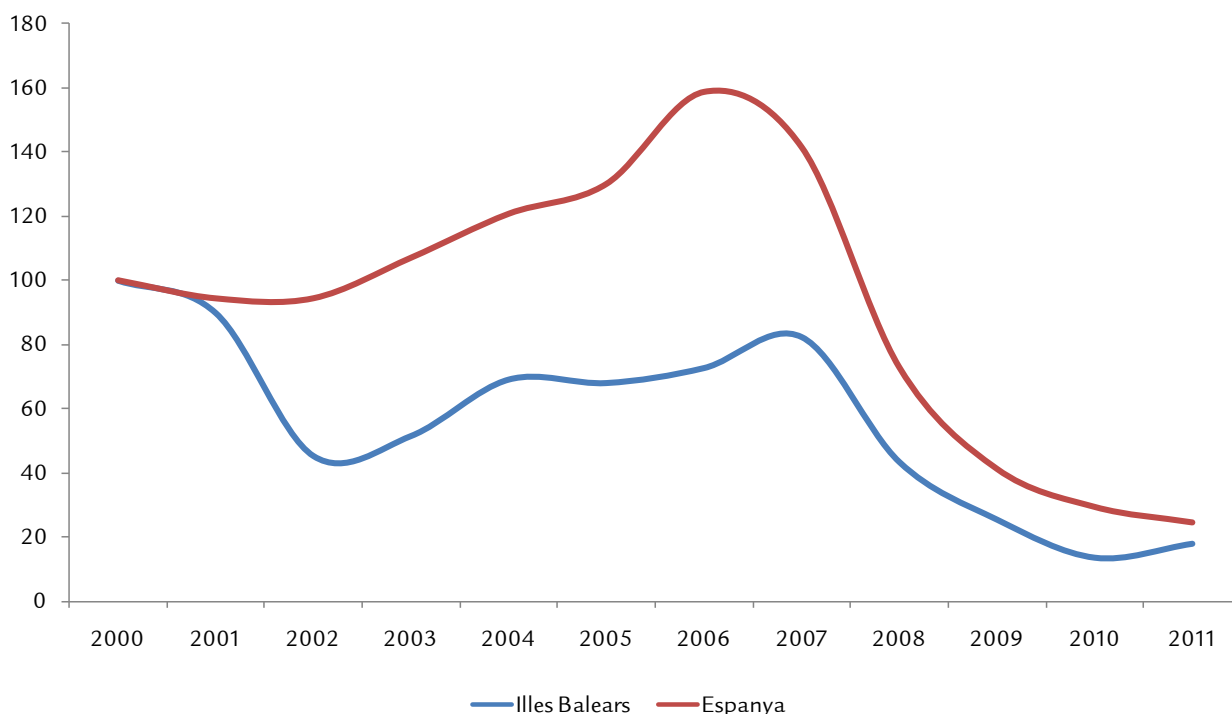
Font: Oficemen, INE, Ministeri de Foment i elaboració pròpia

El gràfic 21 mostra clarament com les variables del sector de la construcció a les Illes Balears (habitatges iniciats, consum de ciment i import de les hipoteques sobre els habitatges) es frenen a partir de l'any 2008. Així, el consum de ciment passà d'1,1 milions de tones el 2007 a no arribar a 400.000 tones el 2011. Aquesta davallada del ciment consumit a menys de la meitat suposa assolir el mínim des del principi de la sèrie l'any 1987. Els habitatges iniciats el 2007 foren 12.205, davant als 1.415 el 2011. Cal destacar l'evolució de l'import de les hipoteques d'habitatges, atès que és la sèrie que més s'incrementa fins al 2007 (quan va arribar a 6.083 M€) i la que més ha caigut, fins a 680 milions d'euros el 2011 (-88,8%). La

bombolla immobiliària es reflecteix en el gràfic per la diferència de l'evolució de l'import de les hipoteques sobre els habitatges, que se dispara a partir de l'any 2002, davant l'evolució del consum de ciment i de les llicències d'habitatges, que segueixen una evolució més paral·lela i proporcional. D'altra banda, el consum de ciment i les llicències d'habitatges mostren la continuïtat en la tendència descendent.

Les hipoteques d'habitatges del 2011 suposen sols una dècima part de l'import de les del 2007

Gràfic 22. Superfície a construir en les llicències municipals (Índex en base l'any 2000)

Font: Ministeri de Foment i elaboració pròpia

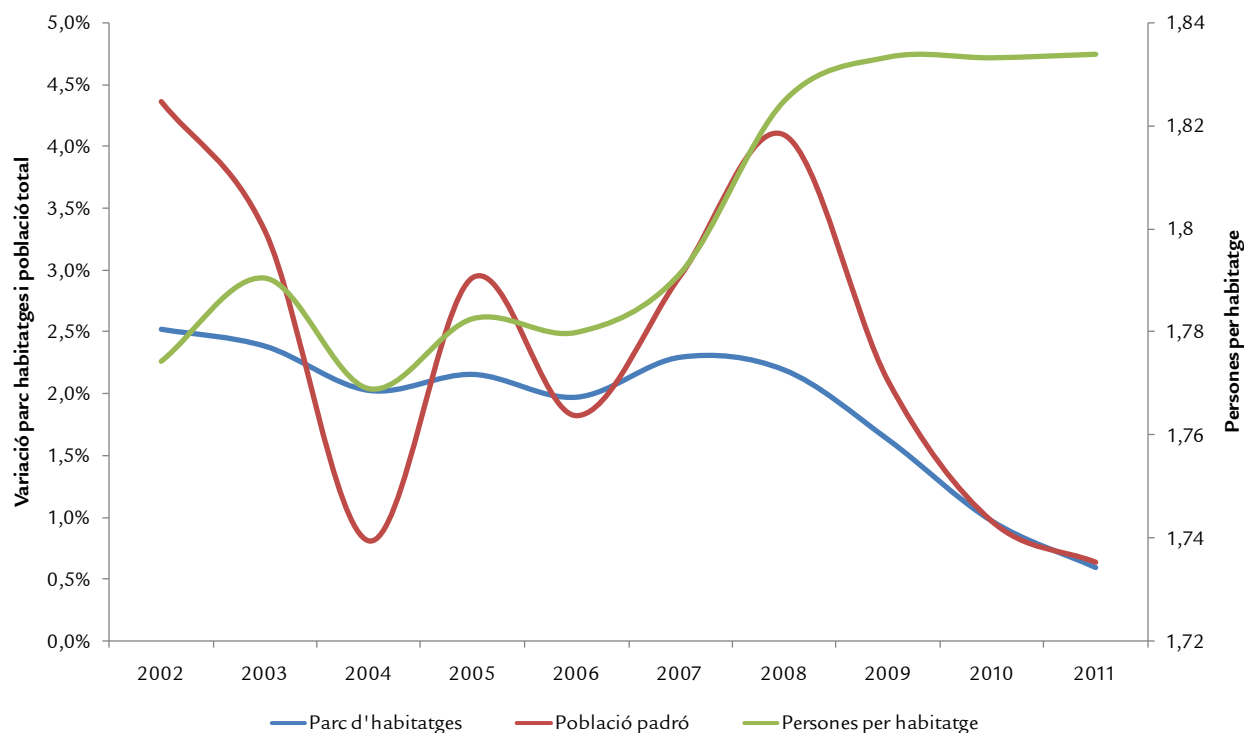
El gràfic 22 està indexat a partir de l'any 2000, amb la finalitat de poder comparar l'evolució de la superfície construïda a Espanya amb la construïda a les Illes Balears. Es pot comprovar que, en proporció, a Espanya s'han concedit més llicències per superfície per construir que a les Illes Balears, si bé l'any 2011 les dades finals d'ambdues regions s'aproximen. Tal com succeeix amb les variables del sector de la construcció, el descens del nombre de llicències municipals per construir mostren clarament la caiguda del sector a partir del 2008. A les Illes Balears la superfície per construir iniciada el 2011 és de 470.000 metres quadrats, un 82,3% menys respecte de l'any 2000. De conformitat amb les dades de l'Ibestat, la caiguda en la superfície de les llicències municipals és especialment intensa a Menorca, on la reducció és del 90,4% en el període entre el 2000 i el 2011. A les Pitiüses, la construcció d'edificis manté encara algun dinamisme, ja que la caiguda no arriba al 80%. Segons l'Observatori de la Sostenibilitat a Espanya (OSE), l'evolució de la superfície de sòl residencial per construir respecte a la superfície de la comunitat autònoma, des del 2000 al 2011, és superior a Madrid (1,03%), les Canàries (0,47%) i València (0,45%). Les Illes Balears ocupen la sisena posició, amb una ràtio inferior al 0,4%.

L'impacte de la construcció en el territori a les Illes Balears minva, ja que la superfície per construir iniciada el 2011 és un 82,3% inferior que l'any 2000

El Ministeri de Foment estima el parc d'habitatges mitjançant mètodes indirectes basats en la informació proporcionada per fonts administratives. A partir de les dades del cens del 2001, actualitza el nombre total d'habitatges existents a 31 de desembre dels anys corresponents. Així, suma els habitatges construïts nous més els habitatges creats per rehabilitació, i hi resta els habitatges enderrocats. D'altra banda, classifica el nombre total d'habitatges segons el grau d'ocupació: habitatges principals, habitatges no principals i altres habitatges. El gràfic 23 fa referència al parc d'habitatges total per a les Illes Balears, que ha passat de 504.041 el 2001 a 606.982 el 2011, un 20,4% més en el total del període. D'altra banda, la població creix un 26,7% en el mateix període (de 876.000 a 1.100.000 persones). Tant el parc d'habitatges com la població del padró cauen a partir del 2008. Des d'aquest any, el nombre de persones per habitatge s'ha incrementat fins a 1,8.

El 2011 el nombre de persones per habitatge és d'1,8

Gràfic 23. Evolució del parc d'habitatges i la població a les Illes Balears

Font: Ministeri de Foment, Ibestat i elaboració pròpia

Ecoeficiència en el sector de la construcció

Segons l'OSE, l'ecoeficiència té per objectiu la maximització de béns i serveis amb una mínima generació de contaminació. En concret, en el sector de la construcció repercuteix en termes econòmics i financers (com el pes en el VAB i el volum de les transaccions del mercat immobiliari), ambientals (consum de materials, d'aigua i d'energia, emissions de gasos d'efecte hivernacle, generació de residus i artificialització del sòl) i socials (l'ocupació que genera el sector, l'accés a l'habi-

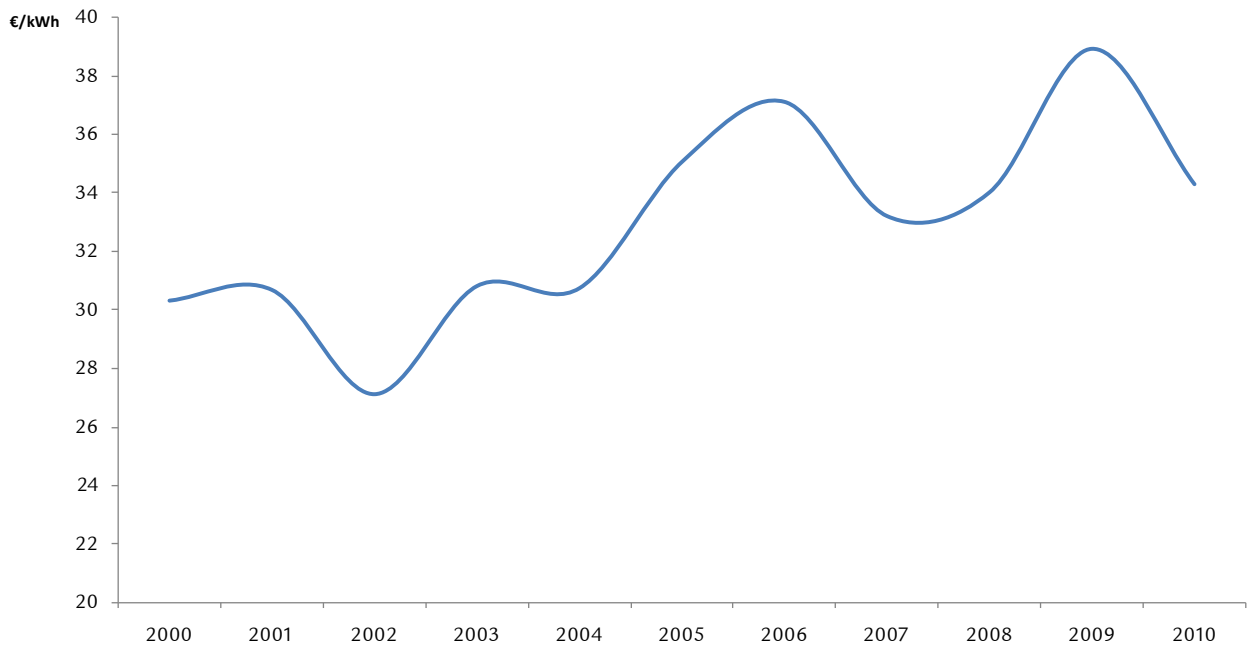
tatge i les execucions hipotecàries). Com en la resta d'activitats econòmiques, és important que el sector de la construcció sigui ecoeficient mitjançant criteris de sostenibilitat. La sostenibilitat en la construcció no només té com a objectiu crear edificis d'una manera respectuosa amb l'entorn, sinó també l'ús que se'n farà, per la qual cosa cal incidir en la producció d'edificis eficients en el seu cicle de vida. Per aconseguir aquest objectiu resulta bàsic invertir en innovació, tant en materials com en tècniques de construcció.

Maqueta de forjat a escala real amb aïllament de poseidònia oceànica dins palets reutilitzats

Font: IBAVI

Gràfic 24. Ecoeficiència energètica de la construcció a les Illes Balears

Font: INE, ENDESA i elaboració pròpia

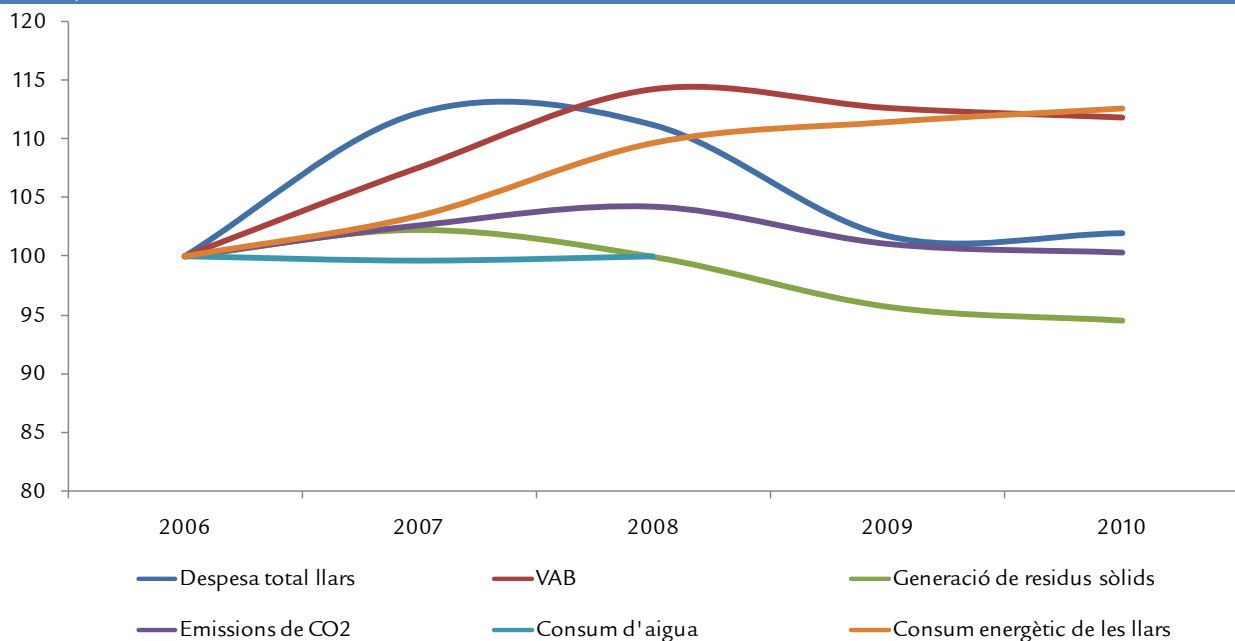
L'energia consumida per la construcció el 2010 representa un 1,2% sobre el total d'energia consumida a les Illes Balears, i les indústries auxiliars de la construcció consumeixen l'1,3%. Així, per produir 2.200 milions d'euros en el sector de la construcció es necessiten 64.056 MWh. Tal com mostra el gràfic 24, el sector de la totxana és més eficient energèticament el 2010 que a l'inici de la sèrie, l'any 2000. El 2009 es produeix la màxima eficiència amb una ràtio de 39 €/kWh.

Els residus de la construcció produïts a les Illes Balears l'any 2011 foren 416.248 tones, menys de la meitat que els del 2008. Per illes, es generaren 211.668 tones a Mallorca i 70.234 a Pitiüses. A Menorca s'arribà el 2011 a 134.346 tones, xifra que suposa més del 30% del total de residus de la construcció de les Illes Balears.

Pel que fa al consum d'aigua dels comptadors d'obra, el 2011 EMAYA registrà un volum de 84.000 metres cúbics davant 351.000 metres cúbics del 2008 (màxim des del 2005). A Menorca, segons l'empresa SOREA (la qual gestiona Alaior, es Castell, Serpentina i Maó), el volum d'aigua dels comptadors d'obra fou d'11.000 metres cúbics el 2011, un 82,2% menys que el 2007, any que marcà un màxim des del 2000. D'altra banda, Aqualia (les Pitiüses, Lluçmajor i Sóller) comptabilitzà 252.000 metres cúbics el 2011 davant 354.000 el 2008, màxim dels darrers set anys.

El sector de la construcció és més eficient energèticament el 2010 que a l'inici de la sèrie, l'any 2000

Gràfic 25. Variables econòmiques i ambientals a les llars de les Illes Balears (Índex en base l'any 2006)

Font: INE, ENDESA i elaboració pròpia

L'eficiència de les llars és definida per l'OSE com el grau d'associació/dissociació entre les variables econòmiques (PIB, renda bruta disponible i deute) i les pressions ambientals associades al comportament de les llars per analitzar canvis i tendències en els patrons de conducta de les famílies cap a pautes més o menys ecoeficients i sostenibles. Aquest concepte està lligat a la sostenibilitat social, cultural i ambiental en tots els àmbits territorials (tant local, regional i nacional, com urbà i rural). El comportament de les famílies va lligat a patrons culturals i pautes socials de comportament que influeixen en el medi ambient i en els ecosistemes en els quals s'interrelacionen. Constitueix, així, un factor potencial de pressió ambiental i social, en especial sobre la capacitat d'absorció de la biosfera i sobre la salut humana.

Del 2006 al 2008 es produí a les Illes Balears un creixement del VAB, però s'estancà a partir d'aquesta data. El consum energètic de les llars és l'única variable que creix durant tot el període analitzat. En canvi, la despesa total de les llars creix el 2007 per damunt del VAB, com a conseqüència d'un augment en la capacitat d'adquisició de béns i serveis, però a partir del 2008 evoluciona per davall d'aquesta macromagnitud.

La generació de residus sòlids urbans és la sèrie que presenta el nivell més baix de totes i mostra una tendència decreixent des del 2007. El consum energètic de les llars s'incrementa i les emissions de CO₂ davallen a partir del 2008. Malgrat això, cal tenir present que aquesta dada no es correspon amb les emissions de CO₂ de les llars, sinó de tota l'economia, per la qual cosa també va lligada a l'evolució del VAB. D'altra banda, les dades del consum d'aigua a les Illes Balears del 2006 al 2008 (darrer any disponible) es mantenen estables.

Impacte social

El 2010 la renda bruta disponible de les llars a les Illes Balears és de 15.108 euros per habitant, gairebé igual a la mitjana d'Espanya. El deute que les llars espanyoles mantenen amb els bancs va créixer (0,3%) el novembre del 2011, a causa dels crèdits al consum i no a la compra d'habitatge, la qual manté la tendència a la baixa, si bé encara representa el 76,5% del total del deute de les llars.

Les Illes Balears són la segona comunitat autònoma amb un creixement més elevat del PIB el 2011 (1,6%), amb 24.378 euros per càpita. Malgrat això, són la comunitat autònoma que pateix un percentatge més elevat (13,7%) pel que fa al retard dels pagaments relacionats amb l'habitatge principal, de conformitat amb l'Enquesta de condicions de vida del 2012 que publica l'Ibstat. Pel que fa a la tinença de l'habitatge principal, el 74,2% correspon al règim de propietat. El preu de l'habitatge ha caigut un 15,8% entre el 2007 i el 2011, abaratiment que s'ha produït de forma més intensa en els habitatges de segona mà (-22,5%) que en l'habitatge nou (-3,7%). De conformitat amb les dades del Consell General del Poder Judicial, de gener a setembre del 2012 hi hagué a les Illes Balears 2.323 desnonaments, xifra que representa un 14,3% menys que en el mateix període del 2011. Per províncies, on es produí el nombre més elevat de desnonaments els tres primers trimestres del 2012 fou a Barcelona (13.610), seguida de Madrid (11.006), València (4.739) i Alacant (4.054). Quant a la ràtio de desnonaments per mil habitants, les que ocupen la primera posició del rànquing són Tarragona (3,04), Girona (2,76), Lleida (2,72), Las Palmas (2,70), Barcelona (2,45), Alacant (2,08) i les Illes Balears (2,07).

La despesa total de les llars creix el 2007 per damunt del VAB, però a partir del 2008 evoluciona per sota

Taula 43. Inversió i despesa de les empreses de les Illes Balears en protecció ambiental

	2008	2009	2010	Variació % 2010-2009
Inversió en equipaments i instal·lacions independents				
Emissions a l'aire	1.536.721	2.988.856	832.369	-72,2
Aigües residuals	1.935.821	481.561	188.615	-60,8
Residus	37.317	98.199	45.545	-53,6
Sòls, aigües subterrànies i aigües superficials	42.173	62.676	0	-100,0
Renous i vibracions	1.075.518	0	74.326	
Naturalesa i paisatge	1.218.719	630.104	49.701	-92,1
Altres equipaments i instal·lacions	420	46.584	0	-100,0
Total	5.846.689	4.307.980	1.190.556	-72,4
Inversió en equipaments i instal·lacions integrats				
Emissions a l'aire	654.490	0	1.372.564	
Aigües residuals	67.693	20.455	317.196	1.450,7
Residus	21.757	2.088	0	-100,0
Sòls, aigües subterrànies i aigües superficials	357.264	71.970	49.244	-31,6
Renous i vibracions	951.800	111.879	305.389	173,0
Altres equipaments i instal·lacions	6.311	16.015	63.121	294,1
Total	2.059.315	222.407	2.107.514	847,6
Inversió total	7.906.004	4.530.387	3.298.070	-27,2
Despeses corrents	8.020.226	7.436.671	7.301.852	-1,8

Font: INE

A les Illes Balears, de conformitat amb l'enquesta que elabora l'INE, la inversió el 2010 (3,2 M€) i la despesa corrent (7,3 M€) de les empreses en protecció ambiental ha disminuït en relació amb l'any anterior un 27,2% i un 1,8%, respectivament. Cal tenir en compte que la despesa corrent inclou el manteniment de les instal·lacions ja existents i despeses de personal, i, en canvi, la inversió correspon a noves aportacions. En la taula 43 s'observa que la partida on més s'inverteix és en emissions a l'aire, seguida d'aigües residuals i renous i vibracions. La inversió en protecció ambiental inclou la valo-

ració dels equipaments i les instal·lacions integrats que prevenen la contaminació, com també els destinats a tractar la contaminació i que operin de forma independent del procés de producció. Es consideren les despeses corrents la finalitat principal de les quals sigui la protecció del medi ambient.

Les empreses de les Balears destinaren a protecció ambiental 10,5 milions d'euros entre inversió i despesa corrent

IV. MONOGRAFIA

Temporalitat i estacionalitat en el mercat de treball de les Illes Balears

Laura Alomar Llorente
Maria del Mar Ribas Mas
Observatori del Treball de les Illes Balears

1 Resum executiu

- √ Una de les característiques de l'economia balear és l'estacionalitat, que concentra l'arribada de visitants, i per tant l'activitat turística, durant els mesos d'estiu. Aquest fet es trasllada al mercat laboral, de manera que els mesos centrals de l'any augmenta l'afiliació i es va reduint progressivament durant l'hivern.
- √ Aquest model estacional va acompanyat d'una marcada temporalitat. Això es reflecteix en la taxa de temporalitat, que tot i que se situa per sota de l'espanyola, és lluny dels valors comunitaris. La taxa espanyola, tot i els descensos experimentats els darrers anys, supera també la de la resta d'estats europeus i la mitjana de la UE-27 (14,1% el 2011).
- √ La taxa de temporalitat de les Illes Balears arriba al 24,1% l'any 2012, i se situa per davall de la taxa del conjunt d'Espanya (25,1%). El perfil dels treballadors temporals de les Illes Balears mostra una taxa de temporalitat pràcticament igualada entre homes i dones, mentre que per edat hi ha una preponderància clara dels joves menors de 25 anys (55,7%). Respecte de la nacionalitat la taxa dels estrangers (33,2%) supera amb escreix la dels ocupats espanyols (21,6%).
- √ Entre els homes, les activitats econòmiques que presenten més incidència del treball temporal són, entre d'altres, la construcció (42,8%) i l'agricultura (41,3%). En el cas de les dones són agricultura (47,1%) i transport, informació i comunicacions (28,3%). Respecte de les ocupacions, els pesos més elevats són el del grup d'artesans i treballadors qualificats (31,5%) i el del grup de treballadors de serveis de restauració (29%).
- √ Un altre aspecte derivat de l'estacionalitat és determinat per l'elevat nombre de contractes fixos discontinus registrats. Aquest és un tret característic de l'economia balear que no es produeix en altres comunitats autònomes. Així, mentre que el percentatge de contractes fixos discontinus respecte del total arriba al 3,8% a les Illes, en el conjunt nacional és pràcticament residual (0,8%) durant el 2012.
- √ En els darrers anys, el nombre d'afiliats amb contracte fix discontinu ha experimentat un creixement continuat de més del 3%, alhora que la resta de la contractació ha perdut afiliats, excepte els contractes temporals, que augmenten el 2% l'any 2012.
- √ El perfil dels afiliats a la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) amb un contracte fix discontinu és clarament femení (52,7%), d'entre 25 i 49 anys (65,6%) i de nacionalitat espanyola (79,4%). Aquests treballadors es concentren majoritàriament en les activitats de l'hostaleria, el comerç, i el transport i emmagatzematge, les quals corresponen als serveis, i sumen el 82% del total d'afiliats de l'any 2012. Altres activitats, com ara la construcció, la indústria i l'agricultura, tot i que tenen menys afiliats, han incrementat el seu pes des de l'any 2010.
- √ L'any 2012 es varen registrar 11.683 nous contractes fixos discontinus, el 79,6% dels quals eren nous contractes, i la resta (20,4%) eren conversions d'altres tipus de contractes temporals. Pel que fa al perfil, el percentatge més elevat de fixos discontinus sobre el total de contractes indefinits es produeix en el grup dels menors de 25 anys, tant en el cas dels homes com en de les dones (el 43,6% i el 40,5%, respectivament).

- √ Per sectors, el pes més elevat dels nous contractes fixos discontinus respecte del total d'indefinitos el trobam a l'hostaleria (el 63,2% l'any 2012). Ara bé, la seva evolució des de l'any 2007 mostra increments més intensos en altres sectors, com ara l'agricultura, la indústria i la construcció, cosa que fa pensar en el trasllat d'aquest model contractual, especialment pensat per als serveis turístics, cap a altres sectors.
- √ A conseqüència de l'increment del nombre de contractes fixos discontinus, també han augmentat els demandants d'ocupació fixos discontinus. De fet, han crescut més del 136% des de l'any 2005. L'any 2012 el 57,8% de les demandes són de dones, i el 41,7% del total de demandes corresponen a persones d'entre 40 i 54 anys. Respecte de la nacionalitat, el 81,4% de les demandes són d'espanyols, i quant al nivell educatiu, el 64,1% dels demandants han assolit la primera etapa de l'educació secundària, percentatge que es va reduint a mesura que augmenta el nivell d'estudis dels demandants.
- √ Les crides a treballadors fixos discontinus efectuades entre els mesos de gener a juliol del 2012 sumen el 89,4% del total a les Illes Balears. El mes amb més crides a Mallorca és l'abril, mentre que a la resta d'illes és el mes de maig.
- √ El 66% de les crides a fixos discontinus l'any 2012 ha estat per a treballadors de l'hostaleria, i entre aquests, la major proporció més elevada correspon els registrats en l'activitat de serveis d'allotjament. Tot i la gran importància de l'hostaleria, també s'han incrementat les crides a treballadors d'altres activitats econòmiques. Per exemple, respecte de les dades del 2009, destaca l'augment de les activitats de construcció especialitzada (198,9%), construcció d'edificis (162,4%), venda i reparació de vehicles (292,7%), o reparació i instal·lació de maquinària (317,1%).

2 L'estacionalitat i la temporalitat de l'ocupació a les Illes Balears

2.1. L'estacionalitat

L'elevat pes del turisme en l'economia balear, que estimacions internes de la Direcció General d'Economia i Estadístiques situen en valors del 30% del PIB, posa de manifest la seva importància en l'activitat econòmica de les Illes, sobretot tenint en compte que, segons les dades de l'INE, a Espanya assoleix el 10,8%. De fet, és considerat el motor del creixement de les Illes Balears. Això s'ha traduït en l'especialització en un model de sol i platja que, per la seva naturalesa, s'acompanya d'una marcada estacionalitat.

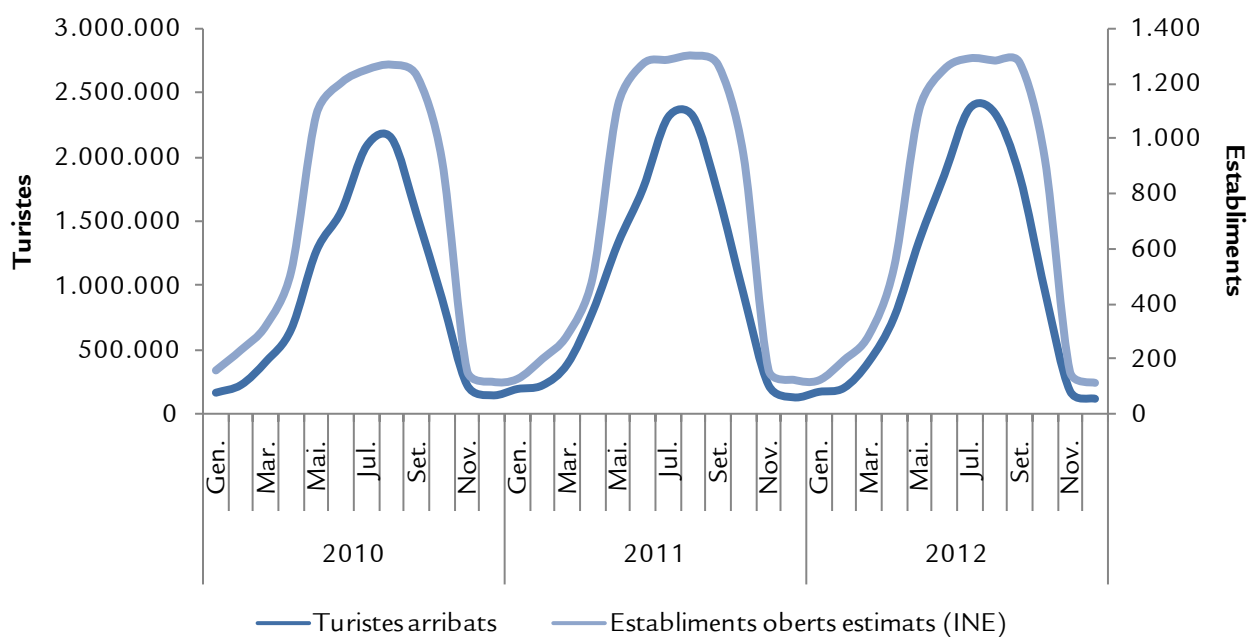
En aquest apartat ens centrarem en l'estacionalitat, tret característic de l'economia balear, que es fa palesa en la concentració de l'afluència de visitants a les Balears durant els mesos d'estiu, i genera així el que es coneix com a temporada alta. Tot seguit s'analitzen dos indicadors que mostren

l'acumulació de la demanda turística entre els mesos de juny i setembre. D'una banda, es presenta l'evolució dels turistes estrangers arribats per mesos i, de l'altra, el nombre d'establiments hotelers oberts cada mes de l'any.

En ambdós casos, com es veu en el gràfic 1, s'observa clarament l'efecte estacional. Així, les arribades de turistes entre maig i octubre del 2012 representen el 85% del total de tot l'any, fins i tot només en quatre mesos, de juny a setembre, ja suposen el 67% del conjunt de visitants. Respecte del nombre d'establiments oberts en el mateix període, les dades són molt similars: en els sis mesos compresos entre maig i octubre superen el 83%, i si es tenen en compte els mesos entre juny i setembre sumen el 60%. Atès això, la planta hotelera oberta durant els mesos d'hivern es mou entre el 15% i el 20%.

Aquesta evolució entre gener del 2010 i desembre del 2012 mostra, sens dubte, la concentració tant de visitants com d'establiments hotelers durant els mesos d'estiu. També s'observa que, en el mateix període, el nombre de visitants durant la temporada alta no ha aturat de créixer, alhora que els establiments es mantenen.

Gràfic 1. Evolució de l'arribada de turistes i els establiments oberts estimats a les Illes Balears (2010-2012)

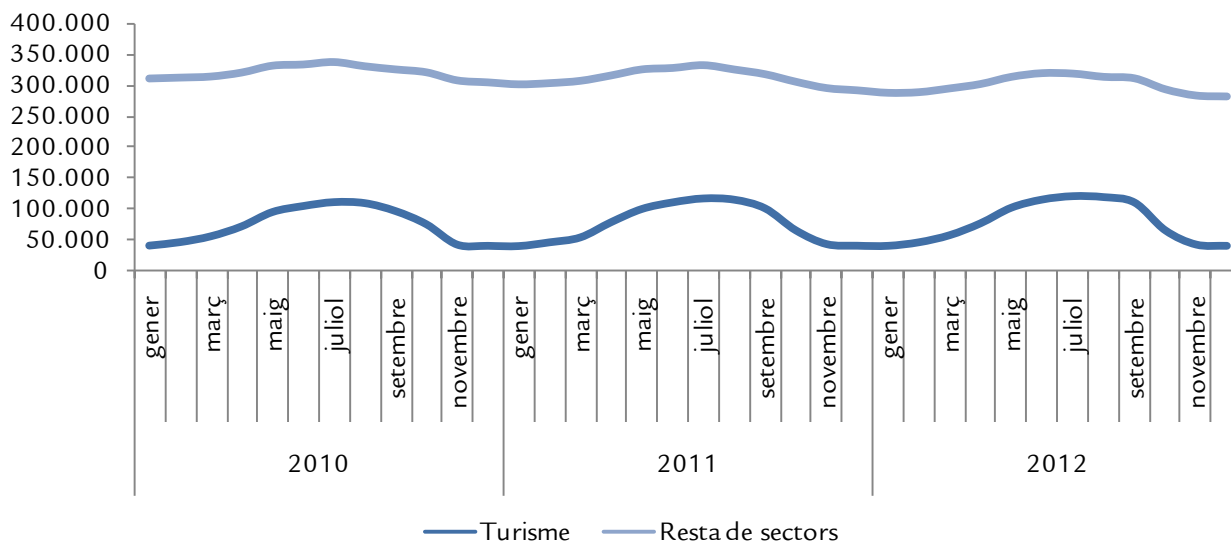

Font: OTIB a partir de dades de FRONTUR (IET) i EOH (INE)

L'estacionalitat, inevitablement, es trasllada també al mercat de treball, com es pot veure en el gràfic 2, que recull l'afiliació tant del sector turístic com de la resta de sectors. D'entrada, es fa palesa la forma d'ona de la línia que representa en el sector del turisme en resposta al fort component estacional que el caracteritza. En canvi, l'afiliació en la resta de sectors mostra un comportament més estable, amb una lleugera tendència a la baixa.

Com a mostra, el nombre d'afiliats en turisme del mes de juliol de 2012 és de 122.713 persones, mentre que al desembre és de 42.173 persones. Així, el darrer mes de l'any hi ha registrats 80.540 afiliats menys que al mes de juliol; per tant, la diferència de treballadors entre ambdós mesos és del 191%. A la resta de sectors aquesta diferència és més baixa (un 13,4%), fet que es reflecteix en una línia amb oscil·lacions menys acusades.

Gràfic 2. Evolució de les afiliacions en el sector turístic i en la resta de sectors a les Illes Balears (2010- 2012)

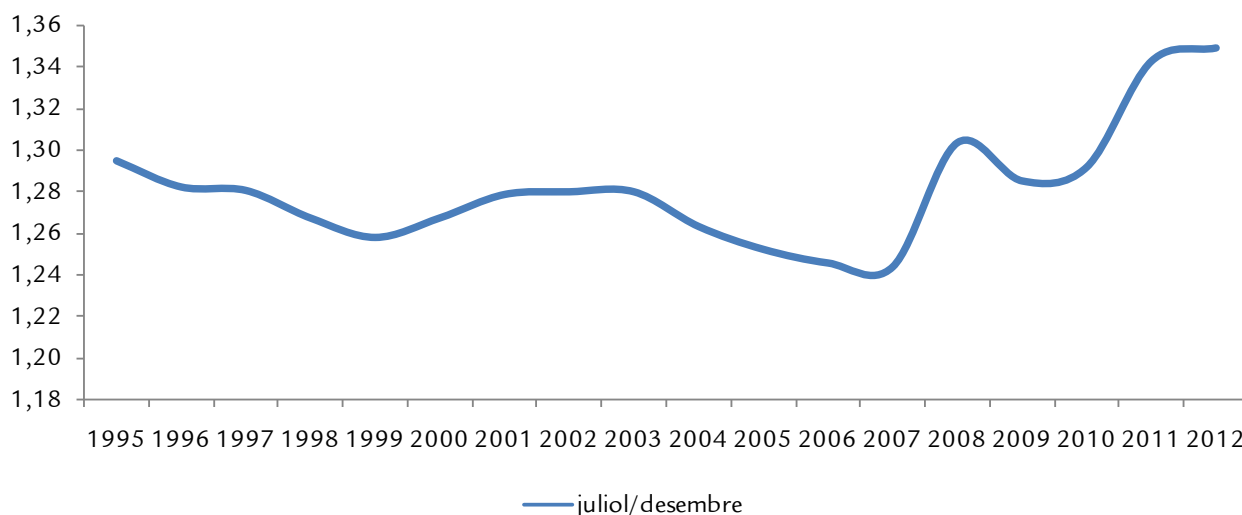
Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

En totes les activitats econòmiques, excepte en educació, l'afiliació del mes de juliol supera la del mes de desembre, de manera que per al conjunt d'activitats la diferència és del 36,5% l'any 2012, tot i que hi ha grans oscil·lacions entre activitats. En detall, l'activitat que presenta la incidència més elevada de l'estacionalitat és l'hostaleria, amb una diferència de persones afiliades entre els mesos de juliol i desembre del 205,5%. La segueixen, entre d'altres, les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment, amb una diferència del 72,6%. De fet, les xifres més elevades corresponen al sector dels serveis.

Per acabar, el gràfic 3 mostra l'evolució de l'estacionalitat

del nombre de persones afiliades a la TGSS a les Illes Balears entre els anys 1995 i 2012. Es compara, doncs, el total d'ocupació del mes de juliol respecte del mes de desembre de cada any. Els valors superiors a la unitat representen l'ocupació més elevada de juliol respecte a desembre. Per tant, es fa palès que en tota la sèrie el nombre de treballadors en temporada alta supera clarament el de temporada baixa. A més, destaca l'augment progressiu de l'estacionalitat a partir de l'any 2007, coincidint amb el començament de la crisi. Això es pot explicar per la disminució de treballadors en altres sectors econòmics més estables al llarg de l'any, fet que, juntament amb l'augment dels afiliats en el sector dels serveis, provoca l'augment de la incidència de l'estacionalitat.

Gràfic 3. Evolució de l'estacionalitat de l'ocupació a les Balears (1995-2012)

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

L'anàlisi de l'estacionalitat per illes mostra la tendència al·listica de l'indicador en tota la sèrie estudiada. Aquest augment es produeix a totes les illes i, per tant, en el conjunt de la comunitat autònoma. L'illa que presenta uns valors més als l'any 2012, i amb diferència, és Formentera (149,8%). La

segueixen Eivissa (78,3%), Menorca (40,1%) i, finalment, Mallorca (28,2%). Al mateix temps, el resultat del conjunt de les Illes Balears ha crescut de manera continuada des del 25,2% de l'any 2005 fins al 34,9% del 2012.

Quadre 1. Evolució de l'estacionalitat a partir dels treballadors afiliats a la TGSS el mes de juliol i el mes de desembre de cada any per illa (2005-2012)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mallorca	20,4%	19,7%	19,6%	25,5%	23,7%	23,9%	28,2%	28,1%
Menorca	33,3%	32,3%	31,4%	37,4%	34,8%	36,2%	42,8%	40,1%
Eivissa	58,8%	59,1%	57,6%	65,0%	61,7%	65,3%	74,8%	78,3%
Formentera	122,0%	128,7%	131,1%	132,5%	131,1%	130,4%	134,8%	149,8%
Illes Balears	25,2%	24,6%	24,4%	30,3%	28,5%	29,2%	34,3%	34,9%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

2.2. La temporalitat de l'ocupació

L'estacionalitat, com ja s'ha vist, suposa la concentració de l'activitat econòmica i, consegüentment, de l'ocupació durant els mesos d'estiu. Aquest model va acompanyat d'un nombre més elevat de contractes temporals a les Balears, ja que sembla que s'adapten més fàcilment a les seves característiques. A continuació, es presenta una anàlisi de la temporalitat tant a les Illes com en l'entorn més proper, Espanya i Unió Europea.

2.2.1. Marc legislatiu del contracte temporal a Espanya i a la UE-27

El mercat de treball espanyol es caracteritza per la seva dualitat, és a dir, tots els contractes existents es poden reduir en dos tipus: els indefinits i els temporals. Aquest fet provoca una gran volatilitat del mercat laboral, tant respecte de l'ocupació com de l'atur, i situa la taxa de temporalitat espanyola en el 23,6% en l'any 2012.

En els darrers trenta anys han tingut lloc successives reformes laborals, cadascuna amb uns objectius específics. Als anys vuitanta, davant l'elevada taxa d'atur, es varen introduir contractes de caire temporal per flexibilitzar el mercat i crear ocupació. Més tard, atesa l'elevada temporalitat que es va generar, es dugueren a terme diverses modificacions per fomentar la contractació indefinida. La legislació referent a la contractació és molt extensa, però es pot resumir en els preceptes següents:

- * Els articles 12 i 15 de l'Estatut dels treballadors.
- * El Reial decret 2720/1998, de 18 de desembre, pel qual es desplega l'article 15 de l'Estatut dels treballadors en matèria de contractes de durada determinada.
- * La Llei 12/2001, de 9 de juliol, de mesures urgents de reforma del mercat de treball per a l'increment de l'ocupació i la millora de la seva qualitat.
- * La Llei 45/2002, de 12 de desembre, de mesures urgents per a la reforma del sistema de protecció per atur i millora de l'ocupabilitat.
- * La Llei 43/2006, de 29 de desembre, per a la millora del creixement i de l'ocupació.
- * La Llei 40/2007, de 4 de desembre, de mesures en matèria de Seguretat Social.

- * El Reial decret llei 1/2011, d'11 de febrer, de mesures urgents per promoure la transició a l'ocupació estable i la requalificació professional de les persones desocupades.
- * Reial decret llei 3/2012, de 10 de febrer, de mesures urgents per a la reforma laboral.

D'una banda, l'article 15 de l'Estatut dels treballadors estableix que el contracte de treball es pot concertar per temps indefinit o per una durada determinada. En aquest article s'estableixen un seguit de supòsits taxats segons els quals es pot fer un contracte de durada determinada i, per tant, si no es produeix cap d'aquests supòsits, la contractació hauria de ser indefinida. Aquests casos són els següents:

- ◆ Contracte per a la realització d'una obra o servei determinats dins de l'activitat de l'empresa.
- ◆ Contracte eventual per circumstàncies de la producció, si els canvis en el mercat, l'acumulació de tasques o un excés de comandes ho exigeixen.
- ◆ Contracte d'interinitat, amb l'objectiu de substituir treballadors amb reserva del lloc de treball.

Com ja s'ha comentat, els contractes temporals es varen instaurar amb la finalitat de crear ocupació, especialment entre els col·lectius més afectats per l'atur (joves, dones, persones amb discapacitat, etc.). L'abús dels anys posteriors va dur a la necessitat de limitar-los. És per això que la reforma de l'any 1994 va fer desaparèixer el contracte de foment de l'ocupació temporal amb caràcter general, i la de l'any 1997, el contracte de llançament de nova activitat, tot amb l'objectiu de garantir l'estabilitat de l'ocupació.

També, a partir de 2006 i coincidint amb les bones dades que presentava l'ocupació en aquell moment, s'adoptaren mesures per incentivar l'ocupació indefinida i el descens de la temporalitat. Entre les mesures adoptades hi ha l'establiment de límits temporals pels successius contractes temporals que pot subscriure una empresa amb un treballador i la derogació de la figura del contracte temporal d'inserció.

Arribats al 2012, amb una taxa d'atur del 25%, que augmenta fins al 53,2% en el cas dels menors de 25 anys, i amb una temporalitat del 23,6%, hi ha un corrent de pensament que considera que aquesta dicotomia contractual és la causa dels problemes estructurals del mercat laboral espanyol, i que les diverses reformes no han aconseguit reduir aquesta dualitat.

En aquest sentit, s'estableix que la sortida d'aquesta situació es basa a incrementar la flexibilitat del mercat de treball amb l'existència d'un únic contracte indefinit, entre altres mesures, com també establir programes específics per al col·lectiu de joves, incidint especialment en la formació per facilitar-los l'ocupabilitat i la promoció professional.

Amb aquesta intenció es redacta la darrera reforma laboral publicada en el BOE d'11 de febrer de 2012. L'objectiu final és la *flexiseguretat*¹. Per això es prenen, entre d'altres, les mesures següents: fomentar la contractació indefinida, incentivar la flexibilitat interna a l'empresa com a alternativa a la destrucció d'ocupació i afavorir l'eficiència del mercat de treball com a element vinculat a la reducció de la dualitat laboral, principalment mitjançant l'extinció de contractes de treball.

Pel que fa a l'entorn més pròxim, la regulació europea² d'aquest tipus de contractes és molt genèrica i la seva principal finalitat és prevenir la perversió de l'encadenament d'aquest tipus de contractes. Per aquest motiu, s'estableixen disposicions mínimes amb l'objectiu de garantir la igualtat de tracte d'aquests treballadors independentment de la durada del seu contracte. Aquestes disposicions fan referència només a les condicions de treball dels empleats, ja que els aspectes relatius a la seguretat social depenen de cada estat membre.

Per tant, la contractació temporal dels països europeus es caracteritza per la seva heterogeneïtat, amb legislacions laborals molt diferents de l'espanyola i que responen a les diverses característiques culturals de cada un. Així, mentre que en alguns països pràcticament no existeix cap regulació sobre això, en altres s'ha optat per legislar aquesta matèria.

A França es considera que el treballador temporal està en una situació precària, per la qual cosa hi ha mesures per desmotivar l'ús d'aquest tipus de contractació (CDD, *contrat à durée déterminée*) a favor de la indefinida (CDI, *contrat à durée indéterminée*). Només s'accepta en supòsits taxats molt determinats i amb una durada màxima de 18 mesos. Una vegada acabat aquest període, els treballadors passen a ser fixos i, en cas contrari, les empreses els han de bonificar amb el 10% del salari brut.

Al Regne Unit i a Irlanda es manté una visió més liberal, de manera que hi ha una regulació mínima amb la intenció que sigui el mercat el que en determini les condicions. Així, no hi ha límits a l'hora d'establir la durada del contracte ni tampoc quant al nombre de vegades que es pot renovar.

En el cas d'Alemanya, fins a la meitat dels anys vuitanta la contractació temporal era pràcticament inexistent i a partir d'aleshores va introduir amb la finalitat de promoure l'ocupació. El termini màxim per a aquest tipus de contractes és de dos anys; ara bé, es pot ampliar en dos casos concrets: en les empreses de nova creació i per fomentar la contractació dels aturats de més edat.

Juntament amb els models tradicionals de contractació indefinida, a Itàlia es preveuen diversos tipus de contracte per fomentar la nova contractació, els quals reben el nom d'atípics i tenen naturalesa temporal. D'aquests, els contractes per temps determinat són els més utilitzats per les empreses, amb una durada màxima de tres anys i, en cas d'incompliment, es converteixen en contractes per temps indeterminat.

En resum, el denominador comú d'aquesta modalitat de contractació és determinat per la voluntat d'augmentar la flexibilitat del mercat laboral mitjançant l'estimulació de l'ocupació i es dirigeix especialment als col·lectius més desfavorits: joves, dones i aturats de llarga durada, entre d'altres. Com a mostra, la taxa de temporalitat de la UE-27 el 2011 és del 14,1%, amb taxes que pràcticament no superen el 15% en els països esmentats anteriorment, i que queden clarament allunyades del 25,4% de la taxa espanyola.

Quant a l'evolució des de l'any 2002, com recullen el quadre 2 i el gràfic 4, la tendència majoritària d'aquests països és la d'augmentar la seva temporalitat. Al mateix temps, són quatre els estats que rompen la tendència, amb un descens d'aquest indicador. Destaca Espanya, amb una reducció de 6,7 p. p. en aquest període, seguida per Noruega (-2,3 p. p.) i Finlàndia (-1,7 p. p.). En el cas d'Espanya, i especialment a partir de l'any 2007, més que per una millora en les condicions del mercat laboral, aquest descens respon a l'elevada reducció de l'ocupació de caire temporal, que són els treballadors que han patit més intensament els efectes de la crisi.

¹ *Flexiseguretat*: és un model d'organització del mercat de treball mitjançant polítiques proactives per part de l'estat. L'objectiu d'aquest model és aconseguir un mercat de treball flexible, que garanteixi la protecció social dels treballadors i l'establiment d'un règim de drets i deures per a aquests, incidint en la formació i la reinserció laboral.

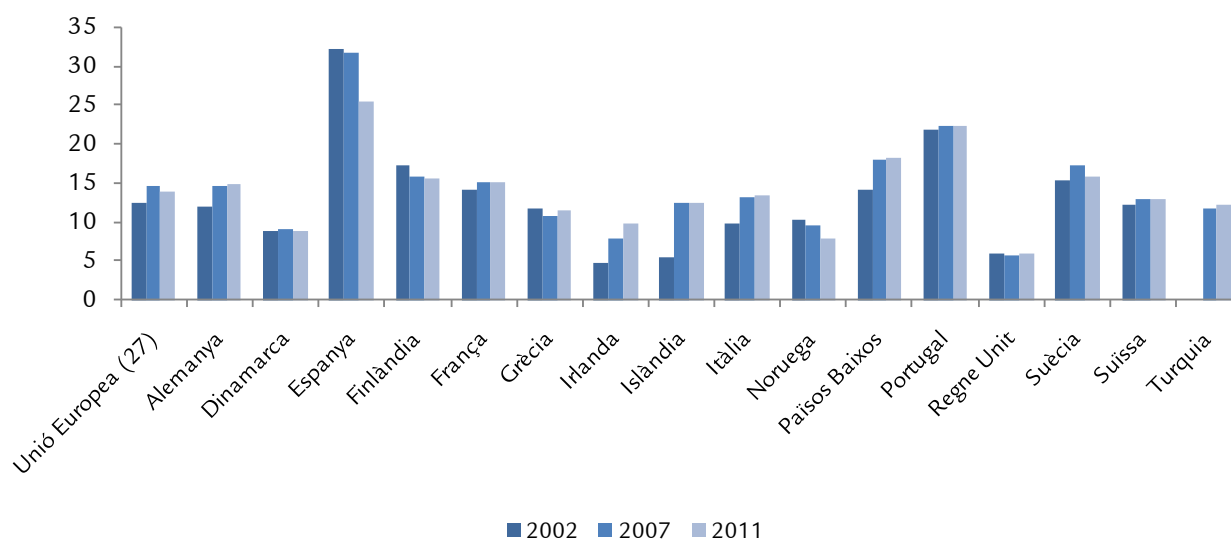
² Directiva 99/70/CE del Consell, de 28 de juny de 1999, relativa a l'Acord marc sobre el treball de durada determinada de la CES, la UNICE i el CEEP.

Quadre 2. Evolució del percentatge d'ocupats temporals respecte del total d'ocupats en els països de la Unió Europea per sexe (2002, 2007 i 2011)

	Total			Homes			Dones		
	2002	2007	2011	2002	2007	2011	2002	2007	2011
Unió Europea (27)	12,4	14,6	14,0	11,7	13,9	13,6	13,2	15,3	14,6
Alemanya	12,0	14,7	14,8	11,8	14,7	14,6	12,3	14,7	14,9
Dinamarca	8,9	9,0	8,9	7,2	7,7	8,3	10,5	10,3	9,4
Espanya	32,1	31,7	25,4	30,1	30,6	24,2	35,0	33,1	26,6
Finlàndia	17,2	15,9	15,5	13,9	12,3	12,6	20,6	19,4	18,4
França	14,1	15,0	15,2	12,5	14,0	14,6	16,0	16,1	15,8
Grècia	11,8	10,9	11,6	10,4	9,3	10,5	13,9	13,2	12,9
Irlanda	4,9	8,0	9,9	4,1	6,7	9,5	5,7	9,5	10,3
Islàndia	5,4	12,4	12,4	5,2	11,1	12,4	5,5	13,7	12,4
Itàlia	9,9	13,2	13,4	8,3	11,2	12,3	12,1	16,0	14,7
Noruega	10,3	9,5	8,0	8,0	7,4	6,6	12,7	11,6	9,5
Països Baixos	14,2	17,9	18,2	12,0	16,4	17,0	16,8	19,5	19,5
Portugal	21,7	22,4	22,2	20,3	21,8	22,0	23,3	23,0	22,4
Regne Unit	6,0	5,7	6,0	5,3	5,1	5,6	6,8	6,4	6,4
Suècia	15,3	17,2	15,9	12,9	14,7	14,0	17,6	19,7	17,9
Suïssa	12,3	12,9	12,9	11,8	12,7	12,5	12,8	13,2	13,3
Turquia	-	11,8	12,2	-	12,0	12,3	-	11,4	11,7

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

Gràfic 4. Evolució del percentatge d'ocupats temporals respecte del total d'ocupats en els països de la Unió Europea (2002, 2007 i 2011)

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

Al mateix temps, es poden comparar la taxa d'ocupació i la taxa de temporalitat dels diferents estats, per comprovar si hi ha una relació entre el treball de caire temporal i la resta de l'ocupació. En el quadre 3 es mostra la taxa d'ocupació de la població de 15 a 64 anys per sexe, i s'observa que els tres països amb les taxes més elevades (Suïssa, Islàndia i Noruega) presenten taxes de temporalitat per sota del 13%, mentre que Espanya, amb la taxa de treball temporal més alta de la UE-

27, assoleix una de les taxes d'ocupació més baixes (57,7%). Per tant, es podria dir que hi ha una relació inversa entre la taxa d'ocupació i la de temporalitat, de manera que com més ocupació menys temporalitat. Ara bé, les dades presentades són de països diferents que disposen de legislacions diverses i, fins i tot, divergents, cosa que fa que aquesta conclusió estigui molt condicionada per altres factors que aquí no es recullen.

Quadre 3. Evolució de la taxa d'ocupació (15 a 64 anys) per sexe als països de la Unió Europea (2002, 2007 i 2011)

	Total			Homes			Dones		
	2002	2007	2011	2002	2007	2011	2002	2007	2011
Unió Europea (27)	62,4	65,3	64,3	70,4	72,5	70,1	54,5	58,2	58,5
Alemanya	65,4	69,0	72,5	57,0	63,6	66,3	58,8	63,2	67,7
Dinamarca	76,4	77,0	73,1	68,9	70,7	67,5	72,6	73,2	70,4
Espanya	58,6	65,6	57,7	69,6	69,1	68,1	44,3	54,7	52,0
Finlàndia	69,1	70,3	69,0	70,9	72,1	70,6	67,3	68,5	67,4
França	62,9	64,3	63,8	71,8	74,7	77,3	56,4	59,6	59,7
Grècia	57,7	61,4	55,6	72,5	74,9	65,9	43,1	47,9	45,1
Irlanda	65,1	69,2	59,2	72,7	76,2	63,2	55,2	60,6	55,4
Islàndia	85,0	85,1	78,5	75,0	77,5	63,1	81,9	80,8	76,6
Itàlia	55,4	58,7	56,9	75,5	76,5	76,3	41,9	46,6	46,5
Noruega	77,3	76,8	75,3	76,8	73,8	68,1	74,2	74,0	73,4
Països Baixos	74,5	76,0	74,9	77,3	77,5	74,5	65,9	69,6	69,9
Portugal	69,2	67,8	64,2	80,2	80,8	75,9	61,7	61,9	60,4
Regne Unit	71,2	71,5	69,5	80,3	79,5	77,1	65,2	65,5	64,5
Suècia	74,0	74,2	74,1	82,9	82,2	79,8	72,5	71,8	71,8
Suïssa	78,9	78,6	79,3	86,2	85,6	85,3	71,5	71,6	73,2
Turquia	-	44,6	48,4	-	66,8	69,2	-	22,8	27,8

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat

2.2.2. Evolució de la taxa de temporalitat a Espanya i a les Illes Balears

La temporalitat presenta una tendència a la baixa en els darrers anys. Tot i això, la seva evolució ha passat per dos moments diferents des de l'any 2006. En primer lloc, entre l'any 2006 i el primer trimestre de 2008, la caiguda es pot atribuir als efectes derivats de l'aplicació de la Llei 43/2006, que recull les mesures adoptades per diversos interlocutors socials en l'Acord per a la millora del creixement i de l'ocupació³.

En segon lloc, a partir del segon semestre del 2008, ja immersos en la crisi econòmica, aquest descens és motivat per la destrucció d'ocupació en sectors que presenten una elevada concentració de contractes temporals, com en el cas de la construcció i el comerç.

Hi ha diferències importants entre les taxes de temporalitat de les diferents comunitats autònomes, que arriben a 16,7 p. p. Entre les autonomies amb les taxes més elevades hi ha Extremadura (34,3%), Andalusia (32,7%) i Múrcia (32,6%). A l'altre costat, Madrid (17,6%) i Catalunya (18,4%) són les que presenten unes ràtios inferiors. Les Illes Balears són la sisena comunitat amb la taxa més alta (el 24,1% l'any 2012), i superen aquest any la mitjana del conjunt nacional (23,6%).

Si s'analitzen les dades segons el sexe, els resultats mostren que, en general, a tot el territori nacional són les dones les que han plantat cara a una temporalitat més elevada. Així, les diferències entre les taxes de les dones i les dels homes poden arribar a 8,9 p. p. a favor de les primeres, com en el cas del País Basc (el 25,6% vs. el 16,6%). Aquest fet es produeix a totes les autonomies excepte a les Balears, on la taxa masculina supera la femenina.

³ «Acord per a la millora del creixement i de l'ocupació», presentat pels interlocutors socials al Govern nacional l'any 2006. Inclou mesures per impulsar l'ocupació, la contractació indefinida i la conversió de l'ocupació temporal en fixa. També presenta altres mesures per limitar l'ús successiu de contractes temporals i per potenciar l'eficiència de les polítiques actives d'ocupació.

Quadre 4. Evolució de la taxa de temporalitat per sexe i comunitat autònoma (2007-2012)

	Total				Homes				Dones			
	2007	2009	2011	2012	2007	2009	2011	2012	2007	2009	2011	2012
Andalusia	44,8	36,4	34,3	32,7	43,9	35,2	33,8	31,2	46,3	38,0	35,0	34,3
Aragó	27,6	21,9	23,8	21,4	25,0	17,9	22,3	20,5	31,0	26,7	25,4	22,4
Astúries	30,2	23,8	24,0	23,0	27,9	20,7	21,6	21,2	33,3	27,3	26,6	25,0
Illes Balears	28,9	24,9	26,8	24,1	30,1	26,0	26,9	24,6	27,5	23,5	26,7	23,5
Canàries	37,7	30,5	31,2	28,2	37,4	29,0	29,2	27,4	38,2	32,4	33,4	29,1
Cantàbria	28,9	23,4	20,9	19,7	26,1	21,3	19,0	17,2	32,5	25,9	23,0	22,5
Castella i Lleó	27,3	21,9	21,5	20,3	24,9	18,9	19,4	17,3	30,5	25,5	24,0	23,8
Castella-la Manxa	34,1	27,3	26,2	23,0	31,7	24,7	25,1	22,9	38,0	30,8	27,7	23,2
Catalunya	23,7	18,0	20,1	18,4	23,0	17,3	18,4	17,3	24,5	18,8	21,9	19,5
Com. Valenciana	34,2	28,4	27,3	27,1	33,3	27,4	26,7	25,6	35,6	29,6	28,1	28,9
Extremadura	41,2	35,6	36,7	34,3	38,0	30,5	34,4	32,3	46,0	42,9	39,6	36,8
Galícia	31,4	26,7	24,7	23,1	30,5	24,6	22,4	20,8	32,4	29,2	27,3	25,7
Madrid	25,1	19,6	19,5	17,6	23,5	17,6	18,7	16,7	26,9	21,7	20,2	18,5
Múrcia	40,0	32,7	33,8	32,6	39,6	31,9	34,6	32,3	40,5	33,7	32,7	33,0
Navarra	27,7	23,0	25,6	21,7	24,3	19,5	23,1	17,8	32,1	27,2	28,4	26,0
País Basc	28,1	22,1	22,8	21,0	24,1	18,1	19,8	16,6	32,9	26,8	25,9	25,6
La Rioja	25,0	19,9	19,7	20,7	21,9	19,6	18,5	20,3	29,2	20,1	21,1	21,3
Total Espanya	31,7	25,4	25,3	23,6	30,6	23,8	24,2	22,3	33,1	27,3	26,6	25,1

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Si es desagrega la taxa respecte de diverses variables juntament amb el sexe, es pot obtenir el perfil del treballador de les Illes Balears amb un contracte temporal. En el quadre 5 es mostra la taxa de temporalitat de l'any 2012 segons l'edat i el sexe dels assalariats, tant de les Illes Balears com del conjunt nacional. Respecte de l'edat, els més joves són els que assolixen les taxes més altes i, en aquest grup, els del conjunt d'Espanya (62,4%) superen en termes relatius els joves de les

Balears (55,7%). En el cas de les persones de mitjana edat (de 25 a 54 anys), la taxa es va reduint, i continua perdent pes també per al col·lectiu de més grans de 55 anys, que són els que presenten una taxa de temporalitat més baixa. Mentre que en el cas d'Espanya les dones presenten una incidència més elevada de contractes temporals en tots els grups d'edat, en el cas de les Balears, en la franja de 25 a 54 anys, són els homes els que presenten les taxes més elevades.

Quadre 5. Taxa de temporalitat per edat i sexe a les Illes Balears i a Espanya (2012)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
15-24	55,7	54,5	57,2	62,4	62,4	62,3
25-54	22,8	24,2	21,4	23,2	21,9	24,5
55-64	14,1	10,4	18,5	9,7	8,2	11,4
Total	24,1	24,6	23,5	23,6	22,3	25,1

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

També el col·lectiu d'estrangers pateix una elevada temporalitat, de fet, més intensa que els espanyols. Al 2012, mentre que aquests darrers presenten una taxa del 21,6%, els estrangers arriben al 33,2% a les Illes. També al conjunt d'Espanya es donen resultats similars amb taxes de temporalitat pels estrangers que, pràcticament, dupliquen les dels espanyols.

Quant al sexe, una vegada més, es donen resultats diferents a les Balears, on les dones (nacionals i estrangeres) presenten menor temporalitat que els homes. En canvi, en el conjunt d'Espanya mentre les dones de nacionalitat espanyola mostren una ràtio superior als homes, en el cas dels estrangers es dona la situació contrària.

Quadre 6. Taxa de temporalitat per sexe i nacionalitat a les Illes Balears i a Espanya (2012)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Espanyols	21,6	22,4	20,6	21,1	19,4	23,1
Estrangers	33,2	33,7	32,7	40,1	43,4	37,1
Total	24,1	24,6	23,5	23,6	22,3	25,1

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Respecte del nivell d'estudis, ja és coneguda la relació d'aquest indicador amb l'ocupació i l'atur, de manera que un nivell educatiu més elevat es tradueix en més ocupació i un nivell d'atur inferior. Aquesta relació sembla que es repeteix en la temporalitat, ja que en el quadre 7 s'observa que com més elevada és l'educació assolida, menor és la incidència de

la temporalitat. Aquesta relació és més evident entre els homes que entre les dones. Així, la temporalitat dels homes que han assolit l'educació primària supera la dels que han acabat els estudis superiors en 10,1 p. p., mentre que en el cas de les dones aquesta diferència és de 2,2 p. p.

Quadre 7. Taxa de temporalitat per nivell d'estudis i sexe a les Illes Balears i a Espanya (2012)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Fins a educació primària	28,5	31,9	24,6	29,4	30,6	27,9
Fins a ESO (1ª etapa)	23,8	26,0	21,2	27,4	26,9	28,1
Fins a ESO (2ª etapa)	25,0	23,5	26,8	23,9	21,9	25,9
Fins a ed. superior i doctorat	22,1	21,8	22,3	19,8	16,8	22,6
Total	24,1	24,6	23,5	23,6	22,3	25,1

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Les activitats econòmiques amb més incidència de treball temporal a les Illes Balears són l'agricultura i la construcció (el 41,5% i el 40,9%, respectivament), seguides del comerç i l'hostaleria (26,4%), i dels altres serveis (que inclouen les activitats artístiques, culturals, esportives, associatives i de la llar), amb una taxa del 23,4%. En el conjunt nacional són també aquestes activitats les que presenten una temporalitat més elevada.

Per sexe, s'observa, en general, un pes més elevat dels homes en les activitats relacionades amb la construcció, mentre que les dones presenten taxes superiors a les masculines en els serveis. Així, entre els homes, les activitats que presenten uns resultats més alts són l'agricultura (41,3%) i la construcció (42,8%), seguides a certa distància pel comerç (25,5%), mentre que les activitats amb més temporalitat entre les dones són l'agricultura (47,1%), el transport, informació i comunicacions (28,3%), i el comerç i hostaleria (27,2%).

Quadre 8. Taxa de temporalitat per activitat econòmica i sexe a les Illes Balears i Espanya (2012)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
0 Agricultura, ramaderia i pesca	41,5	41,3	47,1	59,8	57,7	66,6
1 Indústries de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i paper	5,7	6,4	3,3	19,9	16,9	24,9
2 Indústries extractives, química, cautxú, subministrament d'energia	15,2	16,1	6,9	14,5	14,6	14,5
3 Construcció de maquinària, equips elèctrics i material de transport	16,9	21,1	-	15,0	15,0	15,3
4 Construcció	40,9	42,8	-	36,3	38,4	16,0
5 Comerç al detall i a l'engròs, hostaleria	26,4	25,5	27,2	25,0	22,8	26,9
6 Transport, informació i comunicacions	21,3	19,0	28,3	17,5	16,8	19,1
7 Mediocriació financera, assegurances, activitats immobiliàries, serveis professionals	16,5	16,3	16,6	18,0	17,3	18,6
8 Administració pública, educació i sanitat	22,7	19,8	24,5	21,9	17,4	24,6
9 Altres serveis	23,4	25,1	22,5	31,6	31,2	31,7
Total	24,1	24,6	23,5	23,6	22,3	25,1

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

Per ocupacions, destaca la baixa incidència de la temporalitat en la direcció d'empreses i d'administracions públiques, alhora que en la resta d'ocupacions augmenta considerablement, tant a les Illes Balears com a escala nacional. Així, a les Balears s'observa que en el grup 7, d'artesans i treballadors qualificats, el 30,5% dels treballadors té una feina temporal

durant l'any 2012. El segueixen el grup 5, de treballadors dels serveis (29,0%), i el grup 9, de treballadors no qualificats (28,6%). Mentrestant, a Espanya els grups que presenten una temporalitat més elevada són el grup 9 (38,6%) i el grup 7 (27,0%).

Quadre 9. Taxa de temporalitat segons l'ocupació (1 dígit) i sexe a les Illes Balears i Espanya (2012)

	Illes Balears			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
1 Direcció de les empreses i de l'Administració pública	7,9	6,2	11,4	6,7	5,6	9,2
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	23,2	26,4	21,1	20,2	17,2	22,5
3 Tècnics i professionals de suport	17,2	16,3	18,6	16,8	16,2	17,8
4 Empleats de tipus administratiu	11,6	10,7	12,2	15,6	13,4	16,8
5 Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerç	29,0	23,8	32,1	26,0	21,8	28,5
6 Treballadors qualificats en agricultura i pesca	21,9	20,9	34,1	26,0	25,4	30,7
7 Artesans i treballadors qualificats d'indústries manufactures, construcció i mineria	30,5	31,1	9,0	27,0	26,6	32,1
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària; muntadors	24,8	24,2	30,4	19,3	18,4	25,3
9 Treballadors no qualificats	28,6	39,7	23,9	38,6	47,3	33,6
TOTAL	24,1	24,6	23,5	23,6	22,3	25,1

Font: OTIB a partir de dades de l'INE-EPA

De les dades anteriors, es recull el fet que els treballadors que presenten unes taxes de temporalitat més altes són els homes menors de 25 anys i de nacionalitat espanyola, i també que els estudis permeten afrontar la temporalitat, ja que com més alt és el nivell educatiu menor és el pes dels contractes temporals. Respecte de les activitats econòmiques, les que tenen una incidència més elevada de treball temporal són l'agricultura i la construcció, seguides dels serveis, mentre que l'ocupació amb més contractació temporal correspon als treballadors no qualificats.

3 El treball fix discontinu a Espanya i a les Illes Balears

Un dels trets característics de l'economia balear, com ja s'ha avançat en un apartat anterior, és l'estacionalitat. Aquesta concentració de l'activitat econòmica durant els mesos d'estiu es tradueix en una incidència més elevada de la contractació fixa discontinua, ja que sembla que s'adapta millor a les necessitats del mercat laboral de les Illes. Per aquest motiu, i atesa la seva gran importància, s'analitza a continuació en aquest monogràfic.

3.1. Marc legislatiu del contracte fix discontinu

L'article 12 de l'Estatut dels treballadors fa referència als fixos discontinus. Així, s'explica que el contracte de treball a temps parcial de durada indefinida es fa servir quan es concerta per fer treballs fixos i periòdics dins el volum normal d'activitat de l'empresa, o quan es concerta per fer treballs que tinguin el caràcter de fixos discontinus i no es repeteixen en dates certes, dins el volum normal d'activitat de l'empresa.

Posteriorment, la reforma de 1997 de la Llei de l'Estatut dels treballadors (Reial decret llei 8/1997, convertit en la Llei 63/1997) modifica la redacció de l'article 12 de l'Estatut, de manera que els treballadors fixos discontinus tornen a situar-se fora de l'emparrament del temps parcial i assumeixen una regulació pròpia. És a dir, la legislació considera que el treball fix discontinu que es repeteix en el temps (que podem anomenar fix discontinu periòdic per distingir-lo) és a temps parcial i s'inclou en l'article 12. En canvi, el treball fix discontinu que no es repeteix en el temps ja no es considera a temps parcial i es regula en l'article 15.8.

Aquesta distinció suposa per al treballador grans diferències, ja que en el primer cas, el que hem anomenat periòdic, es considera que el treballador no està en situació legal d'atur i, per tant, no té dret a percebre cap prestació. En canvi, en el segon cas, als treballadors sí se'ls reconeix en situació legal d'atur i poden, així, percebre la prestació. Això canvia amb la Llei 43/2006, que té per finalitat la millora de la protecció per atur a col·lectius específics, la qual en l'article 15.1 estableix que estan en situació legal d'atur els treballadors fixos discontinus, inclosos els que fan treballs fixos i periòdics que es repeteixen en dates certes.

La disposició addicional dotzena de la Llei 3/2012, de 6 de juliol, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral, inclou una bonificació del 50% de les quotes a la TGSS fins al 31 de desembre de 2013 per a totes les empreses relacionades amb el turisme, de comerç vinculat a aquestes activitats i d'hostaleria que mantinguin l'ocupació dels treballadors fixos discontinus els mesos de març i de novembre. La seva finalitat és perllongar la temporada, allargant la durada del contracte, i reduir els mesos que aquests treballadors són a l'atur, entre d'altres.

Respecte a la conversió d'altres contractes en fixos disconti-

nus, la mateixa legislació anterior només recull la possibilitat de convertir el contracte temporal en un de fix discontinu. En principi, en aquest cas el treballador sortiria beneficiat en passar d'un contracte temporal a un d'indefinit, malgrat que sigui discontinu en el temps. Per tant, s'entén que els contractes fixos o indefinits no es poden convertir en fixos discontinus. En aquest cas hauria de tenir lloc una novació contractual, mitjançant la qual les parts donen per acabada la relació contractual existent i la substitueixen per una nova obligació; és a dir, acaben el contracte vigent i en subscriuen un de nou de caire discontinu.

3.2. Evolució dels contractes fixos discontinus a Espanya i a les Illes Balears

Com ja s'ha dit, segons el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social el contracte per temps indefinit de fixos discontinus es concentra per fer treballs que tinguin el caràcter de fixos discontinus i no es repeteixin en dates certes dins el volum normal d'activitat de l'empresa. També es consideren treballadors fixos discontinus, a l'efecte de les prestacions per atur,

els que desenvolupin treballs fixos i periòdics que es repeteixen en dates certes.

Aquest tipus de contractació és molt habitual en el nostre mercat de treball, amb una clara preponderància del sector dels serveis, especialment d'aquells vinculats al turisme. Aquest sector es caracteritza per una gran estacionalitat a les Illes, amb una forta activitat a l'estiu i una reducció durant els mesos d'hivern, que, evidentment, es reflecteix en el mercat laboral. En canvi, com es veu en el quadre 10, el pes d'aquest tipus de contracte en el conjunt d'Espanya no és tan elevat.

El pes dels fixos discontinus respecte del total de contractació a les Illes Balears presenta una tendència a l'alça en els darrers anys. Així, mentre que l'any 2007 el percentatge de fixos discontinus era del 3%, aquesta xifra puja fins al 3,8% el 2012, fet que representa un augment de 0,8 p. p. en només cinc anys. Al mateix temps també s'observa un traspàs d'aquests contractes, inicialment concebuts per a l'hostaleria, cap a altres sectors econòmics, com s'explica més endavant.

Quadre 10. Percentatge de contractes fixos discontinus sobre el total de contractació a les Illes Balears i a Espanya (2007-2012)

	Illes Balears			Espanya		
	Total contractes	Fixos discontinus	% fixos discontinus	Total contractes	Fixos discontinus	% fixos discontinus
2007	440.171	13.294	3,0%	18.626.804	140.490	0,8%
2008	381.473	14.406	3,8%	16.606.423	142.720	0,9%
2009	306.965	12.689	4,1%	14.026.395	122.452	0,9%
2010	306.920	11.882	3,9%	14.421.063	116.985	0,8%
2011	311.374	12.434	4,0%	14.437.298	112.681	0,8%
2012	310.383	11.684	3,8%	13.768.993	106.783	0,8%

Font: OTIB a partir de dades del SEPE

Com ja s'ha dit, el percentatge de contractació fixa discontinua a Espanya és clarament inferior al valor que presenten les Illes, ja que no supera l'1%. Aquesta és la tendència general a la majoria de comunitats autònomes, les quals presenten valors inferiors a l'1%. Només tres el superen: Comunitat Valenciana (1,5%), Múrcia (3,0%) i Illes Balears (3,8%). Una altra vegada, destaca l'elevat resultat de les Balears, fins i tot comparat amb el d'altres regions de gran importància turística. Per tant, aquest contracte, tan arrelat a les Illes Balears, té una importància molt reduïda a la resta del país.

Quant a l'evolució en els sis darrers anys, no hi ha una ten-

dència clara. Per una banda, hi ha set comunitats en què el pes dels contractes fixos discontinus augmenta, entre les quals hi ha les Balears i Múrcia amb els increments més elevats (0,8 i 0,7 p. p., respectivament). De l'altra, hi ha vuit regions on el pes baixa lleugerament (entre 0,1 i 0,4 p. p.). I, finalment, altres dues mantenen el mateix pes, amb un creixement nul (0%). Aquestes diferències provoquen que el conjunt nacional també es mantengui en el mateix pes que l'any 2007. Per tant, la situació econòmica dels darrers anys no sembla tenir un efecte clar en aquest tipus de contracte, excepte, com ja s'ha dit, en el cas de les Balears i Múrcia. (Vegeu el quadre 11.)

Quadre 11. Evolució del pes de la contractació fixa discontinua respecte de la contractació total per comunitat autònoma (2007-2012)

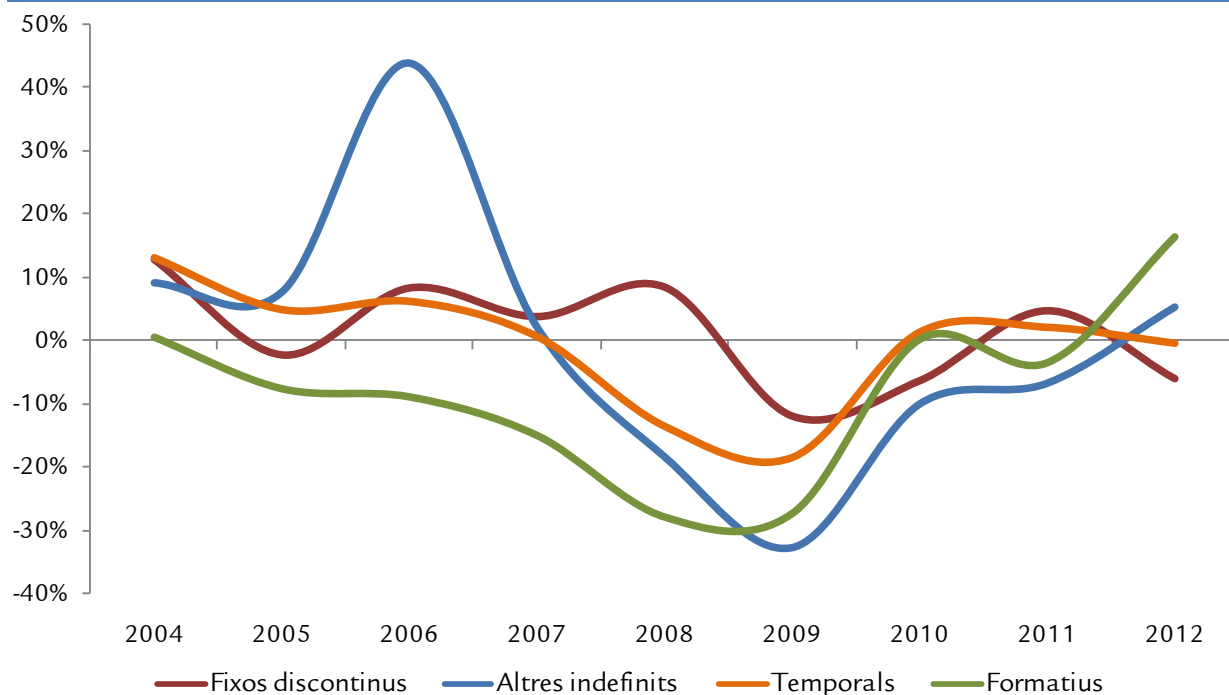
	2007	2009	2011	2012
	% fixos discontinus	% fixos discontinus	% fixos discontinus	% fixos discontinus
Andalusia	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Aragó	0,6%	0,7%	0,6%	0,8%
Astúries	0,5%	0,4%	0,4%	0,3%
Illes Balears	3,0%	4,1%	4,0%	3,8%
Canàries	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%
Cantàbria	0,6%	0,4%	0,5%	0,4%
Castella i Lleó	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%
Castella-la Manxa	0,5%	0,3%	0,4%	0,4%
Catalunya	1,2%	1,3%	1,0%	0,9%
Com. Valenciana	1,0%	1,5%	1,4%	1,5%
Extremadura	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%
Galícia	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%
Madrid	0,5%	0,6%	0,4%	0,4%
Múrcia	2,2%	3,3%	3,2%	3,0%
Navarra	0,6%	0,5%	0,4%	0,4%
País Basc	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%
La Rioja	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
Total Espanya	0,8%	0,9%	0,8%	0,8%

Font: OTIB a partir de dades del SEPE

Respecte de les dades del SOIB, en el gràfic 5 es mostra l'evolució interanual dels diferents tipus de contractes. Aquestes dades ens mostren, per exemple, que els contractes temporals han caigut el 0,5% l'any 2012. A l'igual dels fixos discon-

tinus, també han disminuït un 6%, mentre que els indefinits i els formatius han augmentat. En apartats posteriors s'analitza amb detall la figura dels fixos discontinus, per la importància que té a les Illes Balears.

Gràfic 5. Evolució interanual del nombre de contractes segons tipus de contractes (2004-2012)

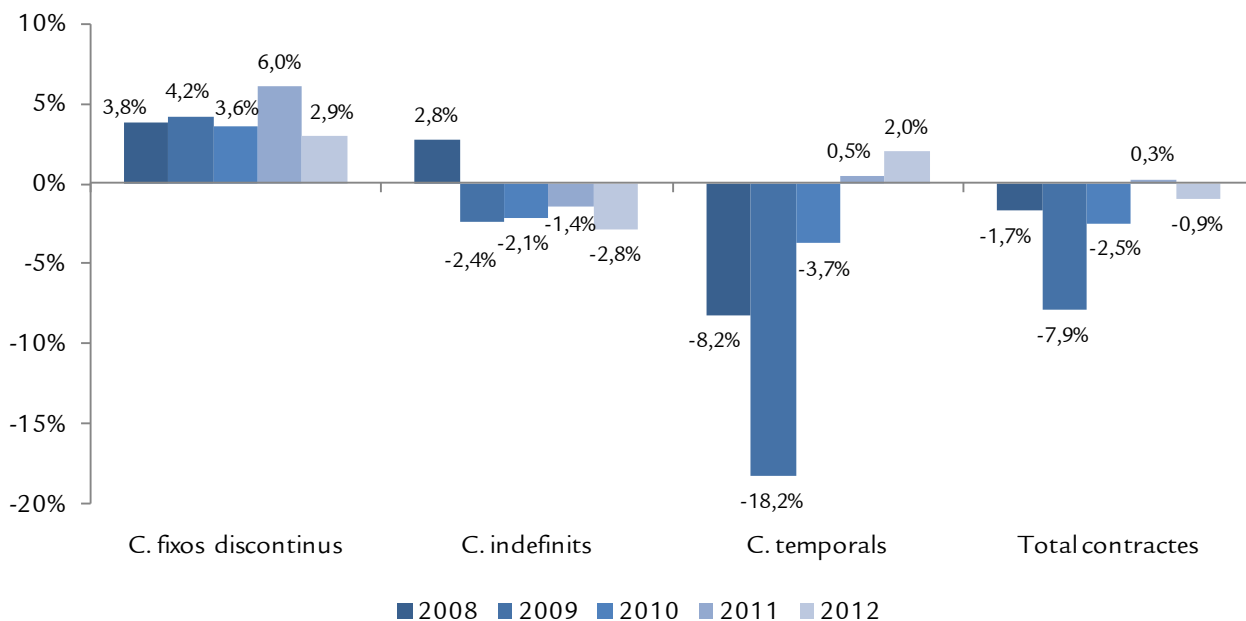
Font: OTIB a partir de dades del SOIB

3.3. Treballadors d'alta a la Seguretat Social per tipus de contracte

Tot seguit s'analitzen les dades d'afiliació a la Seguretat Social per tipus de contracte, especialment dels treballadors amb un contracte fix discontinu. Per començar, es mostra la variació interanual del nombre d'afiliats per tipus de contracte

a 30 de juny de cada any (vegeu el gràfic 6), en què destaca el creixement dels treballadors fixos discontinus els tres darrers anys, alhora que cau la resta, especialment i durant els primers anys de la crisi els que han signat un contracte temporal. Així, d'aquestes dades es desprèn l'augment de la contractació de caire discontinu, que presenta un millor comportament que la resta, i s'observa que durant els anys 2008 i 2009 s'han destruït més contractes temporals que indefinits.

Gràfic 6. Variació interanual del nombre d'afiliats al règim general segons tipus de contracte a 30 de juny (2008-2012)

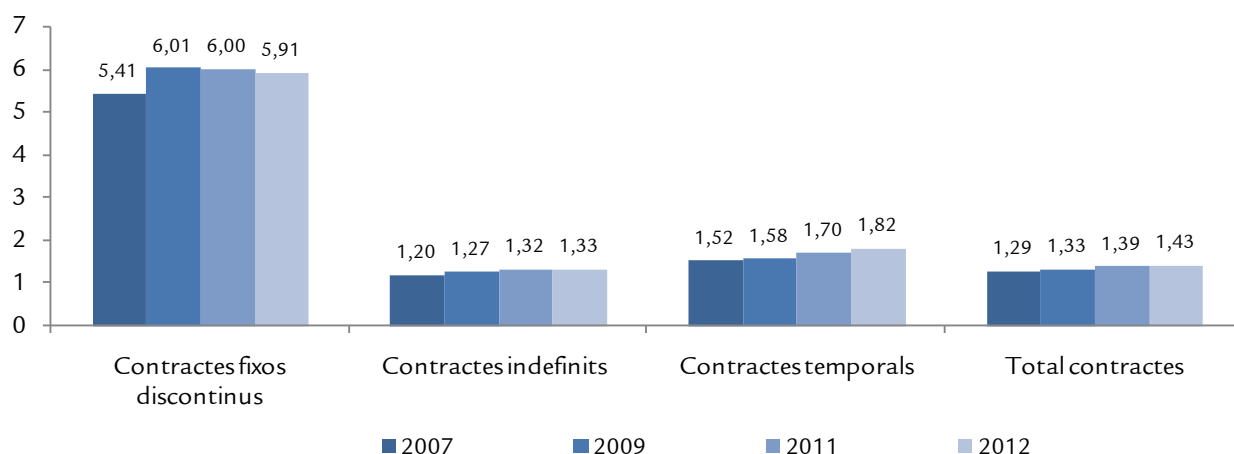

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

La diferència d'afiliats entre els mesos de juny i de desembre de cada any representa l'estacionalitat de l'ocupació. En tota la sèrie estudiada (2007-2012), els fixos discontinus presenten resultats molt destacables d'aquest indicador, mentre que a la resta de contractes la diferència d'assalariats entre els mesos de juny i desembre, tot i que és superior a 1, és

menys significativa. L'any 2012, i respecte de l'any anterior, augmenta l'estacionalitat en tots els tipus de contractes, especialment entre els temporals (7%). Així doncs, un altre cop es fa palesa la vinculació que hi ha entre els contractes fixos discontinus i l'estacionalitat.

Gràfic 7. Evolució de l'estacionalitat per tipus de contractes (2007-2012)

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

En el quadre 12 es pot observar el perfil dels treballadors afiliats a la Seguretat Social segons el tipus de contracte a 30 de juny de 2012. Així, al contrari del que succeeix en altres tipus de contractes, entre els fixos discontinus el perfil és majoritàriament femení (52,7%), de 25 a 49 anys (65,6%) i de nacionalitat espanyola (79,4%). Ara bé, cal destacar el gran pes dels afiliats de més de 49 anys (28,5%) en comparació de la resta de contractes i el baix percentatge de joves menors de 25 anys (5,9%). Un altre fet distintiu és també el pes més elevat dels afiliats estrangers no comunitaris (10,4%) entre aquest col·lectiu per sobre de la resta de contractes indefinits.

En canvi, en els altres tipus de contracte, el perfil és el d'un home, de mitjana edat (entre 25 i 49 anys) i espanyol. Respecte de l'edat, el contracte temporal és el que presenta un pes més elevat d'afiliats menors de 25 anys (17,1%), com a mostra de la temporalitat que ha de patir aquest col·lectiu. Pel que fa a la nacionalitat, el pes més elevat dels afiliats espanyols (86,5%) correspon a contractes de caire indefinit, mentre que per als estrangers, comunitaris o extracomunitaris, el pes més elevat és el de la contractació temporal.

Quadre 12. Pes del nombre d'afiliats segons el tipus de contracte per sexe, edat i nacionalitat (juny 2012)

	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
	Homes	Dones	< 25 anys	25 a 49	> 49 anys	Espanya	UE-27	No UE-27
Contracte fix discontinu	47,3%	52,7%	5,9%	65,6%	28,5%	79,4%	10,2%	10,4%
Contracte indefinit	51,1%	48,9%	4,4%	70,7%	24,9%	86,5%	6,7%	6,8%
Contracte temporal	51,9%	48,1%	17,1%	71,1%	11,8%	72,6%	13,1%	14,3%
Total contractes	50,6%	49,4%	8,6%	70,2%	21,2%	82,7%	8,4%	8,9%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Si s'analitza l'estacionalitat, entesa com el nombre d'afiliats del mes de juny respecte dels del mes de desembre, segons les característiques del seu perfil, un altre cop els fixos discontinus presenten valors molt superiors a la resta de contractes l'any 2011. Així, entre els fixos discontinus les dones presenten una estacionalitat superior a la dels homes (6,4 vs. 5,6).

Respecte de l'edat, el resultat més alt correspon als afiliats més grans de 49 anys (6,8), seguits dels menors de 25 anys (6,6) i, finalment, dels de mitjana edat (5,7). I, pel que fa a la nacionalitat, són els estrangers, tant comunitaris (8,3) com extracomunitaris (7,5), els que registren una estacionalitat més elevada.

Quadre 13. Estacionalitat del nombre d'afiliats segons el tipus de contracte per sexe, edat i nacionalitat (2011)

	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
	Homes	Dones	< 25 anys	25 a 49	> 49 anys	Espanya	UE-27	No UE-27
Contracte fix discontinu	5,6	6,4	6,6	5,7	6,8	5,7	8,3	7,5
Contracte indefinit	1,3	1,4	1,6	1,3	1,4	1,3	1,6	1,6
Contracte temporal	1,7	1,7	2,5	1,6	1,3	1,5	3,1	2,1
Total contractes	1,4	1,4	2,0	1,4	1,3	1,3	2,1	1,8

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Per activitat econòmica, s'observa que l'any 2012 el total d'afiliats amb contracte fix discontinu arriba a 37.364 persones, un 4,2% més que l'any anterior. Les tres activitats amb més nombre d'afiliats amb aquesta modalitat de contracte són hostaleria (24.718 treballadors) i, a molta distància, comerç (3.320 afiliats), i transport i emmagatzematge (2.581 persones). Aquestes tres activitats aglutinen el 82% dels fixos discontinus. Les tres activitats formen part dels serveis, sector que tradicionalment ha sumat la major part d'aquest tipus de contracte.

Ara bé, respecte de l'any anterior es produeixen increments importants dels fixos discontinus en altres seccions econòmiques, com ara en la indústria, en termes relatius especialment l'extractiva (41,9%), i la construcció (20,3%), alhora que disminueixen en l'agricultura (-11,3%). Malgrat que el pes dels treballadors fixos discontinus d'aquests altres sectors és molt poc significatiu, s'ha anat incrementant des de l'any 2009. Per tant, aquest tipus de contracte s'estén a tots els sectors econòmics.

Quadre 14. Treballadors afiliats a la TGSS amb contracte fix discontinu per secció econòmica (2011-2012)

Afiliats fixos discontinus	2010	2011	2012	2012-2011
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	16	20	18	-11,3%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	3	8	11	41,9%
(C) INDÚSTRIA MANUFACTURERA	1.786	1.929	2.070	7,3%
(D) SUBMINISTRAMENT D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	14	15	14	-5,0%
(E) SUBMINISTRAMENT D'AIGUA, ACTIVITATS DE SANEJAMENT, GESTIÓ DE RESIDUS I DESCONTAMINACIÓ	56	53	51	-2,9%
(F) CONSTRUCCIÓ	281	358	430	20,3%
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES DE MOTOR I MOTOCICLETES	2.906	3.085	3.320	7,6%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	2.488	2.538	2.581	1,7%
(I) HOSTALERIA	23.012	24.145	24.718	2,4%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	16	20	28	35,8%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	10	13	10	-25,0%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	70	82	81	-0,9%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNiques	132	134	166	23,9%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	1.452	1.536	1.663	8,3%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, DEFENSA I SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	63	88	76	-13,1%
(P) EDUCACIÓ	310	326	387	18,9%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	97	105	127	20,5%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRETENIMENT	731	792	927	17,0%
(S) ALTRES SERVEIS	594	586	666	13,7%
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS QUE DONEN OCUPACIÓ A PERSONAL DOMÈSTIC; ACTIVITATS DE LES LLARS QUE PRODUÏXEN BÉNS I SERVEIS PER A ÚS PROPÍ	22	21	22	4,9%
TOTAL	34.054	35.849	37.364	4,2%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Per acabar, es revisen els fluxos de contractes del 2012 respecte del 2011 i del 2010, és a dir, s'analitza respecte dels treballadors fixos discontinus del 2012 quin tipus de contracte presentaven els dos anys anteriors. Segons les dades del quadre 15, d'una banda, el 82,4% dels discontinus del 2012 també presentava aquest tipus de contracte l'any 2011, mentre que el 2010 només el tenia el 71,5%. D'altra banda, un 1,8% dels

afiliats del 2012 tenia un contracte indefinit el 2011; per tant, hauria empitjorat la seva situació laboral en el darrer any, alhora que els que tenien un contracte temporal el 2011 són un 8,5%. Així aquest any han passat d'un contracte temporal a un d'indefinit fix discontinu, fet que suposa més estabilitat en l'ocupació.

Quadre 15. Evolució dels treballadors fixos discontinus respecte del contracte que presentaven en 2011 i 2010 (2012-2010)

	2012T2-2011T2	2012T2-2010T2
Treballaven com a indefinit/fix discontinu	82,4%	71,5%
Treballaven com a indefinit a temps complet	1,8%	3,3%
Treballaven com a temporal a temps complet	8,5%	13,6%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

En resum, en les dades presentades queda constància de la rellevància dels contractes fixos discontinus a les Illes Balears. No és així a Espanya, on la presència d'aquest tipus de contracte és residual. En els darrers anys, quan la complicada situació econòmica s'ha traslladat al mercat de treball, són aquests contractes els que han presentat un millor

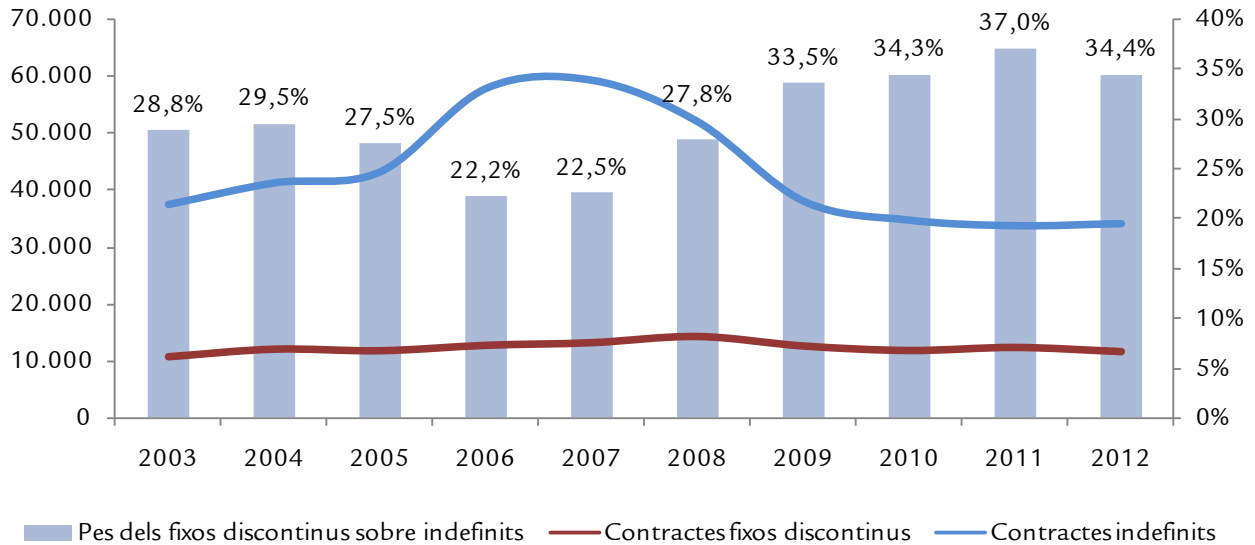
comportament, amb augments continuats tant del nombre de contractes com del nombre d'afiliats. El perfil majoritari d'aquests afiliats a les Illes és el d'una dona espanyola i de mitjana edat, contractada sobretot en el sector dels serveis, tot i que en els darrers anys està augmentant el nombre de contractes fixos discontinus en altres activitats econòmiques.

3.4. Perfil dels treballadors amb nous contractes fixos discontinus a les Illes Balears

El pes dels contractes fixos discontinus respecte de tota la contractació de l'any 2012 representa el 3,8%, pes que augmenta fins al 34,4% si el comparam amb el total de contractes indefinits. Aquest fet posa de manifest, una altra vegada, la seva importància en l'economia balear, ja que representa més d'una tercera part del conjunt de contractes indefinits de les Illes Balears. Tanmateix, el gràfic 8, en què s'observa l'evolució del pes dels nous contractes fixos discontinus sobre el total de contractació indefinida, mostra que a partir de l'inici de la crisi econòmica és quan el pes dels fixos discontinus emprèn una pujada important, atès que del 2006 al 2008 no representaven més que el 22% o el 28% del total. Respecte de l'any 2007, aquest tipus de contractació ha vist augmentar el seu percentatge considerablement, i ha passat del 22,5% al 34,4% el 2012, un total d'11,9 p. p. en sis anys. Durant aquests anys, tot i que han disminuït el seu nombre en termes absoluts, ho han fet amb menys intensitat que el conjunt de contractes, cosa que ha provocat un increment del seu pes.

lució del pes dels nous contractes fixos discontinus sobre el total de contractació indefinida, mostra que a partir de l'inici de la crisi econòmica és quan el pes dels fixos discontinus emprèn una pujada important, atès que del 2006 al 2008 no representaven més que el 22% o el 28% del total. Respecte de l'any 2007, aquest tipus de contractació ha vist augmentar el seu percentatge considerablement, i ha passat del 22,5% al 34,4% el 2012, un total d'11,9 p. p. en sis anys. Durant aquests anys, tot i que han disminuït el seu nombre en termes absoluts, ho han fet amb menys intensitat que el conjunt de contractes, cosa que ha provocat un increment del seu pes.

Gràfic 8. Evolució dels contractes indefinits i fixos discontinus i del pes d'aquests sobre el total de la contractació indefinida a les Illes Balears (2003-2012)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

L'any 2012 es varen registrar 11.683 nous contractes fixos discontinus, 9.299 dels quals eren nous contractes (el 79,6%), i el 20,4% restant eren conversions d'altres tipus de contractes. En termes interanuals, respecte del 2011, els nous contractes perden 1,5 p. p., mentre que les conversions es mantenen (0 p. p.). Si s'analitzen aquestes dades a més llarg termini (2003-2012) s'observa que el nombre de nous contractes registrats s'ha incrementat en 2.244, fet que representa un creixement relatiu del 31,8% en aquest període. Al mateix temps, hi ha 1.260 conversions menys, que suposen una variació negativa del 34,6%.

El 53,7% dels nous contractes fixos discontinus registrats el 2012 són signats per homes, mentre que el 46,3% restant correspon al col·lectiu femení. Per grups d'edat, el 70,1% dels contractes és rubricat per persones que tenen entre 25 i 49 anys. També destaca el canvi en el comportament del

pes dels contractes fixos discontinus sobre el total de contractació indefinida per sexe i grup d'edat, ja que el pes de les dones solia superar el dels homes en totes les franges d'edat, i l'any 2012 són els homes els que presenten un pes més elevat (quadre 16).

En el cas de les dones, el nombre més elevat de contractes indefinits de caràcter fix discontinu registrats durant el 2012 correspon a les més joves (menors de 25 anys) i és del 40,5%. Entre els homes, també són els més joves, entre 15 i 24 anys, els que registren el percentatge més alt d'aquesta contractació (el 43,6% el 2012). En termes d'evolució és important destacar el fort increment del pes d'aquest tipus de contractació sobre el total de contractació indefinida en tots els grups d'edat, si bé és més accentuat en el grup d'edat més jove, i també en el segment de més edat (50 i més anys), el qual passa del 28,2% el 2007 al 34,9% el 2012.

Quadre 16. Percentatge de contractes fixos discontinus sobre el total de contractes indefinits per sexe i grup d'edat a les Illes Balears (2007-2012)

	Homes				Dones				Total			
	2007	2009	2011	2012	2007	2009	2011	2012	2007	2009	2011	2012
15-24 anys	21,9%	34,4%	42,8%	43,6%	23,7%	33,7%	39,7%	40,5%	22,8%	34,0%	41,2%	42,1%
25-49 anys	19,0%	30,8%	35,2%	34,4%	24,5%	34,0%	36,1%	31,1%	21,6%	32,4%	35,6%	32,8%
50 anys i més	24,4%	36,4%	38,3%	37,3%	33,7%	43,3%	42,8%	32,6%	28,2%	39,4%	40,3%	34,9%
Total	20,2%	32,1%	36,7%	36,0%	25,1%	34,9%	37,4%	32,6%	22,5%	33,5%	37,0%	34,4%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Pel que fa a la relació amb el nivell d'estudis del treballador, es fa palès que a partir de la primera etapa d'educació secundària es va reduint el pes dels contractes fixos discontinus respecte del total de contractació indefinida registrada. En concret, el 39,1% dels contractes indefinits registrats amb un nivell d'estudis assolit de primera etapa de secundària durant el 2012 són de caire fix discontinu a les Illes Balears. Aquest

percentatge baixa fins al 12,4% en el cas dels contractes que requereixen un nivell d'estudis de tercer grau o universitaris. És a dir, la diferència entre aquests dos nivells educatius és de 26,6 p. p. Alhora, per sexe no es produeixen diferències remarcables, ja que no se superen els 2,4 p. p. en cap etapa, excepte en educació primària, en la qual els homes superen les dones en 4,6 p. p.

Quadre 17. Percentatge de contractes fixos discontinus sobre el total de contractes indefinits a les Illes Balears per sexe i nivell d'estudis (2007-2012)

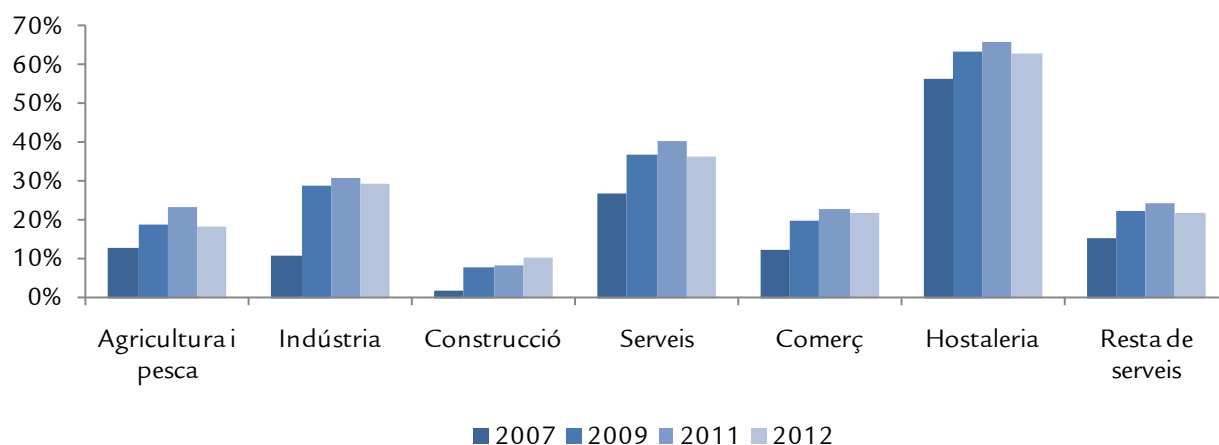
	Homes				Dones				Total			
	2007	2009	2011	2012	2007	2009	2011	2012	2007	2009	2011	2012
Fins a educació primària	16,4%	32,8%	35,5%	39,4%	26,4%	39,5%	36,8%	34,8%	20,5%	35,8%	36,0%	37,2%
Fins a ESO (1a etapa)	23,8%	36,8%	42,0%	40,3%	31,9%	41,4%	45,4%	37,6%	27,4%	39,0%	43,5%	39,1%
Fins a ESO (2a etapa)	16,5%	25,2%	30,1%	31,2%	17,2%	24,6%	28,7%	29,7%	16,8%	24,9%	29,4%	30,4%
Estudis superiors i doctorat	6,1%	10,8%	11,1%	11,8%	7,5%	13,7%	14,2%	13,0%	6,8%	12,4%	12,9%	12,4%
Total	20,2%	32,1%	36,7%	36,0%	25,1%	34,9%	37,4%	32,6%	22,5%	33,5%	37,0%	34,4%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

El 57,3% dels nous contractes fixos discontinus es concentren en el sector de l'hostaleria, el qual, com s'ha dit, aglutina la major part d'aquest col·lectiu. A més, si es té en compte el total de contractació indefinida registrada a l'hostaleria durant el 2012, els fixos discontinus representen el 63,2%. Ara bé, en el gràfic 9, que recull l'evolució del seu pes respecte del total de contractes indefinits de l'any 2007 al 2012, es veu com aquesta modalitat contractual s'estén cap a altres

sectors. En l'evolució de la sèrie s'observa que el percentatge de fixos discontinus s'incrementa en els tres primers sectors —agricultura, indústria i construcció—, sobretot a partir del 2009, mentre que en el conjunt dels serveis es redueix lleugerament. Destaca el gran augment registrat en el sector de la indústria, que passa de l'11% l'any 2007 al 29,6% el 2012, o el cas de la construcció, que passa de l'1,8% al 10,7% durant el mateix període.

Gràfic 9. Percentatge de contractes fixos discontinus sobre el total de contractació indefinida a les Illes Balears per sector econòmic (2007-2012)

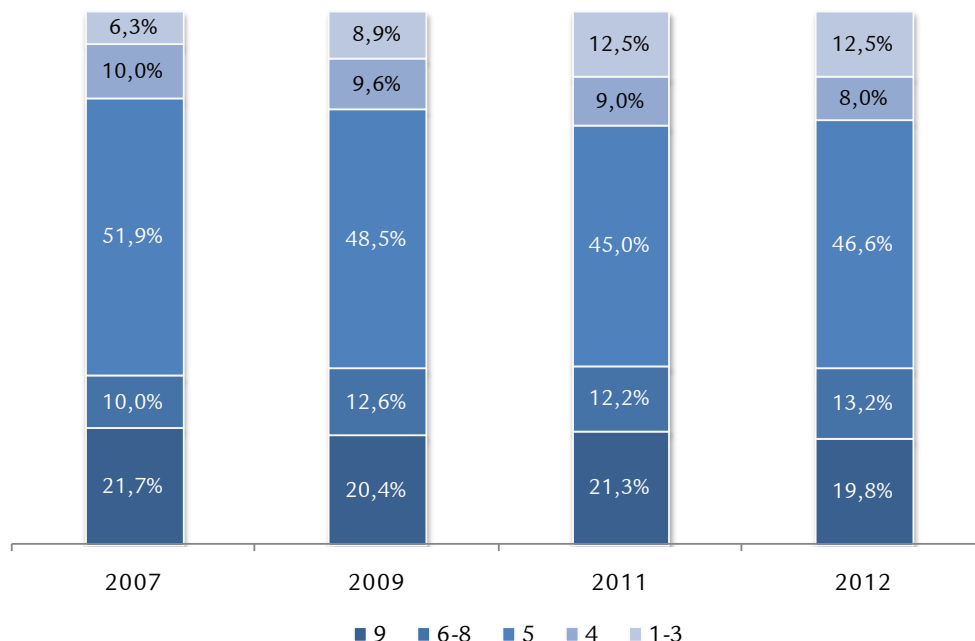

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Quant a la distribució dels nous contractes fixos discontinus per grans grups d'ocupació, el 46,6% dels registrats durant el 2012 es va centrar en el grup de treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços, ocupacions molt lligades al sector turístic. I el segon grup en ordre d'importància és el grup 9, corresponent als treballadors no qualificats; junts aglutinen el 66,4% del total de contractes d'aquesta modalitat. Tanmateix, el gràfic 10 posa de manifest que la figura dels fixos discontinus s'està estenent a

altres ocupacions. Així, el grup 5, de treballadors dels serveis, tot i que continua sent el més significatiu, ha perdut pes respecte de l'any 2007 (més de 5 p.p.). Els grups que guanyen aquests punts són sobretot els dels treballadors més qualificats, de l'1 al 3, que passen de representar el 6,3% el 2007 al 12,5% el 2012. Més en detall, el grup 3, de tècnics i professionals de suport, és el que experimenta l'increment més elevat (del 4,9% al 9,6%).

Gràfic 10. Distribució dels contractes fixos discontinus per grans grups d'ocupació a les Illes Balears (2007-2012)

Nivell de la CNO-94:

- 1 Personal directiu de les empreses i de les administracions públiques
- 2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals
- 3 Tècnics i professionals de suport
- 4 Empleats administratius
- 5 Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços
- 6 Treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres
- 7 Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria, tret dels operadors d'instal·lacions i maquinària
- 8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors
- 9 Treballadors no qualificats

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Com a conclusió, s'ha de destacar la gran importància d'aquest tipus de contracte, que a les Balears representa més d'una tercera part dels contractes indefinits i que, d'altra banda, és característic de les Illes. A més, en els darrers anys els contractes fixos discontinus han augmentat el seu pes, per la conversió de contractes temporals en fixos discontinus o per la novació contractual, tal com s'ha vist anteriorment. Juntament amb això, s'observa que aquesta figura reservada inicialment a l'hostaleria s'està traslladant a la resta de sectors.

4 Els demandants d'ocupació fixos discontinus

Les persones amb un contracte fix discontinu, com ja s'ha esmentat, fan una feina que es repeteix en el temps però sense

una data prefixada. Per aquest motiu han d'esperar la crida de l'empresari, que els indica el moment de la reincorporació, segons els termes determinats en cada conveni col·lectiu. A partir d'aquí, l'empresa du a terme l'alta a la TGSS amb la finalitat, una vegada acabat el treball previst, de comunicar la baixa segons les normes establertes a la Seguretat Social, i no té lloc la signatura d'un nou contracte.

Una vegada acabat el termini establert, durant el període d'inactivitat aquests treballadors són considerats demandants no aturats. Això suposa que els fixos discontinus, independentment que siguin de temporada certa o incerta, tenen dret a les prestacions per atur en el moment de la inactivitat productiva. Ara bé, és difícil accedir a les prestacions per atur, perquè el període de cotització que s'exigeix és llarg (mínim 360 dies en els darrers sis anys), i també per la intermitència en la producció de la cotització (entre sis i nou

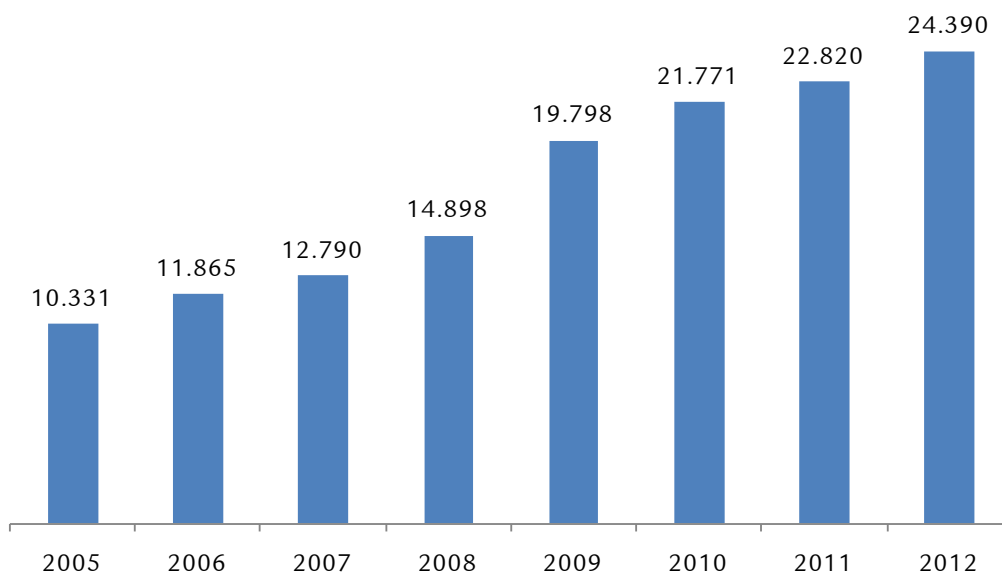
mesos a l'any). Per això, no tots assumeixen la condició de receptor de prestacions per atur i s'acullen a les percepcions de subsidi.

Segons la Llei general de la Seguretat Social, el subsidi per als treballadors fixos discontinus s'estableix en funció de les situacions següents: si han esgotat una prestació contributiva i tenen responsabilitats familiars, si es tracta d'un treballador fix discontinu que ha exhaurit una prestació contributiva —almenys— de 360 dies si té 45 anys i sense responsabilitats familiars i, en darrer lloc, en el cas del treballador fix discontinu

que no té dret a la prestació contributiva perquè no ha cobert el període mínim de cotització, però ha cotitzat sis mesos si no té responsabilitats familiars o tres mesos si en té.

En els darrers anys, els demandants d'ocupació fixos discontinus han experimentat un fort creixement a conseqüència de l'augment del nombre de contractes. El nombre de demandants ha passat de 10.331 persones el 2005 a 24.390 el 2012; és a dir, un increment de més del 130% respecte de l'any 2005. Respecte de l'any 2007, i coincidint amb el començament de la crisi, el nombre de demandants ha augmentat el 91%.

Gràfic 11. Evolució dels demandants d'ocupació fixos discontinus a les Illes Balears (2005-2012)

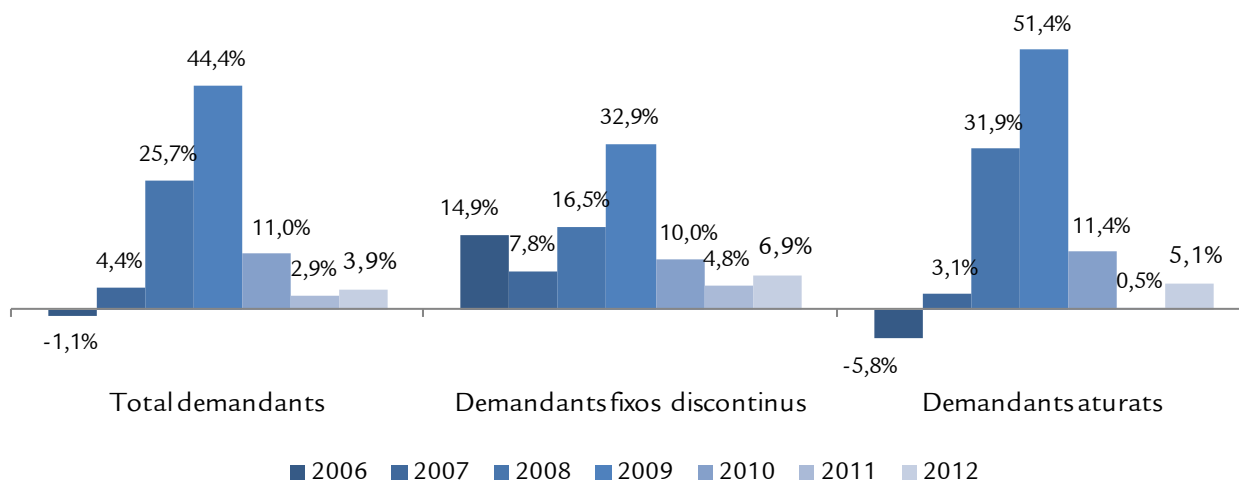

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

La variació interanual dels demandants entre els anys 2007 i 2009 presenta increments progressius, tant entre els fixos discontinus com entre els aturats, que arriben al 33% i al 51%, respectivament, en aquest darrer any. L'any 2010, l'augment dels demandants aturats continua superant el creixement

ment dels fixos discontinus, encara que de manera més suau. Aquesta tendència canvia l'any 2011 i es manté el 2012, any en què els primers creixen el 5,1%, mentre que els fixos discontinus ho fan el 6,9%. (Vegeu el gràfic 12).

Gràfic 12. Variació interanual del total de demandants, demandants fixos discontinus i dels demandants aturats a les Illes Balears (2006-2012)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Així doncs, una altra vegada les dades mostren l'augment de les demandes dels fixos discontinus, sobretot a partir del 2008 i el 2009, anys en què els efectes de la crisi econòmica varen ser especialment intensos. Per tant, el mal comportament del mercat laboral de les Illes en els darrers anys també es trasllada cap a aquests contractes, però no amb reduccions sinó incrementant tant el nombre de contractes com el de demandes, com ja s'ha vist en altres apartats.

4.1. Perfil dels demandants

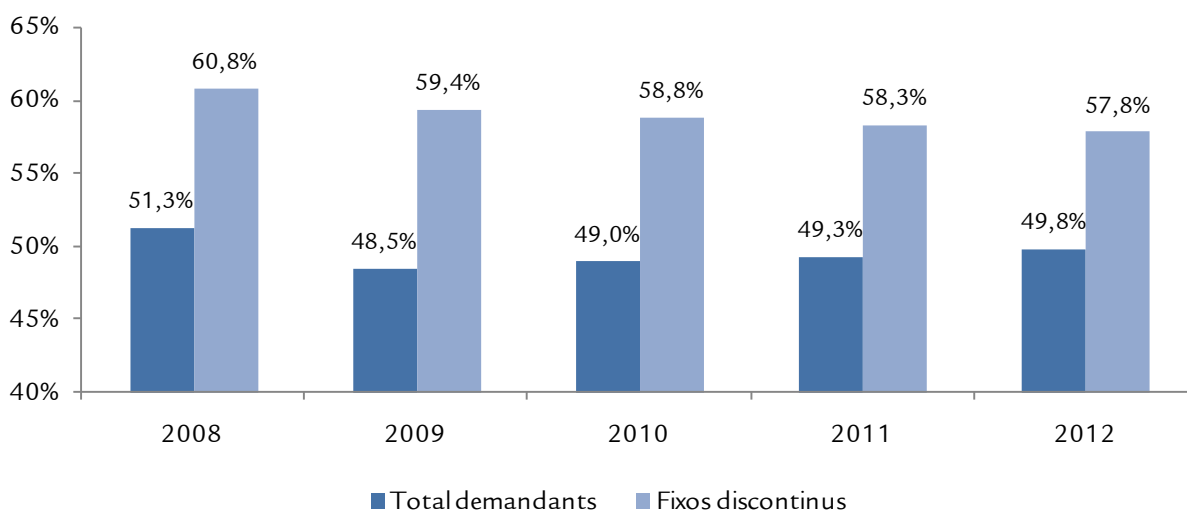
El perfil dels treballadors fixos discontinus presenta diferències respecte del conjunt de demandants. Així, segons les dades del 2012, homes i dones tenen el mateix pes sobre el total de demandants (el 50,2% vs. el 49,8%). En canvi, en el cas dels fixos discontinus el pes de les dones supera clarament el masculí (el 57,8% davant el 42,2%). Pel que fa a l'edat, la major part dels demandants es concentren en la franja de 25 a 39 anys, independentment del sexe, mentre que en el cas

dels fixos discontinus el perfil és clarament més gran, ja que el 41,7% de les demandes corresponen a persones d'entre 40 i 54 anys. Per tant, en el primer cas el perfil és el d'un home jove, mentre que en el segon predominen les dones de mitjana edat.

En el gràfic 13 s'observa l'evolució del pes del col·lectiu femení, tant sobre el total de demandants com sobre els fixos discontinus. Les dades mostren que en tots els anys de la sèrie el pes de les dones d'aquests darrers supera el del conjunt de demandants, amb diferències que es mouen entre 8 i 11 punts percentuals.

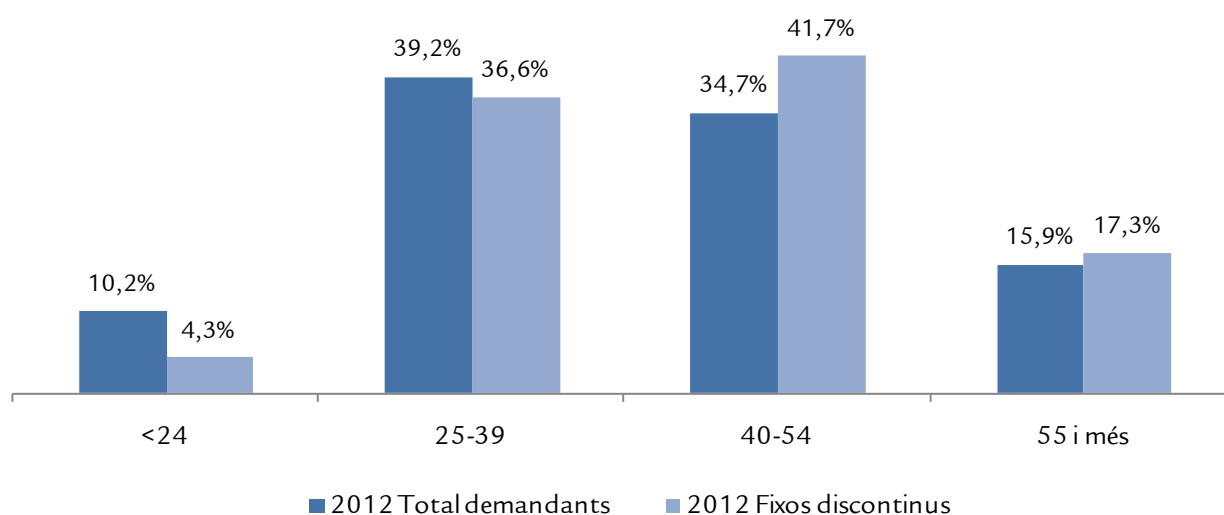
D'altra banda, en el gràfic 14 es comprova que el perfil del conjunt de demandants és més jove, ja que presenta un pes més elevat en el grup de menys de 39 anys (representa el 49,4% del total). Alhora, els fixos discontinus es concentren en les franges més altes, de manera que el 59,0% de les persones tenen més de 40 anys.

Gràfic 13. Pes de les dones sobre el total de demandants d'ocupació i sobre els demandants fixos discontinus (2008-2012)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Gràfic 14. Distribució del total de demandants d'ocupació i dels demandants fixos discontinus per grup d'edat (2012)

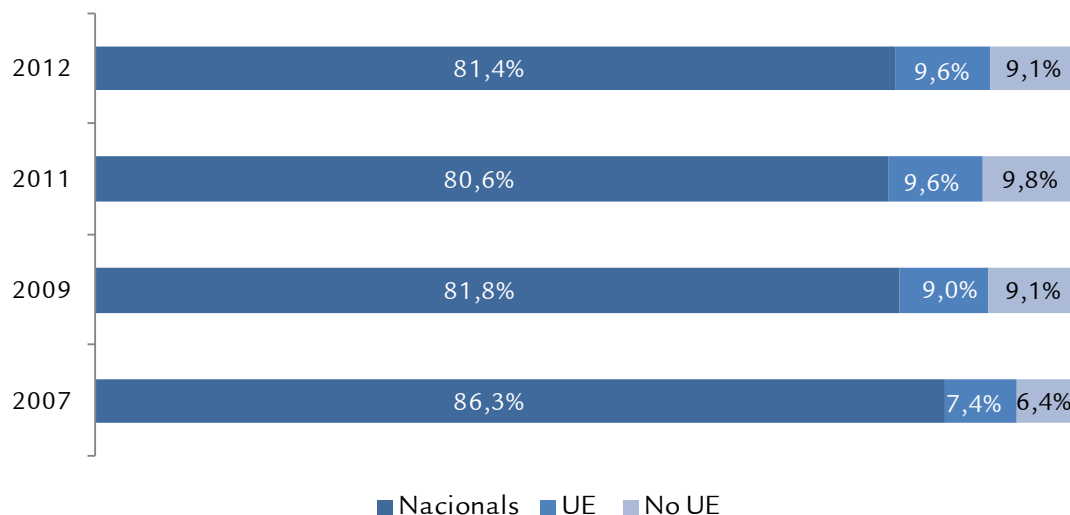

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Per completar l'estudi es fa referència al pes dels fixos discontinus en funció de la nacionalitat i del nivell d'estudis. En el primer cas, el pes més elevat correspon a treballadors espanyols (81,4%), mentre que el pes dels estrangers, tant comunitaris com extracomunitaris, s'acosta al 10% el 2012. Quant a l'evolució respecte del 2007, s'observa un descens progressiu del nombre d'espanyols acompanyat del corresponent augment dels demandants estrangers. Aquests darrers presenten valors aproximats, encara que són els no comunitaris els que han viscut un increment més intens en la sèrie estudiada (2,7 p. p.).

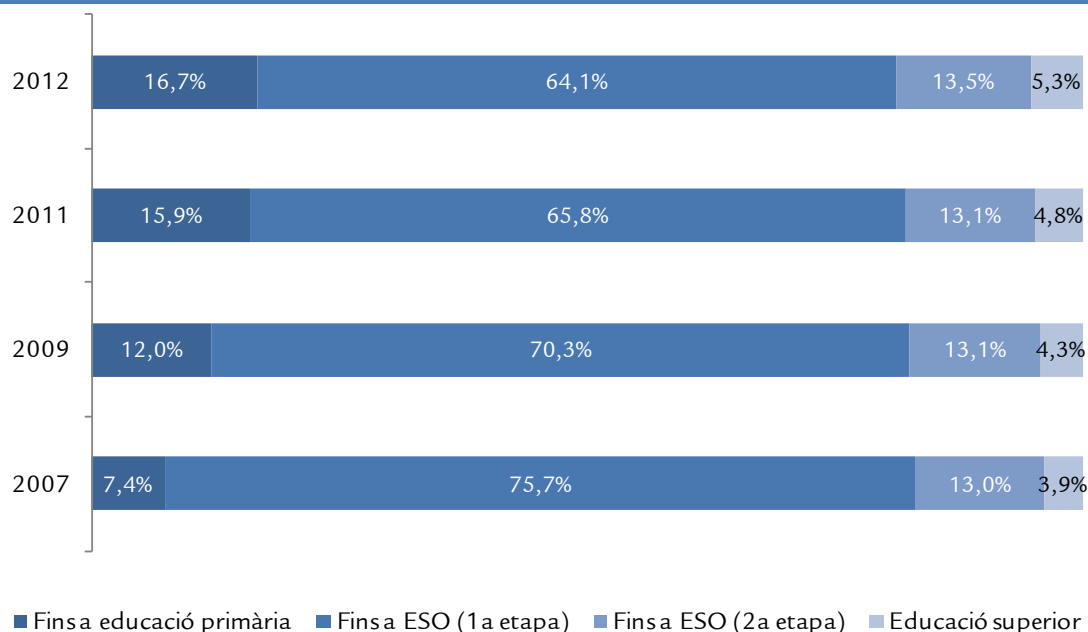
Pel que fa als estudis assolits pels demandants fixos discontinus, les dades presentades de l'any 2012 indiquen que la majoria han acabat la primera etapa de secundària, concretament el 61,1% dels demandants. Si es comparen les darreres dades amb les de 2007, es comprova que aquests cinc anys el pes dels demandants amb la primera etapa de secundària ha perdut 11,5 p. p., que s'han traslladat a la resta de nivells educatius, especialment al grup que ha completat educació primària, que ha vist incrementar el seu pes en 9,3 p. p.

Gràfic 15. Pes dels demandants fixos discontinus per nacionalitat (2007-2012)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Gràfic 16. Distribució dels demandants fixos discontinus per nivell d'estudis (2007-2012)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Per tant, el perfil predominant dels fixos discontinus es podria dir que correspon a una dona de 40 a 54 anys, de nacionalitat espanyola i amb un nivell educatiu de primera etapa de secundària. Això pot estar relacionat amb el fet que una

gran part del treball fix discontinu es troba en els serveis, sector amb molta presència femenina i que ofereix llocs de treball de baixa qualificació per als quals no és necessari un alt nivell d'estudis.

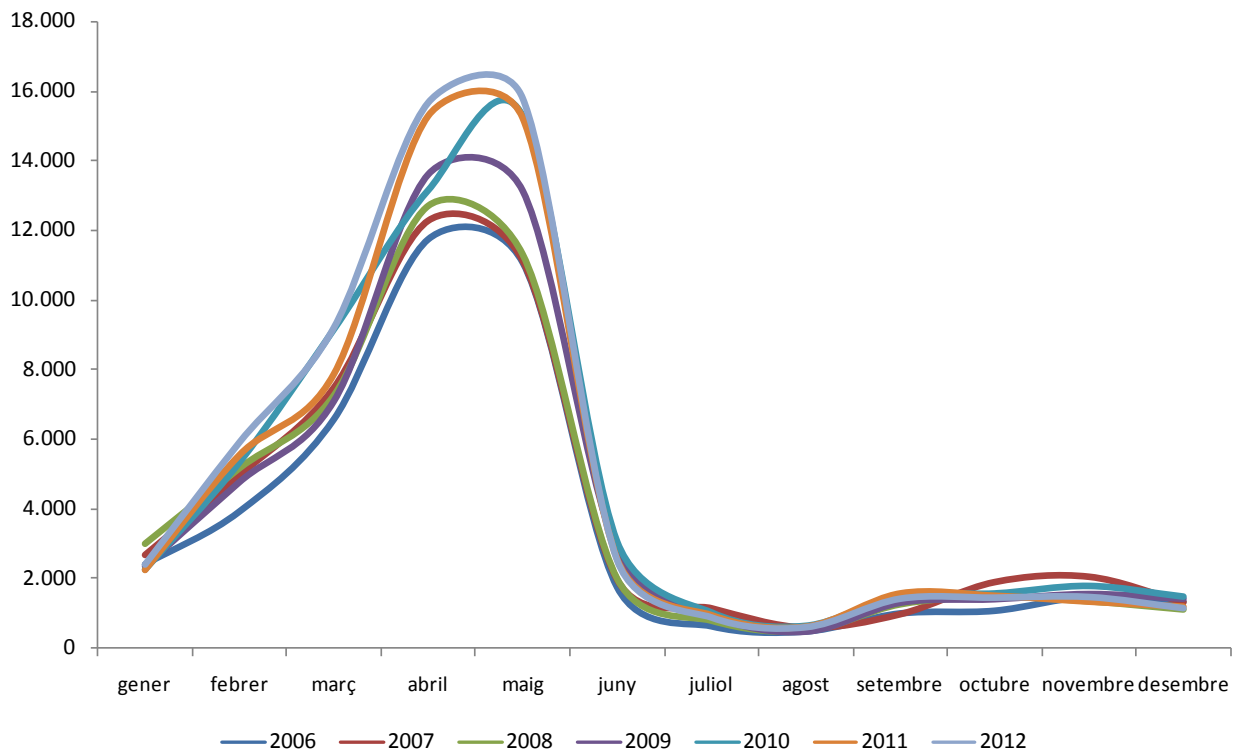
5 Les crides dels fixos discontinus

Les crides efectuades a les Balears durant els set primers mesos de l'any (de gener a juliol) representen la majoria de les efectuades durant tot l'any. Així, les crides en aquest període del 2012 sumen el 97,9% a Formentera, el 93,3% a Eivissa, el 91,4% a Mallorca i, finalment, el 73,3% a Menorca, on sembla que les crides es mantenen més durant els darrers mesos de l'any. Per mesos, el mes amb el màxim nombre de crides és l'abril a Mallorca, mentre que a la resta d'illes és el maig. L'evolució del volum de crides a les Illes Balears respecte de

les dades del 2006 mostra que l'illa on més ha crescut aquest indicador és Menorca, amb un creixement del 71,7%. La segueixen Formentera (48,4%), Eivissa (40,4%) i, finalment, Mallorca (30,3%).

El gràfic 17 mostra l'evolució mensual de les crides a fixos discontinus des del 2006 a les Balears. S'observa clarament el patró estacional que es repeteix cada any, i no sembla que la temporada turística s'avanci, ni que es produeixin canvis rellevants en aquest patró d'estacionalitat tan marcat i característic de les Illes Balears.

Gràfic 17. Evolució mensual de les crides a fixos discontinus a les Illes Balears (2006-2012)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Pel que fa a les activitats econòmiques en què es registren les crides, s'observa que el 66% del total de les crides a fixos discontinus fetes durant el 2012 va ser per a treballadors de l'hostaleria (d'aquestes, el 76% en l'activitat de serveis d'allotjament i el 24% restant en serveis de menjars i begudes). L'hostaleria lidera de manera molt clara el col·lectiu de fixos discontinus, però una vegada més, així com hem fet durant tot aquest monogràfic, es vol cridar l'atenció sobre l'increment d'aquests treballadors en altres activitats econòmiques.

D'aquesta manera, el quadre 18 mostra el rànquing de crides per activitat econòmica (a 2 dígits de la CNAE-2009) del darrer any complet (2012) i la variació que presenten respecte del

2009. Així, rere les activitats relacionades amb l'hostaleria, hi ha el comerç al detall, que amb 3.317 crides el 2012 supera en un 23,8% les que es varen fer el 2009. Aquest important increment també es produeix en el transport terrestre (3.072 crides el 2012, un 37,1% més que el 2009) i en la indústria del cuir i del calçat (1.829 crides, un 13,3% més).

Tot i que en nombres absoluts no suposen una xifra gaire significativa sobre el total de crides, és destacable el fort increment respecte del 2009 que tenen en les activitats de construcció especialitzada (+198,9%), construcció d'edificis (+162,4%), venda i reparació de vehicles (+292,7%), o reparació i instal·lació de maquinària (+317,1%).

Quadre 18. Rànquing de crides a fixos discontinus per activitat econòmica (CNAE-09 a 2 dígits) a les Illes Balears durant el 2012 i variació respecte el 2009

		2009	2010	2011	2012	Var. abs. 12/09	Var. (%) 12/09
55	Serveis d'allotjament	26.101	27.767	28.342	29.480	3.379	12,9%
56	Serveis de menjars i begudes	8.414	8.665	8.953	9.207	793	9,4%
47	Comerç al detall, excepte de vehicles de motor i motocicletes	2.679	2.859	3.119	3.317	638	23,8%
49	Transport terrestre i per canonades	2.241	2.874	2.556	3.072	831	37,1%
15	Indústria del cuir i del calçat	1.614	1.811	1.772	1.829	215	13,3%
52	Emmagatzemament i activitats afins al transport	1.221	1.896	1.063	1.185	-36	-2,9%
46	Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i motocicletes	686	714	761	939	253	36,9%
93	Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	894	974	852	846	-48	-5,4%
77	Activitats de lloguer	788	753	812	841	53	6,7%
51	Transport aeri	779	920	844	794	15	1,9%
96	Altres serveis personals	555	620	697	760	205	36,9%
79	Activitats d'agències de viatges, operadors turístics, serveis de reserves i altres que s'hi relacionen	705	698	717	687	-18	-2,6%
81	Serveis en edificis i activitats de jardineria	423	478	501	537	114	27,0%
10	Indústria de l'alimentació	279	340	377	446	167	59,9%
85	Educació	279	330	374	407	128	45,9%
41	Construcció d'edificis	125	243	218	328	203	162,4%
92	Activitats de jocs d'atzar i apostes	100	79	136	318	218	218,0%
50	Transport marítim i per vies navegables interiors	230	267	278	304	74	32,2%
32	Altres indústries manufactureres	315	329	325	269	-46	-14,6%
43	Activitats de construcció especialitzada	90	121	227	269	179	198,9%
78	Activitats relacionades amb l'ocupació	916	1.252	673	186	-730	-79,7%
45	Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	41	62	153	161	120	292,7%
33	Reparació i instal·lació de maquinària i equip	35	114	145	146	111	317,1%
16	Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	71	97	106	144	73	102,8%
30	Fabricació d'un altre tipus de material de transport	36	52	89	124	88	244,4%
	Acumulat 25 activitats econòmiques	49.617	54.315	54.090	56.596	6.979	14,1%
	Total crides a fixos discontinus	50.924	56.072	55.840	58.631	7.707	15,1%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

En definitiva, les dades anteriors fan entendre que es manté el patró d'estacionalitat de la comunitat balear, amb una majoria de crides durant el segon trimestre de cada any amb vista a afrontar la temporada turística. Aquesta tendència repetida en el temps és el que ens fa pensar que no s'està produint un allargament destacable de la temporada. En aquest

sentit, s'espera que la darrera reforma del mercat laboral, en la qual s'inclou una disposició especialment pensada per a les Balears que bonifica l'extensió de la durada dels contractes fixos discontinus, ajudi a desestacionalitzar l'economia balear allargant la temporada.

6 Conclusions

El 87% dels turistes que visiten les Balears arriben entre els mesos de maig i octubre. Aquesta especialització de l'economia balear en el turisme de sol i platja implica una elevada estacionalitat, que es trasllada al mercat de treball balear. En aquest sentit, el mes de juliol de 2012 hi ha afiliats a la TGSS en el sector turístic 80.540 treballadors més que al desembre, cosa que representa una diferència d'afiliats del 191% entre un mes i l'altre.

Per aquesta raó la temporalitat de les Illes també és una de les més elevades del conjunt nacional. Tot i això, l'evolució d'aquest indicador mostra una tendència a la baixa, ja que en els darrers cinc anys s'ha reduït en 4,8 p. p., i l'any 2012 el seu valor és del 24,1%. El col·lectiu que la pateix amb més intensitat, i amb diferència de la resta, és el dels joves, per als quals la taxa augmenta fins al 55,7%. El treball temporal es concentra principalment en l'agricultura i la construcció, seguides del comerç i l'hostaleria.

Una altra conseqüència de les característiques anteriors del mercat laboral de les Illes Balears és l'elevada xifra de treballa-

dors fixos discontinus. La proporció de persones amb aquest tipus de contracte a les Balears (3,8%) supera amb escreix la dels assalariats fixos discontinus del conjunt nacional, que ni tan sols arriba a l'1%, i es pot considerar, per tant, residual.

Respecte del valor del 2007, any que va marcar el començament de la crisi econòmica, el pes dels contractes fixos discontinus de les Balears respecte del total s'ha incrementat gairebé 1 p. p. Per tant, un dels efectes de la inestabilitat dels darrers anys ha estat l'augment d'aquest tipus de contracte de manera continuada, en contraposició amb la resta de contractes, que s'han reduït. Al mateix temps s'observa que l'ús d'aquest contracte, bàsicament registrat en els serveis, es trasllada a la resta de sectors.

L'estructura del mercat de treball de les Illes Balears està molt condicionada per la vinculació als serveis, sector tradicionalment d'estiu, la qual cosa provoca una reducció de l'activitat productiva i laboral durant els mesos de temporada baixa. És per això que les darreres mesures preses, com ara la bonificació a totes les empreses relacionades amb el turisme, tenen com a objectiu reduir l'estacionalitat per enfortir el creixement de les Illes Balears.

Índex de taules i gràfics

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia balear
- Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2013
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca
- Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de la ramaderia
- Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer
- Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2012
- Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears
- Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears
- Taula 17. Indicadors de la construcció
- Taula 18. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears
- Taula 20. Indicadors dels serveis
- Taula 21. Indicadors del comerç
- Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 23. Establiments turístics per illes
- Taula 24. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions
- Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol
- Taula 27. Passatgers arribats per via marítima
- Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
- Taula 29. Indicadors de mediació financera
- Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge
- Taula 32. Ocupats en altres serveis
- Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-27)
- Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
- Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes
- Taula 36. Cost i jornada laboral
- Taula 37. Accidents de treball
- Taula 38. Variació interanual de l'IPC (gener 2013)
- Taula 39. Indicadors de consum
- Taula 40. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 41. Recaptació Tributària a les Illes Balears
- Taula 42. Indicadors d'Inversió
- Taula 43. Inversió i despesa de les empreses de les Illes Balears en protecció ambiental

Índex de gràfics

- Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)
- Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro
- Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro
- Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)
- Gràfic 5. Evolució i ràtio sobre PIB del deute a Espanya
- Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors
- Gràfic 7. Indicadors del sector de la construcció
- Gràfic 8. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels a les Illes Balears. Acumulat gener-desembre (Índex 2004=100)
- Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears
- Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (desembre)
- Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència
- Gràfic 12. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència
- Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
- Gràfic 14. Taxa d'atur registrat. Mitjana anual 2012
- Gràfic 15. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears
- Gràfic 16. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum
- Gràfic 17. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears
- Gràfic 18. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears
- Gràfic 19. Pes del sector de la construcció (en % del VAB)
- Gràfic 20. Evolució de l'índex de volum encadenat del VAB i l'ocupació a les Illes Balears
- Gràfic 21. Evolució de variables de les Illes Balears lligades a la construcció (Índex en base l'any 2000)
- Gràfic 22. Superfície a construir en les licències municipals (Índex en base l'any 2000)
- Gràfic 23. Evolució del parc d'habitatges i la població a les Illes Balears
- Gràfic 24. Ecoeficiència energètica de la construcció a les Illes Balears
- Gràfic 25. Variables econòmiques i ambientals a les Illes Balears (Índex en base l'any 2006)

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 18 de febrer de 2013

Abreviatures i sigles

T_{tk}^r (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGEE: Direcció General d'Economia i Estadístiques.

DGMNEACC: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

Eurostat. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Competitivitat

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei Estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

ABAQUA

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

Ajuntament de Manacor

Ajuntament de Sant Llorenç

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

Ports de Balears

Calvià 2000

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

Direcció General de Recursos Hídrics

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

EMAYA

Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia)

EMT: Empresa Municipal de Transports de Palma

Euro6000

Gesa-Endesa

IBAVI: Institut Balear de l'Habitatge. Govern de les Illes Balears

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SEMILLA: Servei de Millora Agrària

SOCIB: Sistema d'Observació Costanera i Predicció de les Illes Balears.

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Medi Rural i Marí)

Govern de les Illes Balears

Vicepresidència Econòmica,
de Promoció Empresarial i d'Ocupació

<http://dgeconomia.caib.es>

Invertim en el teu futur

Unió Europea
Fons Social Europeu